№№167–168
(3706–3707)

26 кастрычніка 2012 г.

Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах

Выдавец: УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

www.nv-online.info

*На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...*

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!

*Хто хоча
набываць газету
ў офісе рэдакцыі —
чакаем!*

ГАЗЕТА—ЧЫТАЧЫ

Наша сіла — у Вашай падтрымцы!

Так, шаноўныя прыхільнікі "Народнай Волі": наша сіла — у Вашай падтрымцы. Толькі разам мы можам выдаваць цікавую, патрэбную газету.

Будзем рады, калі ў 2013 годзе чытацкая аўдыторыя "Народнай Волі" павялічыцца. Падпіска на студзень—чэрвень ідзе поўным ходам. Не адкладвайце, калі ласка, на апошні момант. Ёсць магчымасць аформіць падпіску не толькі сабе, але і бацькам, сваякам, сябрам, якія маюць фінансавыя цяжкасці, зрабіце гэта — водгукам будуць словы падзякі.

Вы — з «Народнай Воляй», «Народная Воля» — з Вамі!

Шэсце на Дзяды — 28 кастрычніка

Мінскія ўлады далі дазвол на правядзенне 28 кастрычніка, у нядзелю, традыцыйнага шэсця і мітынгу ў Курапатах, якія штогод праходзяць на Дзяды. Пачатак збору каля Гадзіннікавага завода (ст.метро "Парк імя Чалюскінцаў") у 10.30. Шэсце пройдзе па праспекце Незалежнасці, вуліцах Каліноўскага, Сядых, Карбышава, Гамарніка, Мірашнічэнкі. Мемарыяльны мітынг пачнецца ў 15.00. З сабой удзельнікі панясуць бел-чырвона-белыя сцягі і крыжы.

КРОПКІ НАД «і»

Навіна пра «чысткі» была перабольшаннем

Пасля сустрэчы Аляксандра Лукашэнкі з кіраўніком Следчага камітэта Валерыем Вакульчыкам многія СМІ (асабліва электронныя) паспяшаліся абнародаваць сенсацыйную навіну.

Загалоўкі паабяцалі сенсацыю: "Следчы камітэт чакае маштабная чыстка", "Масавае скарачэнне следчых" і гэтак далей і таму падобнае. Выснову пра такое развіццё падзей многія журналісты зрабілі з наступнага сказа ў афіцыйным паведамленні: "Прапанаваныя змены дазволяць скараціць каля 40 чалавек, у тым ліку 34 кіраўнікі, 15 з якіх — са спецыяльным званнем палкоўніка юстыцыі".

Нагадаем, што нядаўна Аляксандр Лукашэнка аддаў каманду падрыхтаваць скарачэнне дзяржаўных служачых на 25—30 працэнтаў і нават стварыў спецыяльную камісію на чале з кіраўніком сваёй Адміністрацыі Андрэем Кабяковым, якая рыхтуе канкрэтныя прапановы. Інфармацыю пра сустрэчу Аляксандра Лукашэнкі з Валерыем Вакульчыкам многія так і зразумелі: узгаднялася скарачэнне штатаў Следчага камітэта. Але 40 чалавек немагчыма ўпісаць у загаданыя 25—30 працэнтаў.

Сітуацыю "Народнай Волі" патлумачыў прэс-сакратар Следчага камітэта Павел Траулька. Ён паведаміў, што ў Следчым камітэце не будзе скарочана ніводная штатная адзінка. Гэтая структура "аптымізуе штаты" не метадам скарачэння, а метадам перапрафілявання. Проста кантрольна-рэвізійныя пасады будуць пераарыентаваныя на канкрэтную працу.

Так што ніякай "чысткі" ў Следчым камітэце не чакаецца. Хто прачытаў пра гэта ў інтэрнэце — не верце.

У той жа час абяцаюць, што людзей, якія будуць займацца непасрэдна следствам, стане болей. І то хлеб!

НЕСЧАСТНЫЙ СЛУЧАЙ

«Она вернется к работе, все будет хорошо»

Белорусская гимнастка Татьяна Тур сломала шею во время репетиции в московском Центре циркового искусства.

"Операция прошла очень успешно, она шевелит обеими ногами, все остальное — это уже процесс восстановления. Она вернется к работе, все будет хорошо. У Татьяны произошло смещение шестого шейного позвонка, не перелом", — рассказал агентству РИА "Новости" муж гимнастки Сергей Яцкий.

Уроженка Гомеля мастер спорта Татьяна Тур занимается гимнастикой с 5 лет. В цирке Юрия Никулина на Цветном бульваре и Росгосцирке она начала работать в 2007 году.

СИТУАЦИЯ

Беларусь задолжала России около 6 млн тонн нефтепродуктов?

Поставки в таком количестве должны быть осуществлены до конца 2012 года. Белорусская сторона обязалась это сделать согласно подписанному сторонами балансу топливно-энергетических ресурсов Союзного государства Беларуси и России на 2012 год. Об этом сообщил посол России в Беларуси ***Александр Суриков*** *в интервью агентству ПРАЙМ-ТАСС.*

— Российская сторона в этом году шла в графике поставок нефти, нефтепродуктов — отгрузки за 9 месяцев даже превзошли утвержденный баланс. Но ведь поставки нефтепродуктов в обратном направлении из Беларуси в Россию не были осуществлены. И рынок российский оголился, и цены начали двигаться вперед. Около 6 миллионов тонн должно было вернуться с белорусского производства на российский рынок, а вернулось, по данным белорусской статистики, по итогам 6 месяцев — 98,7 тысячи тонн, — сказал А.Суриков.

— Все цифры баланса зафиксированы и подписаны — надо исполнять, — добавил посол.

Отвечая на вопрос, реально ли увеличить поставки российской нефти в Беларусь в соответствии с пожеланиями белорусской стороны до 23 миллионов тонн в 2013 году против 21 миллиона тонн в 2012 году, А.Суриков сказал: "Это дело баланса, дело обсуждения в рамках Союзного государства".

— И конечно, уже надо рассматривать баланс следующего 2013 года, потому что он должен быть принят в конце 2012 года на заседании союзного правительства, — сказал посол.

АКТУАЛІІ

Святлана КАЛІНКІНА

Танцы ў Курапатах?

Усе спахапіліся, ўсе абураюцца. Ля Курапатаў дабудоўваецца рэстаранна-забаўляльны комплекс "БульбашЪ-хол" — аграмадны рэстаран, лазня з банкетнай залай, домікі для больш інтымнага адпачынку, дзіцячая пляцоўка. Ужо і рэклама вісіць — "Хутка адкрыццё".

Забаўляльны комплекс рыхтуецца адчыніць дзверы побач з тым самым месцам, дзе знаходзяцца безыменныя магілы — апошні прытулак тых, хто трапіў у жорны савецкай сістэмы і быў растраляны ў Курапацкім лесе. Навіна, якая выклікала сапраўдны шок!

Прычым нават не для ўсіх вестка стала навіной.

Як высвятляецца, яшчэ каля двух месяцаў таму да навуковага кіраўніка мемарыяльнай зоны "Курапаты" і дачкі рэпрэсаванага паэта Тодара Кляшторнага **Маі Кляшторнай** завіталі госці, якія прывялі з сабою прадстаўніка інвестара рэстараннага комплексу.

— Маладзёны хацелі, каб я паставіла свой подпіс на іх праекце — дала згоду на будаўніцтва іх аб'екта ў ахоўнай зоне, — расказала Мая Кляшторная газеце "Новы час". *— Зразумела, я нічога не падпісала. А вось Міністэрства культуры ім дало дазвол. Паўтаралі мне ўсё: "А хто зараз ведае пра вашыя Курапаты? Мы пыталіся ў суседзяў, сяброў — ніхто нічога не ведае!"*

Калі на наступны дзень я даведалася, які ж аб'ект дакладна яны збіраюцца адкрыць каля месца масавых расстрэлаў і пахаванняў, то захварэла — у мяне адняліся ногі, — расказала жанчына праз слёзы. *— Мы яшчэ жывыя — і на нашых вачах такое робіцца!.. Жах! Толькі нядаўна здолела ўстаць з ложка, зараз ужо па хаце хаджу.*

Зразумела, што Мая Тодараўна вельмі моцна абураная. Яна тлумачыць журналістам, што цяпер толькі прэзідэнт можа спыніць гэтую будоўлю.

Абураны і лідар партыі КХП—БНФ, чалавек, які фактычна адкрыў беларусам праўду пра Курапаты, — **Зянон Пазьняк**.

— У краіне, дзе ўлада праводзіць антыбеларускую палітыку, гэта не можа быць выпадковасцю — гэта сістэматычная праява антыбеларускай палітыкі, праяўленне этнацыду. На жаль, гэта не адзінкавы выпадак: за апошнія дзесяць гадоў было некалькі спробаў знішчыць Курапаты. Самая скандальная спроба, калі ў 2001 годзе будавалі аўтастраду, у 2002 годзе зрабілі адвод вады пад крыж, выкапалі 40-метровую траншэю і хацелі зрабіць вадасцёкі. І тады пад крыжам у Курапатах было балота і твань, сябры КХП—БНФ прыйшлі з рыдлёўкамі і за адзін дзень засыпалі гэты роў. У 2006 годзе быў запраектаваны "Горад Сонца" каля самых Курапатаў — гэта быў бы комплекс для заможных людзей, прадугледжвалася пабудова катэджаў. З цяжкасцю ўдалося гэтага пазбегнуць. Трэба адзначыць, што грамадскасць, якая бараніла Курапаты, здолела дамагчыся таго, што была створана ахоўная зона вакол. Мала таго, што Курапаты прызнаны помнікам, але існуе зона, дзе нельга нічога будаваць і рабіць. І ёсць зона рэгуляванай забудовы, дзе можна будаваць не вышэй за адзін-два паверхі, але не вызначана, якія функцыі мусяць быць у гэтых будынкаў. Акурат гэта і выкарыстаў рэжым, там пачынаюць будаваць аб'екты, якія супярэчаць мемарыяльнай памяці, павазе да народа і гісторыі. Справа цёмная, што там пабудуюць, — магчыма, і патаемны бардэль. Хаця ў краіне прастытуцыя пад забаронай. Больш за тое, гэты рэстаран у праектнай дакументацыі называецца "БульбашЪ" з цвёрдым знакам — гэта ў першую чаргу праява ксенафобіі і нацыянальнай нянавісці на бытавым узроўні. Гэта знявага нацыянальнага гонару. Толькі за адну такую назву трэба падаваць у суд. Але пабудова гэтага комплексу — толькі пачатак, плануецца рэалізацыя яшчэ аднаго праекта гандлёвага цэнтра, гэта чарговая знявага нацыянальнай святыні.

Нагадаю, што менавіта з артыкула **Зянона Пазьняка** і **Яўгена Шмыгалёва** "Курапаты — дарога смерці" мы ўпершыню даведаліся праўду пра гэтае месца масавых расстрэлаў. Улады з памяці людской нават слова такое спрабавалі знішчыць, і назва "Курапаты" наўпрост знікла з усіх карт. Урочышча афіцыйна назвалі "Брод": каб ніхто і не шукаў, і не меў надзеі знайсці гэтыя калектыўныя магілы. Але знайшлі. Ведаем. Помнім. Схіляем галовы.

Сам Зянона Пазьняк даўно жыве за межамі Беларусі, але Курапаты асабліва апякаюцца сябрамі ягонай партыі КХП—БНФ. І калі не кожны тыдзень, то кожны месяц дакладна мы, у газеце, атрымлівалі прэс-рэлізы, справаздачы, паведамленні ад КХП—БНФ і розных іншых суполак пра тое, што ў Курапатах адбылася чарговая талака. Прыбралі смецце, ўшанавалі памяць, аднавілі крыжы... Пісалі і пра праблемы — пра вандалаў, пра бамжоў, пра міліцыю, якая не жадае ахоўваць мемарыял. Але як жа атрымалася, што ніхто не бачыў рэальную будоўлю побач з крыжамі?

Зянон Пазьняк адтуль, з Амерыкі, сёння дэманструе сваю дасведчанасць і папярэджвае пра тое, што ёсць і новыя жадаючыя танчыць канкан на магілах, што ёсць і іншыя праекты. Яму баліць тэма Курапатаў, яму баліць Беларусь, ён адгукаецца артыкуламі і заявамі на самыя розныя падзеі беларускага жыцця, але не было ніякіх заяў Пазьняка наконт гэтых будоўляў. Ён усё ведае, усё прадбачыў, ён трымае руку на пульсе... Але...

Два месяцы таму да Маі Кляшторнай прыйшлі за подпісам на дазволе будаваць рэстаран. Чаму яна анямела? Чаму не здолела зрабіць хоць бы адзін тэлефонны званок — ці ў незалежную газету, ці сваім аднадумцам з партыі?

Калі меркаваць па назвах, то ў нас нямала грамадскіх арганізацый і ініцыятыў, якія вывучаюць гісторыю, рэпрэсіі, шукаюць дакументы, спісы, архівы, сведчанні, рапартуюць, што працуюць дзеля захавання памяці... Цяпер паўстае пытанне: чаму ніхто своечасова не звярнуў увагу на тое, што не трэба было шукаць, што відаць няўзброеным вокам?

Не сумняваюся, у гэтыя дні ўжо не адзін аўтар сядзіць ля камп'ютара і рыхтуе чарговы артыкул да трагічнага юбілею. Піша з болем, з абурэннем пра тое, як 75 гадоў таму, у ноч з 29 на 30 кастрычніка 1937 года, былі расстраляны больш як сто беларускіх пісьменнікаў, навукоўцаў, святароў... Што ў тую страшную ноч знішчылі лепшых, знішчылі гонар Беларусі. Што, магчыма, там, у Курапатах, яны і знайшлі свой апошні прытулак.

Пісаць артыкулы — гэта правільна, страшныя даты сваёй гісторыі народ павінен ведаць і помніць. Але ніхто, ніколі, ні разу не прапаноўваў нам артыкул у рубрыку "SOS!" пра тое, што ў Курапатах пачалося маштабнае будаўніцтва.

Цяпер усе спахапіліся, заварушыліся. З'явіліся рэзкія інтэрв'ю, правільныя заявы, подпісы пад зваротам пратэсту збіраюцца. Але там ужо будыніны паўсталі, дарожкі ды клумбы парадкуюцца. А значыць, цяпер трэба ўжываць бязлітаснае слова — "позна"!

Нехта прызнаецца, што бачыў будоўлю, толькі і падумаць не мог, што гэта будзе забаўляльны комплекс. Нехта разгублена тлумачыць, што ў Курапаты заходзіў не з таго боку, а што за праца там, далей, ідзе, і не здагадваўся. Асабіста ў мяне таксама ёсць апраўданне: я ў той частцы Мінска амаль ніколі не бываю, у мяне там ні сваякоў, ні сяброў. А паколькі не было вестак, што ў Курапатах адбываецца нешта надзвычайнае, то і мне як журналісту не было нагоды туды ехаць...

Ва ўсіх ёсць і будуць апраўданні. Але як жа так атрымалася? І што зараз рабіць?

ПРАГНОЗ

Аляксандр ВАЙТОВІЧ:

«Малаверагодна, што акадэмію ўзначаліць вучоны...»

Хто ўзначаліць Акадэмію навук пасля Анатолія Русецкага, які абраны намеснікам старшыні Савета Рэспублікі? У самой навуковай установе кажуць, што сярод прэтэндэнтаў сем чалавек, тры кандыдатуры найбольш верагодныя, але канчатковае слова будзе за Аляксандрам Лукашэнкам.

— Мне падаецца, што вучонага не паставяць, — выказвае сваё меркаванне былы кіраўнік Акадэміі навук, акадэмік Аляксандр Вайтовіч. — Прызначаць чыноўніка.

— Але ж Анатолій Русецкі, які некаторы час быў старшынёй прэзідыума Нацыянальнай акадэміі навук, вучоны, доктар навук...

— Ён працаваў у навукова-вытворчым аб'яднанні "Планар" Міністэрства электроннай прамысловасці СССР, там абараніў доктарскую дысертацыю. Але потым пакінуў навукова-інжынерную дзейнасць і стаў чыноўнікам: намеснікам міністра прамысловасці Рэспублікі Беларусь, потым — міністрам. Усё ж такі Анатолій Максімавіч больш чыноўнік, хаця і чалавек ад навукі, сапраўдны доктар навук. Але, сышоўшы з навукі на 15 гадоў, складана поўнавартасна вярнуцца назад.

— Але ж ці гэта галоўнае для кіраўніка Акадэміі? Магчыма, для такой пасады патрэбны больш якасці менеджарскія, арганізатарскія. Русецкі, на ваш погляд, спраўляўся з абавязкамі, якія на яго былі ўскладзены?

— Русецкі — стаўленік сістэмы, і ў гэтай сістэме ён працаваў. А яна, на мой погляд, прыносіць навуцы больш шкоды, чым карысці, не звяртае ўвагі на праблемы навукі. Ну прагучала на пачатку года з высокіх трыбун, што Акадэмію навук трэба рэфармаваць. Чым усё скончылася? З вялікага грому не было ніякага дажджу. Грымела, грымела, а гарод застаўся не паліты.

Беларускай навуцы, на мой погляд, сапраўды неабходны неадкладныя рэформы. Але, каб знайсці правільны шлях, трэба праблему абмяркоўваць, уключаць у дыскусію навуковую грамадскасць. Аднак гэтага не толькі не адбываецца, назіраюцца з'явы, якія скіраваны на тое, каб такой дыскусіі не дапусціць.

У 2001 годзе, калі Лукашэнка прызначаў кіраваць Акадэміяй Міхаіла Мясніковіча, ён заяўляў, што нарэшце прывёў чалавека, які зможа навуку рэфармаваць. Аднак у 2009 годзе выйшаў указ прэзідэнта, якім была зацверджана Канцэпцыя нацыянальнай бяспекі, што ўтрымлівала раздзел пра навуку. І там было прама сказана, што стан навукі дрэнны. Усе тыя недахопы, якія мелі месца раней, за 9 гадоў кіравання Мясніковіча не выправіліся. Прызналі, што навукаёмкасць валавага ўнутранага прадукту ніжэй за крытычны ўзровень, інавацыйная актыўнасць нізкая, неспрыяльная ўзроставая структура і г.д. І зноў пачаліся размовы пра рэфармаванне. І, магчыма, паставілі Русецкага, каб нарэшце пайшоў нейкі рух. Але ж ён не ў стане быў гэта зрабіць, бо не змог выйсці за рамкі беларускай сістэмы...

Дарэчы, я вельмі добра стаўлюся да Анатолія Русецкага. Добра яго ведаю, ён пачынаў сваю навуковую дзейнасць у нашым інстытуце. Вельмі прыстойны чалавек, разумны, таленавіты. Але ён, на жаль, чалавек сістэмы. І што самае прыкрае, яго пераемнік таксама будзе працаваць у такіх жа ўмовах і нічога не зможа зрабіць.

— На ваш погляд, колькі часу Акадэмія можа быць без кіраўніка?

— Думаю, нядоўга. У свой час, калі ў снежні 2009 года мяне з пасады прэзідэнта Акадэміі навук прызначылі старшынёй Савета Рэспублікі, месца заставалася вакантным амаль 9 месяцаў. Было гэта звязана з тым, што мянялася працэдура прызначэння кіраўніка акадэміі. Раней ён выбіраўся на агульным сходзе, галасавалі акадэмікі, члены-карэспандэнты, дырэктары акадэмічных інстытутаў. Прэзідэнт акадэміі быў выключна з навуковай эліты — акадэмікаў. А ў кастрычніку 2001 года ўжо не стала такой пасады, як прэзідэнт Акадэміі навук, яе замянілі на старшыню прэзідыума, і Міхаіл Мясніковіч быў прызначаны ўказам Аляксандра Лукашэнкі.

Але калі сыходзіў Мясніковіч, то замену яму знайшлі хутка, працэдура не доўжылася месяцамі.

— Апошняе пытанне: якія сёння заробкі ў Акадэміі навук?

— За першае паўгоддзе сярэдняя зарплата навуковых супрацоўнікаў Нацыянальнай акадэміі навук складала 3,4 мільёна рублёў. Тарыфны аклад старэйшага навуковага супрацоўніка з даплатамі за стаж, ступень кандыдата навук — 2,2 мільёна рублёў. У Расійскай Федэрацыі такі супрацоўнік атрымлівае амаль у 3 разы больш — 26 тысяч расійскіх рублёў.

Кадры — гэта галоўнае. Пакуль не будзе прэстыжу навуковой працы, не будзе кадраў, ніякія рэформы нічога не зробяць. Усё вырашаюць людзі!

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

РАКІРОЎКА

Ці спыняцца скандалы пры новым трэнеры?

Аляксандр Трашчыла стаў галоўным трэнерам зборнай Беларусі па лёгкай атлетыцы.

Беларускую "каралеву спорту" ў апошні час скаланаюць скандалы. У маі гэтага года сілавымі структурамі былі затрыманы галоўны трэнер нацыянальнай каманды **Анатоль Бадуеў** і ўрач **Павел Дрынеўскі**. Паводле папярэдняй інфармацыі, трэнера падазравалі ў вымагальніцтве. Крымінальную справу завялі прыкладна за два месяцы да Алімпіяды, дзе каманда па лёгкай атлетыцы ўпершыню ў гісторыі незалежнай Беларусі не ўзяла ніводнага медаля. А штурхальніца ядра **Надзея Астапчук**, якая канфліктавала з Бадуевым перад яго арыштам, пазбавілася залатой узнагароды з-за ўжывання допінгу. Зараз і Дрынеўскі, і Бадуеў адпушчаны на волю пад падпіску аб нявыездзе. Апошні нават паведаміў "Народнай Волі", што застаецца на пасадзе старшыні Федэрацыі лёгкай атлетыкі.

Але зараз стала вядома, што галоўным трэнерам зборнай прызначаны Аляксандр Трашчыла, які да гэтага быў выконваючым абавязкі настаўніка нацыянальнай каманды. Яму 51 год, у свой час станавіўся чэмпіёнам свету ў эстафеце 4х400 метраў.

Дарэчы, пасля Гульняў Аляксандр Трашчыла даволі рэзка выказаўся пра падрыхтоўку спартсменаў. *"Мы прайгралі гэтую Алімпіяду метадычна і фармакалагічна*, — заявіў ён. — *Усе спартыўныя навінкі да нас не даходзілі. Да таго ж трэба мець добрых спецыялістаў... Кульгаў трэніровачны працэс: недзе перастараліся, але неабходнага выніку не дасягнулі. Нам спатрэбіцца 2—3 гады, каб выбрацца з той ямы ў лёгкай атлетыцы, у якой мы зараз знаходзімся. Сёння змяніліся тэхналогіі, і мы са сваімі старымі меркамі не ўпісваемся. А нічога новага ў нас не з'явілася. Спартсмены былі гатовы змагацца, але яны падышлі да Алімпіяды ні з чым. Расіяне і немцы заходзяць у кабінку, робяць, што ім патрэбна, і ідуць кідаць молат. А тое, на чым рыхтаваліся мы, — гэта 1979 год".*

Дарэчы, не так даўно змяніўся і кіраўнік Федэрацыі лёгкай атлетыкі. На пасадзе старшыні былы намеснік міністра спорту і турызму Рыгор Касячэнка змяніў Уладзіміра Патупчыка, які кіраваў федэрацыяй з лістапада 2007 года.

Алесь СІВЫ.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Марат НОВІКАЎ:

«...У мяне, напэўна, здарыўся б інфаркт і прывезлі б мяне назад у металічнай скрыні»

Не ў традыцыях “Народнай Волі” даць слова аднаму боку і не даць другому.
У папярэдніх нумарах газеты мы прадставілі версію дзяржавы наконт таго, што адбылося на кандытарскіх фабрыках “Камунарка” і “Спартак”. Мы далі слова таксама тым, каго выціснулі з фабрык “дзеля бізнес-інтарэсаў Марата Новікава”. Сёння сваю версію падзей выкладае да нядаўняга часу галоўны інвестар фабрык Марат НОВІКАЎ.

«У Мінску калі чалавек прывёз мех грошай — тады гэта інвестар»

— Якая ваша версія таго, чаму дзяржава вырашыла адабраць у вас “Камунарку” і “Спартак” — прадпрыемствы ж давалі прыбытак, развіваліся, заробкі супрацоўнікаў раслі?

— Дык прэзідэнт жа сказаў, што нічога гэтага не было! Падзенне рынку і гэтак далей. Па шчырасці, мы самі цяпер у шоку, самі разбіраемся, адкуль ногі растуць. Не хочам выклікаць агонь на сябе — а раптам мы не маем рацыі? Будзем жыць і глядзець, для чаго гэта ўсё было зроблена.

Адзінае, што я магу вам сказаць: калі ўсё ў адных руках сабрана, тады і парадак ёсць, няма ні “адкатаў”, ні “прыкатаў”, няма “несуноў”. У гэтым я цалкам падтрымліваю прэзідэнта — трэба, каб усё было сабрана ў адных руках... у інвестараў. І вось нам падаецца, што ў нас быў суперпарадак. Але ж уладзе лепш бачна! Таму мы сёння не можам казаць, што ўлада не мае рацыі — можа, яна і мае рацыю. Можа, мы нешта недапрацоўвалі — час пакажа, як фабрыкі будуць развівацца...

— І ўсё ж - як інвестар колькі вы ўклалі грошай у развіццё гэтых прадпрыемстваў?

— Укладзена 19 гадоў жыцця! Самае вялікае багацце на зямлі — душа, сэрца і талент. Гэта не ацэньваецца ніякімі грашыма. А ў Мінску інакш: калі чалавек прывёз мех грошай — тады гэта інвестар. А тое, што названыя тры фактары могуць зрабіць не мех грошай, а багацце — гэта ніхто не ацэньвае! Але я такіх інвестараў тут яшчэ не бачыў. Я ведаю некалькі такіх выпадкаў у Маскве, калі людзі прывезлі грошы, даверылі іх генеральным дырэктарам — давайце, рабіце! Дык тыя ўсё проста пакралі — і ўсё! Інвестыцыі не ў грашах, а ў веданні — што і як рабіць, каб прыбытак быў. Прадпрыемствы нашы працавалі з прыбыткам, з добрымі заробкамі, ды яшчэ і з прэміямі. “Спартаку” сёння запланавана даць 15 мільёнаў долараў чыстага прыбытку, “Камунарцы” — 12—13 мільёнаў долараў. І калі там будзе ўсё так, як і пры нас, то яны гэта дадуць. Кажуць, што мы зарабілі на какава-бабах дзясяткі мільёнаў. Мы на такія сумы какава-бабы не прадавалі!

«Тут адзін пастаянна крычаў, што мы можам набываць какава-бабы наўпрост з біржы...»

— Дарэчы, сённяшняе кіраўніцтва “Камунаркі” і “Спартака” захавала кантракты на пастаўку какава-бабоў з ранейшымі пастаўшчыкамі?

— Зразумела! У іх жа будзе крах, калі яны ад нас адмовяцца сёння, спыняцца фабрыкі. Каб нас памяняць, трэба выбраць партнёраў, якія будуць з імі працаваць. Мы 19 гадоў адпрацавалі са “Спартаком” і 14 — з “Камунаркай”, і ніколі ніводнай гадзіны фабрыкі не стаялі. Нават у складаныя інфляцыйныя месяцы. І дзяржава нам у той час не праканвертавала ніводнага долара! Усё цягнуў на сабе інвестар, усё фінансаваў.

— Нават пасля заявы Кабякова, што кошты на какава-бабы ў вас вышэйшыя за рынкавыя?

— Ніхто рынкавых коштаў на какава-бабы не ведае. І Кабякоў таксама. Калі б мы прадавалі дорага, то фабрыкі б не давалі такія шалёныя прыбыткі. Калі б мы былі жулікамі, то навошта даваць такі прыбытак — мы б яго клалі ў кішэню! Магчымасцяў для гэтага вельмі шмат. Мэта інвестараў была не класці сабе ў кішэню, а развіваць фабрыкі. Каб насамрэч атрымліваць сур’ёзныя дывідэнды. Нават дывідэндаў інвестар не атрымліваў — усё ўкладалася ў развіццё. А вось калі намі пачалі займацца год таму, калі мы пабачылі, што настроена дзяржава вельмі дрэнна, мы пачалі браць дывідэнды.

Кошт на какава-бабы на рынку будуецца гэтак жа, як на нафту. Сёння рынкавы кошт нафты — 100 долараў. Але за 100 долараў ты яе не купіш. Ты купляеш нафту ў Венесуэле — яна больш брудная і больш затратная, але каштуе 87 долараў. У Расіі нафта больш чыстая, але каштуе 109 долараў. Так і какава-бабы — яны не маюць аднаго кошту! Пасля біржы іх трэба прывезці на сухагрузе ў Талін, пакласці ў сховішча, расфасаваць па мяхах. Тут адзін міністр пастаянна крычаў, што мы можам набываць какава-бабы наўпрост з біржы. Уяўляеце сабе, што гэта за ўзровень міністра! Якая неадукаванасць — ніхто нічога не разумее, а ўсе кіруюць! Большай бязглуздзіцы быць не можа. Скажы такое якому замежніку, ён будзе доўга смяяцца. А мне заўсёды пра гэта казалі!

Яны біржу адкрываюць: “Вой, па 2800 какава-бабы! А Марат прадае па 3100! Злодзей”. Але ж я магу прадаваць і па 4000 — гэта ж рынак. За ўвесь час працы не было ніводнай прапановы, таннейшай за нашу. Кожны год аб’яўляўся тэндар не толькі на какава-бабоў, але і на ўсю сыравіну — дзяржава гэтага патрабуе. І так набывалі — праз тэндар. Па-амерыканску гэта называецца bullshit! Гэта ж рынак — гэта працуе складана.

І я павінен зарабляць сваёй фірмай: у мяне сакратарка зарабляе 32 тысячы долараў у год, а менеджары — звыш 100 тысяч долараў у год. Інакш яны працаваць не будуць — яны размаўляюць на любой мове і працуюць з 42 краінамі! Ды што там — мяне ўжо запрашаюць на 300 тысяч у Еўропу дырэктарам кандытарскага прадпрыемства. Плюс — 5 працэнтаў дывідэндаў ад прыбытку ў якасці бонусу. Цэняць! А тут — прыбытак паказаў, а ў адказ атрымаў: “Жулікі і злодзеі ўсё пакралі!” Не, ён сказаў: “Забілі фабрыку”. Мы рэанімавалі дзве фабрыкі! Фабрыкі нічога старога не выпускаюць, усе брэнды новыя, паставілі дзве новыя лініі, якія зараз пачынаюць працаваць: суфле і вафельныя цукеркі. Шыкоўныя дзве лініі. Але яны нават з гэтымі дзвюма лініямі нічога не выцягнуць — рынак збыту патрэбны!

Нельга сказаць, што мы рынак не развівалі — мы прапарцыянальна рынку ішлі. Наймалі фірмы, яны нам рынак даследавалі — нам гэта каштавала 350 тысяч долараў. Даследавалі еўрапейскі рынак, расійскі, украінскі, і мы пабачылі, дзе ёсць нішы. Ведалі, што нам рабіць, куды ісці. Яны будуць гэтым займацца?! Хто там гэтым будзе займацца?!

«Прапаноўвалі: дзяржава праляцела, памылілася, давайце пойдзем ёй насустрач»

— Акцыі прадпрыемстваў былі і ў дзяржавы. За гэты час яна таксама ў развіццё фабрык інвеставала?

— Уклала! Псаванне нерваў і пастаянныя праверкі! У нас даходзіла да 70 сур’ёзных праверак за год. Асабліва на “Спартаку”. Гады тры, як перасталі правяраць. А так: адна праверка сыходзіць — іншая прыходзіць. Прычым такія: падатковая, Дзяржкантроль, КДБ, АБАЗ (аддзел па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю), фінансавая міліцыя. Прыходзяць і кажуць: “Ну, у іх жа недзе ёсць, ён жа не можа так працаваць”. Судзяць жа па сабе! І шукаюць. А потым тая ж падатковая кажа: “Дайце нам мільёнаў на 50 (парушэнняў), давайце мы на транспарт напішам. А то ў вас два з паловай месяцы адсядзелі і нічога не знайшлі”. Далі ім 35 мільёнаў, каб толькі сышлі. Даходзіла да парадоксаў — гэта цяжка нармальнаму чалавеку патлумачыць.

— Зараз кажуць, што прычына, з якой дзяржава забрала сабе гэтыя прадпрыемствы, у тым, што калісьці дзяржаўная камісія па прыватызацыі занізіла кошт прадпрыемства…

— Па-першае, гэта глупства. Па-другое, яны памыліліся, яны занізілі — дзяржава нясе за гэта адказнасць. Як можна сваю памылку перакладаць на чужыя плечы?! Больш за тое, мы прапаноўвалі: няхай фабрыка выкупіць у людзей блакіруючы пакет акцый і аддасць дзяржаве. У прадпрыемства ёсць зараз грошы — дзяржава праляцела, памылілася, давайце пойдзем ёй насустрач. Калі мы дабрачыннасцю займаемся, то чаму дзяржаве не дапамагчы? Прапанавалі кампенсаваць страты, якія нанеслі вашы дзяржаўныя чыноўнікі. Не! Задача, безумоўна, ставілася іншая — забраць. І ўсё гэта прыдумана. Бо ў тыя гады ніякіх такіх разлікаў не існавала — чаму сёння да гэтага трэба прыйсці? Дый ўвогуле — навошта прыбытковае прадпрыемства чапаць? У дзяржавы звыш 50% непрыбытковых прадпрыемстваў. Вось і падумайце, навошта гэта робіцца.

— У вас акцыі “Камунаркі” і “Спартака” засталіся?

— Засталося дзесьці 12% на “Камунарцы” і каля 20% — на “Спартаку”.

— Што вы з імі будзеце рабіць?

— Нічога, будзем акцыянерамі. Нічога мы з імі і зрабіць не можам — дзяржава ж арышт наклала на “Камунарку” і “Спартак”.

— А былых дырэктараў “Камунаркі” і “Спартака” будзеце працаўладкоўваць? Можа, да сябе ў фірмы возьмеце?

— Сёння былыя дырэктары “Камунаркі” і “Спартака” знаходзяцца на такім узроўні разумовым, адукацыйным і практычным, што, я думаю, яны і самі ўладкуюцца. У такіх менеджараў будзе мора прапаноў і без нас. Мы не плануем больш з Беларуссю неяк працаваць, нейкія інвестыцыі ўкладваць і гэтак далей.

«Мы адразу дамовіліся з партнёрамі: у палітыку не лезем»

— На восеньскі інвестыцыйны форум у Мінск не збіраецеся? Ну, можа, каб выбраць сабе новыя аб’екты для інвестыцый….

— Мы ж не вар’яты! Да псіхіятраў яшчэ не ходзім.

— Але ж дадумаліся “розным таварышам”, як сказаў Лукашэнка, грошы даваць!

— Я не ведаю, што ён меў на ўвазе, але я скажу: наш бізнес заўсёды быў і ёсць па-за палітыкай. Мы ніколі нікога не паддобрывалі, да нас ніхто не звяртаўся, у мяне ў галаве ніколі такой тэмы не было. Фінансавалі толькі дабрачынныя форумы: дзяцей-інвалідаў, піянераў, давалі грошы Мінску і Гомелю на ўсялякія вечары, калі ўлады звярталіся. А так — ніколі ў жыцці, дзецьмі магу паклясціся! Не таму, што супраць ці не супраць палітыкі, — мы адразу дамовіліся з партнёрамі: нікуды не лезем. І, па шчырасці, да нас ніхто не звяртаўся. Я думаю, што спецслужбы гэта таксама ведаюць.

— Магчыма, не звярталіся, таму што ведалі, як вы лаяльна ставіцеся да Аляксандра Рыгоравіча…

— Пакуль ён нас не вырубіў, я ставіўся да яго... Я не хачу яго характарызаваць — я ўвогуле па-за палітыкай. Але яго жорсткасць у адносінах да чыноўнікаў мне падабалася — што ён чыноўнікаў ганяў. І я казаў: “Вось адзіны чалавек у дзяржаве, які патрабуе ад іх, каб яны працавалі”. Але што ад іх патрабаваць, калі яны не могуць і не ўмеюць?.. Вось, яны зараз узяліся апантана, каб нешта паказаць, але па першых кроках я бачу, што, акрамя краху, нічога не будзе (пра “Камунарку” і “Спартак”. - **“Еўрарадыё”**). Цяжка, нават не пасля нас, а пасля гаспадара, дзяржаве наводзіць парадак. Няма ў сусветнай практыцы такога! Можа, у Беларусі такое здарыцца? Тады гэтая новая мадэль запрацуе і ў свеце таксама. Пачне дзяржава набываць прадпрыемствы і рабіць іх дзяржаўнымі — яны ж іх не будуць забіраць, а будуць скупляць. Бо ўсе ж цывілізаваныя. Кажуць жа, што Аляксандр Рыгоравіч стаіць вышэй за Бога. То, можа, такое ў Беларусі і здарыцца — брэсцкі губернатар сказаў: “Аляксандр Рыгоравіч, вы трохі вышэй за Бога!”

«Што табе даражэй: бізнес ці жыццё?»

— Што вам перашкодзіла прыехаць на прэзідэнцкую нараду па “Камунарцы” і “Спартаку”?

— За два тыдні да нарады я парваў звязкі калена і быў у гіпсе. Я хадзіў на мыліцах, ціск узняўся — я сардэчнік, гіпертонік. Пайшоў да свайго кардыёлага і сказаў, што хачу паляцець у Мінск, у мяне там праблемы наконт бізнесу. А ён кажа: “Што табе даражэй: бізнес ці жыццё? Ты там расхвалюешся і можаш там застацца — я табе ніякіх гарантый не даю”.

Са мной была жонка, яны падбухторыла дзяцей, і ўсе яны разам з унукамі як узняліся на мяне! І я цяпер рады, што не паехаў! Калі слухаў усё, што там было, смяяўся. А калі б я выслухаў гэта там? Ды калі б мяне яшчэ пачалі абражаць і прыніжаць, ды казаць, што я нічога не варты... У мяне, напэўна, здарыўся б інфаркт і мяне прывезлі б назад у металічнай скрыні. Цяпер я бачу, што зрабіў правільна, — інакш пытанне ўсё адно не вырашылася б. Усё ўжо было запраграмавана і вырашана. Нават тыя выступоўцы, якія казалі, што мы нічога не зрабілі, няма ніякага развіцця, нават ніякай упакоўкі няма, — я смяяўся, калі слухаў гэта. Старое ўсё! Там нічога старога не засталося — нават кадраў!

— А то ў нас тут чуткі былі, што вы перасцерагаліся ад арышту…

— А за што? За тое, што я дорага прадаваў? Дык гэта мая справа! А хто мне сёння можа сказаць, што гэта — дорага? Як гэта ўвогуле можна даказаць? Вось калі б сёння паказалі пяць фірм і сказалі, што яны прапаноўвалі танней і такой жа якасці і такую ж сінхроннасць падачы! Ты можаш сёння набыць танней, але яны табе могуць паставіць на дзень пазней сыравіну, і ў цябе прастаіць фабрыка, на гэтым адразу згубіш паўмільёна. Але пра гэта ніхто не задумваецца. Бо мазгоў не хапае пра гэта падумаць! Таму часам не пераплачваеш, а плаціш грошы, каб тваё прадпрыемства працавала на прыбытак. А калі ёсць прыбытак — гэта азначае, што ўсё прадаецца і ёсць якасць прадукцыі! Не было б сінхроннасці падачы — не было б якасці. Бо нешта б мянялі, тэхналогію парушалі б. Нашы прадпрыемствы працавалі сінхронна і не спыняліся нават у самыя цяжкія часы. І заўсёды быў продаж — ён сёння наладжаны так, што я не думаю, каб нехта ў гэтым мог цягацца з намі. Прадаваць на 4—5 мільёнаў долараў сёння могуць толькі кандытары Расійскай Федэрацыі. Мы стаялі на мяжы заключэння кантрактаў (яны ў мяне ў офісе ляжаць) з Аўстраліяй, Новай Зеландыяй, Кітаем. Я нават сам не ведаў, мне сын сказаў, што адгрузілі кантэйнер на Венесуэлу. Аляксандр Рыгоравіч кажа, што не гандлюецца з Венесуэлай, а ў нас на Венесуэлу і Калумбію пайшоў кантэйнер з шакаладам! А зараз Аляксандр Рыгоравіч скажа: “Вось бачыце — даў ім трындулёў, і яны ўжо з Венесуэлай гандлююць”.

На абедзвюх фабрыках 4 тысячы чалавек працуе — мне іх шкада. Хай бы і далей працавалі. Калі будзе магчымасць, я ім заўсёды дапамагу. Я не маю крыўды — так, відаць, павінна было адбыцца рана ці позна. Адзінае партнёр правільна сказаў: трэба было ўвесь прыбытак — усё адно ж мы жулікі — сюды везці! А я заўсёды казаў: “Давайце развіваць фабрыкі, ад нас прыбытак ніколі не ўцячэ — будзем дывідэнды атрымліваць”. Вось я і наатрымліваўся! Але дай Бог, каб яны і далей працавалі. Бачыце, у мяне нават голас не дрыжыць. Толькі гэта вельмі складаны працэс, калі дзяржава кіруе, — мы гэта ўсё праходзілі ўжо.

— Вашы парады будучым замежным удзельнікам Беларускага інвестыцыйнага форуму.

— Нічога не магу раіць: кожны чалавек павінен думаць сваёй галавой. Едуць — хай едуць. Гэта іх праблема. У бізнесе ніхто нічога нікому не раіць. Кожны павінен ведаць, што ён робіць.

Зміцер ЛУКАШУК,
“Еўрарадыё”.

ПАДЛІЧЫЛІ...

Сярэдняя пенсія па ўзросце да 2 мільёнаў не дацягне

Сацыяльныя пенсіі, надбаўкі, павышэнні і даплаты да пенсій павялічацца ўсяго толькі на 4,3%.

З лістапада ў Беларусі павышаюцца пенсіі. Пераразлік працоўных пенсій па ўзросце будзе зроблены зыходзячы з сярэдняй заработнай платы работнікаў за III квартал.

“У выніку пераразліку з лістапада 2012 працоўныя пенсіі, пры вылічэнні памеру якіх не ўжываецца бюджэт пражытачнага мінімуму ў сярэднім на душу насельніцтва, павялічацца на 14,7%”, — заявіў намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны **Валерый КАВАЛЬКОЎ.**

Паводле слоў намесніка міністра, адначасова з пераразлікам працоўных пенсій будуць пералічаны мінімальныя працоўныя і сацыяльныя пенсіі, надбаўкі, павышэнні да пенсій і даплаты да пенсій асоб старэйшых узростаў у сувязі з ростам бюджэту пражытачнага мінімуму ў сярэднім на душу насельніцтва (БПМ). БПМ у цэнах верасня 2012 года ў параўнанні з яго папярэднім паказчыкам вырасце на 4,3% і складзе 880.030 рублёў. Адпаведна на 4,3% павялічацца сацыяльныя пенсіі, надбаўкі, павышэнні і даплаты да пенсій.

У выніку пераразлікаў у лістападзе сярэдняя пенсія па ўзросце, павялічыцца прыкладна на 14,1% і складзе 1 млн 964,3 тысячы рублёў.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

Кто это считает?

Семья из четырех человек может прожить на 1 миллион 391 тысячу 530 рублей?

В Беларуси утверждены новые размеры среднедушевых минимальных потребительских бюджетов (МПБ) для восьми социально-демографических групп населения.

Так, среднедушевой минимальный потребительский бюджет семьи из четырех человек с 1 ноября 2012 года по 31 января 2013 года составит 1 млн 391 тыс. 530 рублей в расчете на месяц. Это на 4,5% превышает норматив, действующий с 1 августа по 31 октября 2012 года.

В Министерстве труда и соцзащиты поясняют: минимальный потребительский бюджет представляет собой расходы на приобретение набора потребительских товаров и услуг для удовлетворения основных физиологических и социально-культурных потребностей человека.

По словам специалистов, основные статьи расходов среднедушевого МПБ семьи из четырех человек в ценах сентября 2012 года следующие: продукты питания — 55,6%, одежда, белье, обувь — 22,3%, пользование жилым помещением и коммунальные услуги — 4,8%, бытовые услуги, транспорт, связь — 4,7%, предметы культурно-бытового и хозяйственного назначения — 7,9%, предметы санитарии, гигиены, лекарства — 2,3%, культурно-просветительные мероприятия и отдых — 1,3%, взносы и платежи — 1,1%.

Утверждены также минимальные потребительские бюджеты:

молодой семьи из трех человек — 1.452.620 рублей,

трудоспособного населения — 1.745.000,

пенсионеров — 1.358.780,

студентов — 1.360.790,

детей в возрасте до 3 лет — 1.080.530,

детей в возрасте от 3 до 6 лет — 1.289.580,

детей в возрасте от 6 до 18 лет — 1.562.920 рублей.

ЧУЛІ?

За ўтылізаванае аўто — 26 мільёнаў рублёў

Холдынг “БелГАЗавтосервис” пачынае ў Беларусі рэалізацыю праграмы па ўтылізацыі аўто. Галоўная яе адметнасць — удзельнічаць у праграме змогуць фізічныя асобы.

“*Першая праграма ўтылізацыі, якая была запушчана ў Беларусі, мела ўрэзаны характар”,* — паведаміў намеснік генеральнага дырэктара холдынгу Андрэй Праватораў. Раней для ўтылізацыі прымаліся толькі камерцыйныя аўтамабілі ад юрыдычных асоб і толькі ў Мінску. *“З 10 верасня гэтага года мы спрасцілі ўтылізацыю, зрабілі яе больш простай і цікавай,* — патлумачыў прадстаўнік холдынгу. — *Цяпер мы падключылі рэгіёны і далі да ўдзельнікаў праграмы фізічных асоб, якія беспераШкодна могуць здаваць аўтамабілі, якія не выкарыстоўваюцца, атрымліваючы пры гэтым зніжку 26 мільёнаў беларускіх рублёў для пакупкі новых. Зніжка пакінута намі, нягледзячы на змяненне валютнага курсу. І галоўнае — зараз мы гатовы прымаць аўтамабілі любых марак”.*

Адпаведна праграме Trade in “БелГАЗавтосервисом” ажыццяўляецца выкуп аўтамабіля любой маркі ў кліента з продажам яму новага аўтамабіля ГАЗ. Для ўдзелу ў праграме Trade in неабходна выканаць наступныя ўмовы: на аўтамабілі павінны прысутнічаць асноўныя вузлы і нумарныя агрэгаты, а сам аўтамабіль быць у спраўным тэхнічным стане, прадавец старога і пакупнік новага аўтамабіля павінны быць адной і той жа асобай, аўтамабіль мусіць знаходзіцца ва ўласнасці кліента.

«Золотая рыбка» — лицо «Беларусбанка»

Двукратный серебряный призер Олимпийских игр в Лондоне пловчиха Александра Герасименя подписала рекламный контракт с государственным “Беларусбанком”. Об этом было заявлено на официальной пресс-конференции в Минске.

Как уточнил журналистам в кулуарах менеджер Герасимени Сергей Щурко, “Саша стала лицом банка за шестизначную сумму в валюте”. Герасименя удивилась сумме: “Знала, что хорошо, но не знала, что настолько”.

“Золотая рыбка” белорусского плавания планирует потратить часть средств на себя, а часть — на сборы.

Напомним, что на Олимпийских играх в Лондоне Александра Герасименя выиграла две серебряные медали. За этот успех белорусское государство поощрило спортсменку 150 тысячами долларов. По словам Герасимени, призовые она хранит в “Беларусбанке”, но часть этих средств уже потрачена на благотворительность.

СТОЛИЦА

Элита по-белорусски

Риелторы норовят назвать каждую вторую минскую новостройку если не элитной, то уникальной или особенной. На самом деле зачастую это совершенно обычное жилье. Однако есть в Минске дома, которые на самом деле являются элитными.

“Народная Воля” представляет тройку самых дорогих новостроек столицы.

Клубный дом на Смолячкова

Стоимость квадратного метра — от 2,5 до 3 тысяч долларов

На сайте застройщика (компания “Беллер-корона”) проект представлен как “элитный жилой дом в самом центре Минска”. Новостройка расположена на улице Смолячкова, между больницей МВД и Военным кладбищем.

В доме будет 5 этажей и всего 30 квартир со свободной планировкой. Квартиры только только трех- и четырехкомнатные, площади — от 139 до 156 кв. метров.

Таким образом, жилье обойдется потенциальному покупателю в 347—390 тысяч долларов.

За такие деньги застройщик обещает трехметровые потолки, высокоскоростные бесшумные лифты, систему видеонаблюдения, окна Funke, итальянские радиаторы. Каждому собственнику за дополнительную плату предоставляются два места на подземной автостоянке (стоимость одного — 30 тысяч долларов).

Жилой дом «У Троицкого»

Стоимость квадратного метра — 3 тысячи долларов.

Минская новостройка, которая вызывает больше всего пересудов. Дом расположен в исторической части Минска, на улице Сторожевской. Застройщик — компания “Трайпл” — позиционирует его как “эксклюзивный жилой комплекс премиум-класса”, “одно из лучших мест для жизни”.

Всего в доме будет 235 квартир. Почти все уже проданы. Сейчас на сайте застройщика предлагаются только 23 свободные квартиры. Например, самая дешевая “однушка” общей площадью 112,3 (!) кв. м на первом этаже стоит 336.900 долларов.

А четырехкомнатная квартира площадью 332,4 кв. м на 17-м этаже обойдется почти в миллион долларов.

Трехуровневый паркинг рассчитан на 316 автомобилей. Стоимость одного машино-места — 40.000 у.е.

Споры вокруг дома не утихают. Одни архитекторы считают, что он удачно вписался в окружение. Другие разочарованы: громадный объем окончательно “унизил” Троицкое предместье и заслонил оперный театр. Защитники архитектурного наследия и вовсе называют комплекс “агрогламуром” и ставят вопрос о его демонтаже. Автор проекта жилого комплекса Олег Ладкин невозмутим: со временем полемика утихнет, уверен он, а скептики канут в Лету, как и те, кто не принимал Эйфелеву башню.

Самый дорогой из строящихся жилых домов в Минске называется «Времена года»

Стоимость квадратного метра доходит до 3,5 тысячи долларов.

Восьмиэтажный особняк расположен по адресу Киселева, 17, недалеко от площади Победы. В каждом из четырех подъездов 12 квартир (по две на этаже) и два бесшумных лифта. Высота потолков составляет 3,5 метра в квартирах повышенной комфортности и до 5 метров в пентхаусах.

Площадь квартир — от 164 до 310 кв. метров, от 401 до 677 кв. метров — пентхаусы. Коридоры и лестницы общего пользования отделаны дорогой плиткой, венецианской штукатуркой, коваными элементами и витражными окнами.

Для жильцов предусмотрен ФОК со спортивным и тренажерным залами, 25-метровым бассейном, русской баней и сауной, массажным салоном и закрытым теннисным кортом, трансформируемым в баскетбольную либо волейбольную площадку. Безопасность будет обеспечиваться закрытой огороженной территорией с круглосуточным видеонаблюдением, дежурным освещением по периметру и охраной.

Игорь МОРОЗОВ.

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Борис ЖЕЛИБА,
профессор,
доктор экономических наук

Опять идем к лежащим неподалеку граблям?

Белорусская экономика не желает расти. Исходя из сентябрьских данных, годовые темпы роста ВВП — 2,5%. А надо обеспечить 5,5%. В следующем году необходимо обеспечить рост экономики и вовсе на 8,5%. Иначе не выйдем на рубежи, запланированные на пятилетку так называемым Всебелорусским народным собранием. Какие бы коррективы ни вносила жизнь, выполнить — и точка! Любой ценой, кровь из носа. Потому что записано. Народ решил. Таков узнаваемый политический стиль белорусской власти.

Находка в виде нашумевшего растворительно-разбавительного бизнеса оказалась очень кстати. Но это уже в славном прошлом. Где же взять источники роста до конца года и далее? Последние события в экономике страны показывают, что пока ничего нового не придумано и используются старый проверенный метод — искусственное стимулирование экономического роста за счет государственных инвестиций и внутреннего потребления. Если сказать проще, за счет усиленного кредитования государственных программ и выхода на 500-долларовую зарплату. При годовом прогнозе роста реальных доходов населения на 3—3,5% уже за первые 8 месяцев по сравнению с аналогичным периодом 2011 года они выросли на 13,7%. "Белагропромбанк" и "Белинвестбанк", надо полагать, так старательно и масштабно кредитовали свою государственную клиентуру, что дефицит денег на их корреспондентских счетах поставил под угрозу своевременное проведение клиентских расчетов. Для поддержания их ликвидности Нацбанк в самых ограниченных размерах выделил около 4 трлн белорусских рублей. А с начала года рублевая масса выросла на 55,1%, что вдвое выше запланированного. На этом фоне, когда рублей должно быть навалом, возникает ситуация нехватки ликвидности и штормит на межбанковском кредитном рынке, где ставки подскакивают с 20% до 55%. С ростом зарплат активизировалась и выдача потребительских кредитов. Уже в сентябре выполнен и перевыполнен годовой план по выданным экономике кредитам.

Одновременно сворачивается экспорт. В августе товарный экспорт Беларуси составил 3 млрд 613,9 млн долларов и снизился по сравнению с июлем на 426,8 миллиона. Это настолько существенно, что после сокращения поставок нефти Россией в текущем квартале все, в принципе, осознают скользкость ситуации — и население, и предприятия. И резко увеличивают спрос на валюту. В сентябре население уменьшило срочные рублевые депозиты на 738 млрд до 13,65 трлн рублей. Депозиты юридических лиц за этот месяц снизились на 823,2 млрд до 14,2 трлн рублей. Параллельно объемы депозитов физических лиц в валюте выросли до 45,3 трлн в рублевом эквиваленте, юрлиц — до 23,2 трлн по состоянию на 1 октября. Другими словами, началось интенсивное перетекание рублевых вкладов в валютные. Налицо рост инфляционных и девальвационных ожиданий. С напряжением удовлетворяют спрос на наличную валюту и банковские обменные пункты. Очереди в них уже стали привычной картиной. Банки отреагировали на дефицит рублевых ресурсов довольно существенным повышением депозитных рублевых процентов: до 42 и выше.

Вынужден реагировать и Нацбанк. Он объявил, что в октябре ставка рефинансирования снижаться, как ожидалось, не будет, а в ноябре, возможно, пойдет вверх. И то правильно. Это по меньшей мере утихомирит хоть немного кредитную рублевую экспансию. Правительство заинтересовано в росте ВВП. Ему нужно выгнать его к концу года, до которого осталось всего ничего, до 5,5%. Значит, кредитов надо много и подешевле. А главному банку страны, как и любому другому центробанку, необходимо в первую очередь обеспечивать стабильность, устойчивость национальной денежной единицы. Что означает: минимум инфляции и минимум девальвации. Нелишним будет напомнить, что в хорошо памятном 2011 году власти тоже гнали ВВП, а в результате — обвал уровня жизни населения.

При растущей рублевой накачке экономики Нацбанк с трудом, но все же удерживает валютные курсы белорусского рубля от срыва в штопор. Однако при сегодняшней инфляции в отличие от прошлого года растут как рублевые цены на продукцию и услуги, так и многие долларовые. К примеру, по сравнению с прошлым годом цены в долларовом эквиваленте выросли: на молоко — на 23%, кефир — на 24,5%, мороженое — на 22%, хлеб ржаной — на 20%, сало — на 35%, вареные колбасы — на 19—21%, фарш мясной — на 30%, свинину — на 34%. Более всего в долларовом эквиваленте подорожала говядина — на 54%, тушенка из нее — на 50%. Не сильно отстала живая рыба — на 50%. Мясо уже для многих белорусов стало деликатесом. С начала года инфляция превысила 16%, в то время как в России рост цен 4,6%, Казахстане — 3,2%, Литве — 2,5%, в Украине дефляция — минус 0,2%. Чего же будет действительно стоить 500-долларовая зарплата белоруса в конце года?

Реальным источником роста белорусского ВВП при состарившейся промышленности, из которой выжали все возможное, не реформируя экономику, могут служить только прямые иностранные инвестиции. Планы по ним, как известно, не выполняются даже на половину. По другим данным — и на 20%. Запланированные на следующий год 4,6 млрд долларов прямых иностранных инвестиций большинством аналитиков рассматриваются лишь как очередной пропагандистский ход правительства. Последние события вокруг двух ведущих белорусских кондитерских предприятий — "Коммунарки" и "Спартака", которые возвращают под государственный контроль, а фактически национализируют, могут окончательно отбить у иностранных инвесторов охоту соваться в Беларусь. Власти вернули под свой контроль и "Пинскдрев", где они вообще не имели акций, намереваются то же сделать с обувным ОАО "Луч".

В свое время под впечатлением валютного кризиса прошлого года было объявлено, что рост ВВП будет не директивным показателем, а скорее индикативным, рекомендуемым. Ан нет! Опять идем к лежащим неподалеку граблям. Зачем рост ВВП, который не ведет к увеличению жизненного уровня народа? Зачем выгонять и подгонять экономические показатели? Надо вспомнить главную цель социализма — максимальное удовлетворение потребностей людей. Как показывает наша грешная практика, этого можно достигнуть и без бездумного роста ВВП.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Хутка будуць судзіць Яўгена Палудзеня

Генеральная пракуратура накіравала крымінальную справу былога намесніка міністра МУС у Вярхоўны суд.

Але гэта не азначае, што судзіць Полудзеня будуць менавіта ў Вярхоўным судзе, хаця верагоднасць высокая. Дзе адбудзецца першае судовая пасяджэнне стане хутка вядома — дата павінна быць прызначана ў месячны тэрмін.

— Абвінавачанаму інкрымінуецца здзяйсненне злачынстваў, прадугледжаных ч.3 арт.424 КК "Злоўжыванне ўладай ці службовымі паўнамоцтвамі асобай, якая займае адказнае становішча", чч.2,3 арт.426 КК "Перавышэнне ўлады або службовых паўнамоцтваў асобай, якая займае адказнае становішча", ч.3 арт.430 КК "Атрыманне хабару асобай, якая займае адказнае становішча", — паведамляюць у прэс-службе Генеральнай пракуратуры.

Варта адзначыць, што па ўсіх прад'яўленых артыкулах прадугледжана вельмі суровае пакаранне. Да прыкладу, за хабар — ад 5 да 15 гадоў пазбаўлення волі. Санкцыя астатніх артыкулаў таксама прадугледжвае пазбаўленне волі.

СТАЛІЦА

Наваселле 7 лістапада

Адкрыццё новых станцый мінскага метро — "Грушаўка", "Міхалова" і "Пятроўшчына", якія стануць працягам Маскоўскай лініі ў бок Паўднёвага Захаду, — запланавана на першую палову дня 7 лістапада. Пасля 14-й гадзіны метро запрацуе "на поўную сілу".

Заўважым, толькі беларускія ўлады могуць прымеркаваць такую падзею, як адкрыццё новых станцый метро, да "крывавай" даты.

ОВАЛЬНЫЙ ЗАЛ

Осваиваются...

Депутаты Палаты представителей выбрали председателей постоянных комиссий. Конкуренции не было. Самовыдвиженцев не было. И даже тайное голосование не принесло сюрпризов.

Постоянную комиссию по законодательству возглавила **Людмила МИХАЛЬКОВА,** избранная по Житковичскому округу, которая с 2003 года возглавляла Гомельский областной суд.

Председателем постоянной комиссии по государственному строительству, местному самоуправлению и регламенту во второй раз кряду избран **Александр ЗОЗУЛЯ**, баллотировавшийся по Кобринскому округу.

Председателем постоянной комиссии по национальной безопасности избран **Александр МЕЖУЕВ,** баллотировавшийся по Гродненскому сельскому избирательному округу. Ранее он возглавлял Главную военную инспекцию Вооруженных Сил Беларуси.

Постоянную комиссию по экономической политике возглавил **Владимир КРАВЦОВ** — ранее первый заместитель председателя Могилевского облисполкома, представляющий Кричевский избирательный округ.

Должность председателя постоянной комиссии по бюджету и финансам заняла **Людмила ДОБРЫНИНА,** которая ранее возглавляла Оршанский городской Совет депутатов.

Председателем постоянной комиссии по аграрной политике был избран **Виктор ЩЕТЬКО,** ранее занимавший должность заместителя председателя Минского облисполкома.

Постоянную комиссию по вопросам экологии, природопользования и чернобыльской катастрофы возглавил **Сергей КОНОПЛИЧ.** В парламенте прошлого созыва он занимал ту же должность.

Андрей НАУМОВИЧ, видимо, с какого-то перепугу стал председателем постоянной комиссии по правам человека, национальным отношениям и СМИ. Андрей Наумович избран депутатом Палаты представителей по Новогрудскому избирательному округу. Ранее он был председателем Гродненского областного Совета депутатов, до этого возглавлял Кореличский райисполком. По образованию Наумович — учитель и экономист.

Постоянную комиссию по образованию, культуре и науке возглавил **Геннадий ПАЛЬЧИК,** бывший директор Национального института образования, ставший депутатом от Есенинского округа города Минска.

Председателем постоянной комиссии по труду и социальным вопросам избран **Владимир ВАСИЛЕНКО.** До этого четыре года он был в парламенте заместителем председателя постоянной комиссии по национальной безопасности.

Постоянную комиссию по здравоохранению, физической культуре, семейной и молодежной политике возглавил **Александр ЦЕЦОХО**. До этого руководил Витебским медицинским колледжем.

Депутаты поддержали кандидатуру **Дмитрия ХАРИТОНЧИКА** (Жодинский избирательный округ) для назначения на должность председателя постоянной комиссии по промышленности, топливно-энергетическому комплексу, транспорту и связи. Дмитрий Харитончик ранее занимал должность заместителя генерального директора БелАЗа.

Постоянную комиссию по жилищной политике и строительству возглавил **Владимир ПУЗЫРЕВСКИЙ** (Беловежский избирательный округ). Ранее он был помощником президента по Брестской области.

Председателем постоянной комиссии по международным делам избран **Николай САМОСЕЙКО,** который в парламенте прошлого созыва возглавлял комиссию по законодательству и судебно-правовым вопросам, так как в прошлом являлся председателем суда. Почему Самосейко вдруг решил переквалифицироваться в дипломаты — непонятно.

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Міхась ЛЯВОНЧЫК:

«Ад'язджаю, каб вярнуцца...»

Роднай Беларусі і ўсяму свету нясуць свой дар маладыя музыкі

Хвалюючая адметнасць традыцыйнага, 38-га па ліку Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Беларуская музычная восень", які доўжыцца сёлета з 1 кастрычніка па 23 лістапада — міжнародны музычны форум пад дэвізам **"Беларусы свету".** *Ён збірае пад сваё крыло найталенавіцейшых майстроў — нашых землякоў, якія сваім яркім дарам славяць родную Беларусь у розных краях Зямлі, з радасцю зноў і зноў наведваюцца на Радзіму.*

Адзін з нядаўніх канцэртаў гэтага цыкла ў Белдзяржфілармоніі надоўга застанецца святам-цудам і для саміх удзельнікаў фестывальнага канцэрта, і для слухачоў. Сцены гэтай Вялікай канцэртнай залы, якая не раз прымала знакамітасцяў, даўно прывыклі да шквалу авацый і воклічаў "Брава!". Гэтым жа разам энтузіязм публікі здаваўся асаблівымі: у восеньскі вечар раптам павеяла свежасцю вясны, маладой прыгажосці ў поўнай гармоніі з арыгінальнасцю і спеласцю майстэрства. Бо на сцэне давалі баль таленавітыя маладыя музыканты, і ў зале пераважна была моладзь, шмат знаёмых, сяброў, блізкіх і родных артыстаў. "Ведай нашых!" — гучала ў гэтыя імгненні ў сэрцах удзячных слухачоў.

Ды ці магло быць інакш, калі пад час канцэрта, які з такім бляскам вёў сваёй чарадзейнай дырыжорскай палачкай знаны ў многіх краінах свету маэстра, народны артыст Беларусі **Аляксандр АНІСІМАЎ,** ззяла цэлае сузор'е віртуозаў — Сімфанічны аркестр Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі? Для іх усё яшчэ толькі пачынаецца, але маладзёжны калектыў настойліва спасцігае глыбіні класікі і свет кампазітараў-сучаснікаў, з поспехам выступае і ў сябе дома, і за межамі Беларусі.

Гэтая вышэйшая навучальная ўстанова сталася сапраўднай кузняй (ці лепш — калыскай) таленавітых музыкантаў, што адкрываюць у дзівосных гуках усяму свету душу роднай зямлі, багацце яе самародных талентаў, непаўторна ўвасабляюць скарбы сусветнай музыкі. Выдатныя педагогі даюць сваім гадаванцам надзейную пуцёўку ў жыццё, выводзяць на шырокі творчы прастор, дапамагаюць стаць запатрабаванымі не толькі на Радзіме.

Сярод лепшых прадстаўнікоў беларускай фартэпіяннай школы па праве лічыцца **Андрэй ПАНАЧЭЎНЫ**. Перад пераможцам многіх прэстыжных міжнародных конкурсаў адкрыты знакамітыя сцэны канцэртных залаў Еўропы, Азіі, Амерыкі, Расіі. Зараз Андрэй жыве ў г.Далас (ЗША) і сам ужо вучыць студэнтаў з розных краін выканальніцкаму майстэрству, шмат гастралюе і пры гэтым зацікаўлена ўдзельнічае ў музычным жыцці Беларусі. Яго імя нярэдка можна бачыць на афішах Белдзяржфілармоніі. Як і 19 кастрычніка, калі Вялікая зала стаіла дыханне, слухаючы яго непараўнальнае выкананне шэдэўра сусветнай музыкі — рахманінаўскага Канцэрта №2 для фартэпіяна з аркестрам.

...Без бісіравання не адпусцілі слухачы **Андрэя КАВАЛІНСКАГА,** зараз саліста Брусельскага сімфанічнага аркестра (Бельгія), якога слушна называюць бясспрэчным лідарам сярод маладога пакалення трубачоў свету. Проста-такі шквал захаплення выклікаў ён у зале, дзе, здавалася, нават гром з маланкамі разбушаваліся — не суняць...

І знанага цымбаліста **Міхася ЛЯВОНЧЫКА** *(на здымку)* таксама прымалі як свайго, надзвычай горача і сардэчна. Выйшаў, як заўжды, на сцэну бясконца абаяльны ў сваёй сціпласці беларускі хлопец у просценькай кашулі і паўсядзённых джынсах. Сеў за цымбалы, узняў палачкі — і адразу ўзяў у палон тонкім, адухоўленым артыстызмам. Як заўжды, калі ён за інструментам, не пакідала здзіўленне: няўжо гэтыя, на першы погляд няхітрыя, цымбалы, якія яшчэ на пачатку XX стагоддзя падвясельвалі народную душу хіба што толькі ў вясковых хатах на пасядзелках ды вячорках, здольныя супернічаць — ды яшчэ як! — з цэлым сімфанічным аркестрам у складанейшым па музычнай мове Канцэрце для цымбалаў з аркестрам цудоўнага беларускага кампазітара Уладзіміра Кур'яна?

Свае незвычайныя музычныя здольнасці Міхась, напэўна ж, унаследаваў ад таленавітага бацькі — вядомага цымбаліста **Аляксандра ЛЯВОНЧЫКА.** Зайздросны плён прынеслі гады ўпартай вучобы ў Рэспубліканскім ліцэі пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, а пазней і ў самой акадэміі. Не губляючы прыроднага дару, ён авалодваў таямніцамі майстэрства, набываў непаўторную, арыгінальную манеру ігры. А потым працягваў спасцігаць новыя грані мастацтва ў Германіі, у праслаўленага джазавага піяніста прафесара Леаніда Чыжыка. Зачараваўшы сваімі цымбаламі ледзь не ўвесь свет (а ён жаданы госць, скажам, у Японіі, дзе ўпершыню выступаў яшчэ 11-гадовым хлапчуком, а таксама ў Кітаі, Даніі, Францыі, Канадзе і г.д.), музыкант ніколі не забывае, адкуль ён родам, каму абавязаны сваім узлётам. І што кожнай сустрэчы з ім чакаюць з нецярплівасцю шматлікія прыхільнікі на Радзіме, і таму ён не прымушае іх доўга чакаць.

Пасля апошняга трыумфальнага выступлення на даўно знаёмай сцэне беларускай філармоніі я заўважыла артыста ў суправаджэнні бацькі і мінскага сябра на выхадзе з будынка — яны пераносілі даволі цяжкі інструмент у машыну. Падышла да іх, спыталася, ці помніць Міхась у пярэстым калейдаскопе бясконцых гастрольных паездак свой творчы вечар у гэтай жа філармоніі два гады таму. Тады проста са сцэны ён зрабіў нечаканае прызнанне: уласную лірычную п'есу прысвячае прысутнай у зале каханай дзяўчыне, якая, ён спадзяецца, стане ягонай жонкай, хоць і чуе прапанову рукі і сэрца ў гэтае імгненне ўпершыню...

— Цікава, Міша, што змянілася з таго вечара ў тваім жыцці?

— О, многа, вельмі многа. Мы пабраліся з маёй любай Ірынай, у нас цудоўная сям'я, расце сынок Максіміліян. А яшчэ я скончыў аспірантуру пры Мюнхенскай кансерваторыі. Жыву з сям'ёй цяпер у Ляйпцыгу, канцэртую шмат, так што зведаў нямала новых краёў, людзей, культур, звычаяў. А сюды імкнецца душа...

— Скажы, як дабіцца, каб гэтак лёгка, бы самі па сабе, у тваіх руках узляталі палачкі над цымбальнымі струнамі?

— А лёгка, калі толькі не ленавацца, цяжка працаваць, працаваць і працаваць, без чаго ніякага натхнення і чакаць не варта. Гэтаму мяне вучыла і мая любімая Настаўніца з вялікай літары, мой кансерваторскі прафесар **Таццяна Пятроўна СЕРГІЕНКА**. Як жа я быў расчулены, калі ўчора яна прыйшла на маю рэпетыцыю, паранейшаму ўважліва, нават прыдзірліва ўслухоўвалася, раіла, падказвала, падбадзёрвала. Абяцала наведаць наступныя мае канцэрты.

— Ты казаў, што звыклы да самай рознай публікі, хоць і заўжды хвалюешся перад выхадам на сцэну. А сёння як?

— Перад экзаменам — хай сабе і ў тысячны раз — ды не хвалявацца? Толькі вось як выйшаў з-за куліс, то адразу ахінула хваля сардэчнай цеплыні і ўзнікла адчуванне: я — сярод сваіх...

— Загадваеш, што ў цябе там, наперадзе?

— Думаю, што новыя далягляды — калі, канечне, не сядзець на месцы і не спаць у шапку. Цымбалы ж яшчэ не раскрылі мне ўсе свае сакрэты, я хачу іх зведаць. Мой дарагі старэйшы сябра і педагог Леанід Чыжык часта гаворыць: "Я жыву заўжды ў чаканні цуду". Вось і я буду шукаць сваю жар-птушку ў музыцы.

Мы сталі развітвацца — Міхась вельмі спяшаўся. Усяго праз колькі гадзін, а пятай раніцы, самалёт на Мюнхен, там яго чакаюць з канцэртам. Аднак расстанне з родным Мінскам не будзе доўгім.

— Ужо 14 лістапада зноўку буду тут, у праграме "Віртуозы цымбалаў". А 18-га — мой сольнік у "Джазавых вечарах у філармоніі". Буду выступаць разам з балгарскімі сябрамі са сваімі цымбаламі, эксперыментаваць. Люблю спрабаваць новае, спалучаць быццам бы неспалучальнае. Гэта мне вельмі цікава і ў духу часу. Так што ад'язджаю зараз з Беларусі, каб вяртацца сюды зноў і зноў. Хутка праеду па ўсіх абласцях Беларусі.

Шчаслівых табе дарог, хлопча, Сымон-музыка XXI стагоддзя! І хай усе пуцявіны прыводзяць цябе да любай Бацькаўшчыны.

Святлана КЛІМЕНЦЕНКА.

ДАСЛЕДАВАННІ

Беларусы выбіраюць інтэрнэт

Толькі за год памер інтэрнэт-аўдыторыі ў Беларусі вырас на 14%. У верасні 2012 года карыстальнікаў сусветнага сеціва ў Беларусі стала 4 мільёны 383 тысячы чалавек.

Такія звесткі прывёў на канферэнцыі "Дзелавы інтэрнэт" у Мінску Міхаіл Дарашэвіч, прадстаўнік Gemius — агенцтва па анлайн-даследаваннях Цэнтральнай і Усходняй Еўропы.

Інтэрнэт-карыстальнікам называецца чалавек, які на працягу месяца хаця б раз скарыстаў сусветную сетку.

Асноўная ўзроставая група беларускіх інтэрнэт-карыстальнікаў — людзі 25—34 гадоў (30%), на другім месцы — 19—24 гадоў (21%), на трэцім — 35—44 гадоў (19,5%).

Вышэйшую і паслядыпломную адукацыю маюць 39% беларускіх інтэрнэт-карыстальнікаў.

Згодна са звесткамі даследавання, 80% беларускіх карыстальнікаў выкарыстоўваюць інтэрнэт кожны дзень. Пэўна, шукаюць альтэрнатыву беларускаму тэлебачанню.

ШЧАСЛІВЫ ФІНАЛ

Маці вярнулі выкрадзенага сына

Бацька-наркаман звёз яго з сабою ў Расію

Як паведамілі агенцтву "Урал-прес-информ" у прэсслужбе ўпраўлення судовых прыставаў па Чалябінскай вобласці, гандляр наркотыкамі з Магнітагорска пасля разводу выкраў свайго сына ў маці — грамадзянкі нашай краіны. Пасля разводу бацькоў хлопчык па рашэнні суда павінен быў застацца менавіта з мамай. Вярнуць дзіця ўдалося толькі пасля доўгіх пошукаў, аперацыі па захопе і перамоваў з выкрадальнікамі.

Шукалі доўга. Высветлілася, што за гэты час бацька-выкрадальнік ужо паспеў сесці ў турму за гандаль наркотыкамі і нават адбыў два гады ў няволі. А хлопчык застаўся з бабуляй і дзядулем.

Даведаўшыся пра тое, што іх шукаюць, бабуля і дзядуля разам з унукам зніклі ў невядомым накірунку і былі абвешчаны ў вышук. Падчас следства высветлілася, што ў пасёлку Карагайскім з'явілася сям'я, знешне падобная на людзей, якіх шукалі за выкраданне малога. Яны знялі там кватэру на іншае прозвішча і спадзяваліся заблытаць сляды.

Разумеючы, што нікому чужому, тым больш чалавеку ў форме, гэтыя людзі дзверы не адчыняць, прыставы пайшлі на хітрасць і папрасілі ахоўніка стаянкі разыграць гісторыю з выпадковым пашкоджаннем на стаянцы аўтамабіля. Толькі гэта дазволіла ўвайсці ў кватэру. Але гаспадары адразу паведамілі праваахоўнікам, што хлопчыка ў кватэры няма.

Пазней дзіця было знойдзены пад ложкам. Напалоханы, ён быў упэўнены ў тым, што за ім прыехалі бандыты, каб аддаць яго злыдні-маці і адвезці ў іншую дзяржаву. Такое малому ўводзілі ў вушы "добрыя" бабуля з дзядулем.

Аднак пасля высветлілася, што хлопчык сумаваў па маме, вельмі хацеў з ёй сустрэцца, але дзядуля з бабуляй увесь час казалі яму, што яна дрэнная, а ён павінен жыць толькі з імі альбо з бацькам.

Калі дзіця знашлі, старыя нібы звар'яцелі: яны не пагаджаліся на мірныя перамовы, адмаўляліся аддаваць хлопчыка, падпісваць дакументы.

Толькі праз чатыры гадзіны прыставам удалося ўгаварыць бабулю і дзядулю вярнуцца ў Магнітагорск і скласці натарыяльна заверанае пагадненне аб парадку іх зносін з дзіцем. Гэта дазволіла мірна вывесці хлопчыка з кватэры і перадаць яго маме, якая ўвесь час сядзела ў аўтамабілі ў двары. Жанчына, якая за гэтыя гады, не ведаючы пра лёс свайго дзіцяці, чаго толькі не перадумала, нават не стала чакаць падпісання дамовы і разам з сынам хутчэй паляцела дадому, у Беларусь.

Як кажуць, дзякуй Богу, што ўсё даволі шчасліва скончылася. Здавалася б, усімі бакамі ў гэтай гісторыі рухала толькі любой да хлопчыка. Але ці падумалі дзядуля з бабуляй, ягоны бацька пра тое, што на самай справе яны нарабілі?

Ірына МАЛЬЦАВА.

ШЧЫРА

Добры дзень, паважаная рэдакцыя!
Вельмі прашу надрукаваць крык маёй душы
(кажу гэта без перабольшвання).

Не дазволім надзеі памерці

Важны і балючы аспект нашага жыцця — вынішчэнне беларускай мовы — у каторы раз узняў Леанід Лыч. Народ, згубіўшы мову, згубіць і сябе і будзе ужо не народам, не нацыяй, а проста насельніцтвам. А Беларусь стане проста адміністрацыйнай адзінкай у складзе імперскай Расіі. Упэўнена, што большасць людзей гэта разумее. А астатнія... Калі б гэтая праблема абмяркоўвалася на Беларускім тэлебачанні і ў афіцыйных СМІ ў рэчышчы адраджэння мовы Францішка Скарыны, Францішка Багушэвіча, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Уладзіміра Караткевіча, то наш народ, безумоўна, адчуў бы сваю сілу, значнасць і адметнасць сярод іншых народаў.

Не будзем паглыбляцца ў далёкую гісторыю, а ўспомнім, што ў нас, у Беларусі, у 1990 годзе быў прыняты Закон аб мовах, які стаў падмуркам для аховы і адраджэння нацыянальнай мовы на этнічна-дзяржаўнай тэрыторыі. У ім было прадугледжана паступовае ўкараненне палажэнняў Закона ва ўсе сферы (у залежнасці ад складанасці) грамадскага жыцця на працягу ад 3 да 10 гадоў. А руская мова была зацверджана мовай міжнацыянальных зносін.

Ды толькі "старэйшы брат" і аблашчаныя ім прадстаўнікі "малодшага брата" не могуць спакойна глядзець на тое, што беларусы пачынаюць, як сказаў Купала, "людзьмі звацца". І паднялі такі гвалт! Тут і нацыяналізм, і падзенне эканомікі, і немагчымасць развіцця беларускай навукі на беларускай мове, і праблемы вучобы моладзі ў расійскіх ВНУ, і растрата грошай на пераафармленне састарэлых назваў, і "прыцясненне рускіх"! Але ж апошні аргумент проста прыніжае саміх рускіх, бо многія з іх, жывучы ў краінах Балтыі, ва Украіне і ў Беларусі па 20—30 гадоў, не змаглі ці, хутчэй, не схацелі вывучаць мову гэтых краін. Некаторыя "філосафы" даводзілі, што беларусы, стаўшы паўнапраўнымі гаспадарамі ў сваёй краіне, будуць прыцясняць другія меншасці. А для маладасведчаных у моўным пытанні "вынайшлі" такі недарэчны аргумент: "Хіба будзе больш каўбасы, калі загаварыць пабеларуску?"

Карацей кажучы, тая ж каланізацыя, толькі метады больш хітрыя і завуаляваныя. І не трэба ніякай вайны, а толькі прыехаць у Беларусь, прабрацца на пасаду, стаць псеўдаінвестарам (ды яшчэ і прыхапіцьнабыць ва ўласнасць ладны кавалак зямлі), стварыць сумесную кампанію ці холдынг, выкупіць прадпрыемства ці нават паўразбураны будынак (як, напрыклад, на вул.Танкавай у Мінску), а там ужо, як кажуць, справа тэхнікі. І Беларусь ужо не самастойная краіна, а "щит России" (гэта не мае словы, а расійскага палітыка) і транзітная тэрыторыя.

Пішу, не проста паглядзеўшы ў столь, а таму, што была я, на шчасце ці на бяду, у першых шэрагах беларусізацыі (адчуваецца нейкае непаразуменне ці чарговы цуд свету: у Беларусі — беларусізацыя!). Мне, тагачаснаму члену камісіі Вярхоўнага Савета БССР па падрыхтоўцы Закона аб мовах і кіраўніку першай беларускамоўнай дашкольнай установы ў Кастрычніцкім раёне Мінска, прыходзілася весці размовы ў гэтым накірунку з прадстаўнікамі розных сацыяльных груп, людзьмі рознай адукаванасці. Таму я з усёй адказнасцю магу заявіць: сумнавядомы майскі рэферэндум 1995 года адлюстраваў не жаданне народа, а волю "властей предержащих".

Апошнім часам стала "модна" ў афіцыйных СМІ на даволі высокім узроўні даводзіць, што кожны беларус мае права выбіраць, на рускай ці беларускай мове яму размаўляць, што бацькі маюць права вызначаць мову навучання для сваіх дзяцей і г.д. І амаль заўсёды выходзіць так, быццам беларусы самі адракаюцца ад роднай мовы.

Права на роўнасць моў нібыта ёсць, але нельга не бачыць: ствараюцца ўсе ўмовы, каб гэта права не магло ажыццяўляцца. Лічу, што адна з першых і асноўных прычын, якія не дазваляюць выкарыстаць беларусам сваё права на родную мову, — гэта адсутнасць нацыянальных (г.зн. беларускамоўных) вышэйшых і сярэдніх навучальных устаноў. Менавіта ў гэтым і заключалася асноўнае пытанне, якое задалі дырэктару школы і мне бацькі на бацькоўскім сходзе ў тым ужо далёкім 1991 годзе, калі ствараліся беларускамоўныя дашкольныя ўстановы, школы і класы. Але Міністэрства адукацыі, відаць, так захапілася правядзеннем рэформ-эксперыментаў ва ўсіх навучальных установах, што часу і грошай на выданне беларускамоўных падручнікаў (ды і наогул падручнікаў) не хапала і не хапае...

Прабліскам у гэтым накірунку была заява цяперашняга міністра адукацыі Сяргея Маскевіча ў сакавіку бягучага года аб тым, што пастаўлена задача перавесці выкладанне гісторыі і геаграфіі Беларусі выключна на беларускую мову. Але ж "даўгавечны" на сваёй пасадзе (можа, таму, што прыклаў руку да закрыцця Беларускага гуманітарнага ліцэя ў 2003 годзе) міністэрскі чыноўнік мысліць "канструктыўна" і шукае "аб'ектыўныя аргументы", каб гэтага не адбылося. І адзін з іх — канечне ж, грашовы фактар: маўляў, выданне беларускамоўных падручнікаў агулам будзе каштаваць дзяржаве 1224 млн долараў. Але ж мова — катэгорыя духоўная і грашыма не вымяраецца!

Атрымліваецца, што ў самастойнай Беларусі ў сценах Міністэрства адукацыі мова тытульнай нацыі з'яўляецца падчаркай. Як жа можна выхоўваць любоў да Радзімы без роднага слова? Няўжо тымі прыдарожнымі рэкламамі, на якіх словы "Я — Беларусь" адносяцца да... суніц, а не да людзей, ці акцыямі-фестывалямі пад назвай "Мы — беларусы!", на якіх і песні беларускай не пачуеш? Бываюць, праўда, выключэнні — прагучыць якая, відаць, проста для шырмы, бо трэба ж апраўдваць назву.

Дома, на кухні, паміж сабою нямала беларусаў гаворыць на сваёй мове, на сваім дыялекце. Але дзяржаўная мова — гэта зусім іншы ўзровень. Яна — як герб, як сцяг: гэта гісторыя народа, дасягненні продкаў, гэта духоўны набытак, які яднае народ! І як толькі яна перастане раз'ядноўваць беларусаў і на дзяржаўным узроўні будзе ўшанавана, то абавязкова стане мовай будучых пакаленняў.

Беларусам, якія займаюць адказныя пасады, неабходна заклікаць сваё сумленне і цвяроза ацаніць сваю дзейнасць. Бо калі мова тытульнай нацыі занядбаная, то гіне нацыя, гіне народ, і яны, адпаведна логіцы, не кіруюць народам, які даверыўся ім, а цынічна яго знішчаюць.

Чыноўнікам расійскага паходжання час забыць пра заганны статус "старэйшага брата" і сваёй павагай да беларускага народа, да нацыянальных каштоўнасцяў Беларусі даказаць, што яны не з тых, хто "презирал земли чужой язык и нравы" і прыехаў сюды толькі "за ловлей счастья и чинов".

Прадстаўнікам культуры трэба задумацца, ці не з'яўляецца мядзведжай паслугай для беларускай мовы выкарыстанне яе толькі ў назвах ансамбляў, фестываляў, канцэртаў ды ў рэкламных роліках.

І апошняе. Міністэрству адукацыі пара прыйсці да яснага разумення сваёй выключнай ролі ў захаванні нацыі! Чалавек павінен быць адукаваным, ён можа ведаць не толькі дзве, а і больш моў, але фундаментам павінна быць родная!

Немагчыма на фундаменце суседа пабудаваць свой дом! А такое дзвюхмоўе, якое зараз існуе ў сферы адукацыі, прыводзіць да таго, што, як паказвае тэсціраванне, з кожным годам зніжаецца веданне і рускай, і беларускай моў. Дык чыя гэта віна?

Але жыве надзея, што беларусы будуць заўжды збіраць **журавіны,** а рускія суседзі — **клюкву,** што беларускія прыгажуні будуць насіць **бурштынавыя карАлі,** а рускія — **янтарные бусы**!

І мы не маем права дазволіць сваёй надзеі памерці!

Надзея САРМАНТ,
ветэран
педагагічнай працы.

ВАС ЦІКАВІЦЬ...

Застанемся ў летнім часе

Усё ж такі ці будзем мы ў гэтыя выхадныя пераводзіць стрэлкі гадзінніка?

Ганна Хандрыка,
Мінская вобласць.

Прэс-служба Дзяржстандарта нядаўна афіцыйна паведаміла: 28 кастрычніка беларусы не будуць пераводзіць стрэлкі гадзіннікаў. У прэс-службе адзначылі, што пастанова Савета міністраў ад 15 верасня 2011 г. аб адмене пераводу стрэлак застаецца ў сіле.

Такім чынам, Беларусь будзе і далей знаходзіцца ў летнім часе. З прычыны гэтага з лістапада па сакавік розніца ў часе паміж Мінскам і Кіевам, а таксама Мінскам і Вільнюсам складзе адну гадзіну. Розніца ў часе паміж Польшчай і Беларуссю павялічыцца да дзвюх гадзін. А з Масквой захаваецца розніца ў адну гадзіну.

Дарэчы, некаторыя спецыялісты сцвярджаюць, што Расія і Беларусь адмянілі не той час. Трэба было адмяніць якраз летні час, які для чалавека не з'яўляецца фізіялагічным і быў уведзены штучна для эканоміі энергарэсурсаў. Зімовы ж час у многіх краінах супадае са стандартным астранамічным. Краіны, якія не пераводзяць стрэлкі гадзіннікаў або адмовіліся ад пераходу, не выкарыстоўваюць якраз летні час.

ВОПРОС—ОТВЕТ

Ехала в троллейбусе и услышала такую новость: в Англии начали производить топливо из... воздуха. Правда ли это?

Екатерина
ЛУКАШЕВИЧ,
Минск.

Топливо из воздуха

Новость действительно сенсационная. Правда, о производстве топлива из воздуха в промышленных масштабах речь пока не идет. Газета Independent сообщила, что небольшая британская компания получила первое топливо из воздуха, используя революционную технологию, которая может помочь разрешить энергетический кризис. Компания Air Fuel Synthesis произвела пять литров топлива из углекислого газа и водяного пара.

Компания надеется, что за два года ей удастся построить более крупную установку, способную производить тонну топлива в день.

"Мы взяли углекислый газ из воздуха и водород из воды и превратили эти элементы в топливо. Никто не делает ничего подобного ни в нашей стране, ни за ее пределами, насколько нам известно, — говорит глава компании **Питер Харрисон**. — *Наше топливо способно работать в современных двигателях. Это означает, что оно может быть использовано в существующей транспортной инфраструктуре".* Он считает, что это топливо может изменить природный и экономический ландшафт Великобритании.

КАЛЬКУЛЯТАР

Халадзільнік і лямпачкі з'ядуць увесь летні ліміт

Хачу ўключыцца ў абмеркаванне пытання аб пераходзе на дыферэнцыраваную аплату электраэнергіі.

У артыкулах на гэтую тэму на старонках "Народнай Волі" розныя аўтары ўжываюць такія тэрміны, як "норма", "аб'ём спажывання", "ліміт", "эканомія". Але не ўсе яны адпавядаюць сутнасці пытання, што абмяркоўваецца. Так як гаворка ў нас ідзе аб спажыванні насельніцтвам электраэнергіі для бытавых патрэб, пад тэрмінам "норма" трэба разумець найменшую колькасць электрычнай энергіі, якая неабходна для стварэння ўмоў камфортнага пражывання людзей у кватэры ці ўласным жылым доме.

Ліміт — гэта тая колькасць электрычнай энергіі, якую спажыўцу дазваляецца ўзяць пры некаторых умовах (як у нашым выпадку) з аплатай яе па льготным тарыфе. Ліміт не прадугледжвае, што дазволенай колькасці для спажывання энергіі дастаткова для стварэння нават мінімальнага камфорту пражывання.

Трэба таксама бачыць розніцу паміж паняццямі "эканомія" і "зніжэнне расходу электрычнай энергіі". Напрыклад, спажывец, каб укласціся ў ліміт, замяніў у сваёй кватэры лямпачкі магутнасцю 100 Вт на 40 Вт. У гэтым выпадку ён знізіў расход электраэнергіі на асвятленне ў 2,5 раза, але і знізіўся ўзровень асветленасці, і працаваць пры ім будзе ўжо немагчыма. Дык хіба ж гэта эканомія? А калі б ён замяніў лямпу напальвання ў 100 Вт на энергазберагальную магутнасцю 20 Вт, ён бы знізіў расход энергіі ў 5 разоў з павышэннем асветленасці. Вось гэта ўжо ёсць самая рэальная эканомія. Але энергазберагальныя каштуюць у 10—12 разоў даражэй лямпаў напальвання і не ўсім па кішэні.

Таму калі нам будуць казаць, што ліміты на спажыванне электраэнергіі насельніцтвам уводзяцца для яе эканоміі, то гэта не адпавядае рэчаіснасці, гэта хлусня.

Як вядома, у праекце пастановы ўрада аб увядзенні дыферэнцыраваных тарыфаў на аплату электраэнергіі насельніцтвам прапануецца ў перыяд з 1 красавіка па 30 верасня ўстанавіць ліміт у памеры 70 кВтч на аднаго чалавека і па 15 кВтч на кожнага дадаткова зарэгістраванага чалавека. У ацяпляльны сезон — з 1 кастрычніка па 30 сакавіка — ліміт на аднаго чалавека складзе 80 кВтч, на кожнага іншага члена сям'і — яшчэ па 15 кВтч. Такая колькасць спажытай электраэнергіі будзе аплачвацца па льготным тарыфе ў памеры 295 рублёў за 1 кВтч, а электраэнергія, спажытая звыш прыведзеных лімітаў, — па павышаным тарыфе (595 рублёў за 1 кВтч).

Пасля аналізу гэтай інфармацыі ўзнікае пытанне: адкуль узяліся гэтыя лічбы — 70, 80 і 15 кВтч? Што гэта — дадзеныя статыстыкі аб спажыванні насельніцтвам электрычнасці за апошні час альбо дакладныя разлікі аб мінімальным спажыванні электраэнергіі з забеспячэннем жыльцам кватэр камфортных умоў жыцця? А можа, наадварот: ліміт прывядзе ўсіх спажыўцоў у катэгорыю "пераборшчыкаў", і частку спажытай імі электраэнергіі яны будуць аплачваць па павышаным тарыфе?

Каб адказаць на гэтае пытанне, зробім элементарны разлік. Перш за ўсё вызначым, якія бытавыя прыборы неабходны для забеспячэння нармальных умоў жыцця. На мой погляд, гэта электраасвятляльныя прыборы, халадзільнік, маразільнік, тэлевізар, пральная машына, прас, пыласос, мікрахвалевая печ, камп'ютар і выцяжка над газавай плітой. Ёсць яшчэ шмат маламагутных электрапрыбораў (электраінструмент, фен, сокавыціскалка, электрапаяльнік і іншыя), якія мы ў разлік не возьмем. Толькі заўважым, што ўсе бытавыя прыборы спажываюць розную колькасць электрычнай энергіі. Сучасныя электрапрыборы больш эканамічныя, а тыя, што былі выраблены ў мінулым, спажываюць электраэнергіі значна больш. Гэтую акалічнасць трэба было ўлічваць пры разліку лімітаў на электрычную энергію.

Каб пераканацца, ці дастаткова лімітаў, якія прапануюцца, для нармальнага жыцця, разгледзім электраспажыванне ў аднапакаёвай кватэры (з поўным наборам жыццёва неабходных электрапрыбораў), у якой пражываюць два чалавекі. У кватэры ўстаноўлены сем лямпачак: тры па 60 Вт у пакоі, дзве па 60 Вт у санвузле, адна на 60 Вт у прыхожай і адна на 100 Вт на кухні. Агульная магутнасць электраасвятлення 460 Вт, у сярэднім кожная лямпачка працуе тры гадзіны (паказчык яўна заніжаны). За месяц на асвятленне будзе спажывацца 42 кВтч. У кватэры ўстаноўлены халадзільнік "Снайге-15", які спажывае 1,2—1,65 кВтч у суткі. Сярэднямесячны расход электраэнергіі халадзільнікам будзе 43 кВтч. Такім чынам, халадзільнік і электраасвятленне з'ядуць увесь летні ліміт, а электраэнергія, спажытая маразільнікам, пральнай машынай-аўтаматам, тэлевізарам, прасам, пыласосам, мікрахвалёўкай, камп'ютарам і выцяжкай, будзе па-за лімітам і аплачвацца па двайным тарыфе.

Узнікае пытанне: як укласціся ў ліміт, карыстаючыся ўсімі бытавымі электрапрыборамі? Можа, распрацоўшчыкі ліміту мелі на ўвазе, што электралямпы 60—100 Вт можна памяняць на 15 Вт ці ўвогуле перайсці на газавую лямпу, замест халадзільніка можна карыстацца ў халодны перыяд года авоськай за акном, замест пральнай машыны ўжываць пральную дошку, тэлевізар не ўключаць, а карыстацца радыёкропкай, на мікрахвалёўку і камп'ютар зусім забыцца. Але ж мы жывём у XXI веку!

Са сказанага вышэй зразумела, што праекты па ўвядзенні лімітаў распрацоўваліся з мэтай, каб большая частка электраэнергіі, што спажываецца насельніцтвам, аплачвалася па павышаным тарыфе.

Я лічу, што, каб большасць не перабірала ліміт, яго трэба павялічыць як мінімум у тры разы.

Узнікае яшчэ адно пытанне: чым жа выклікана неабходнасць павелічэння платы за спажытую электрычную энергію? Можа, дрэнным фінансавым становішчам энергетыкаў з-за льготнага тарыфу на яе для бытавых патрэб? Давайце паразважаем. Перш за ўсё адзначым, што цэны на электраэнергію для розных груп яе спажыўцоў вызначаюць не самі энергетыкі, а дзяржава і ў нашай краіне дзейнічае перакрыжаванае субсідзіраванне. Гэта азначае, што насельніцтва аплачвае толькі частку кошту электраэнергіі. На сённяшні дзень — каля 35 працэнтаў яе сабекошту, а другую частку плацяць за нас прамысловыя прадпрыемствы. Але яны ад гэтага не прайграюць, бо затраты на электрычную энергію, спажытую для сваіх патрэб, і на тую, што патрачана насельніцтвам, у выніку перакрыжаванага субсідзіравання ўключаюцца ў цану на іх прадукцыю. Насельніцтва, купляючы гэтую прадукцыю, вяртае прадпрыемствам патрачаныя на яго грошы. Такім чынам насельніцтва аплачвае 100 працэнтаў кошту электраэнергіі, прадпрыемствам вяртаюцца ўсе затраты на электрычнасць, а энергасістэма працуе без страт. Усталявалася раўнавага. Паглядзім, што адбываецца, калі павялічваюць тарыф для насельніцтва на электрычную энергію, як гэта толькі што адбылося.

Каб не парушыць тую раўнавагу, трэба на велічыню росту тарыфу для бытавых спажыўцоў знізіць тарыф для прамысловасці, інакш плата за электраэнергію будзе больш за 100 працэнтаў. А калі будуць уведзены ліміты на электрычную энергію і насельніцтва большую частку спажытай энергіі будзе плаціць па павышаным тарыфе, то, калі не знізіць тарыфы на электраэнергію для прамысловасці (што павінна значна знізіць цэны на яе прадукцыю), энергасістэма будзе атрымліваць не зробленыя ёю грошы. Нам жа, трэба разумець, будуць казаць, што мы аплачваем 25—30 працэнтаў кошту спажытай электраэнергіі, а ўсе астатнія затраты аплачвае дзяржава.

Улічваючы тое, што гэтыя маніпуляцыі робіць дзяржава сумесна з энергетыкамі, то тут ёсць нейкі таемны сэнс. Можа, такім чынам хочуць стварыць фонд для будаўніцтва атамнай электрастанцыі ці на іншыя мэты, бо справа ідзе вельмі хуткімі тэмпамі, апярэджваючы графік.

Акрамя таго, ува ўсякай справы ёсць адмоўны бок, так і ў справе ўвядзення лімітаў ёсць адмоўныя вынікі.

Рост цэн на электрычную энергію перш за ўсё адаб'ецца на дабрабыце бяднейшых слаёў насельніцтва, у якіх часцей, чым у заможных, працуюць састарэлыя бытавыя прыборы з павышаным расходам электраэнергіі. Пацерпяць таксама сем'і, у якіх ёсць дзеці, асабліва шматдзетныя. У такіх сем'ях пральная машына працуе ў два-тры разы больш, чым у сем'ях, дзе ўсе дарослыя, а тэлевізар і камп'ютар працуюць амаль цэлы дзень. Тое самае можна сказаць і пра электраасвятленне.

Павялічыцца колькасць выпадкаў крадзяжу электраэнергіі. Ужо цяпер, пры льготных на яе цэнах, энергазбыты накіроўваюць вялікія сродкі на выяўленне крадзяжоў.

Павялічыцца хабарніцтва з боку кантралёраў пры выяўленні ў спажыўцоў фактаў крадзяжу электранергіі.

Увядзенне лімітаў патрабуе ўзмацнення кантролю за іх выкананнем, што прывядзе да павелічэння колькасці кантралёраў.

І самае галоўнае: насельніцтва зусім згубіць веру ў кіраўніцтва дзяржавы, у заўтрашні дзень, бо хоць і кажуць, што наша дзяржава праводзіць сацыяльна накіраваную палітыку, але людзі ўжо нічога добрага не чакаюць ад нашай улады.

Раман Уладзіміравіч
КЛАЎСУЦЬ,
інжынер-электрык,
пенсіянер.
Віцебск.

ПОГЛЯД

Навошта яму гэта?

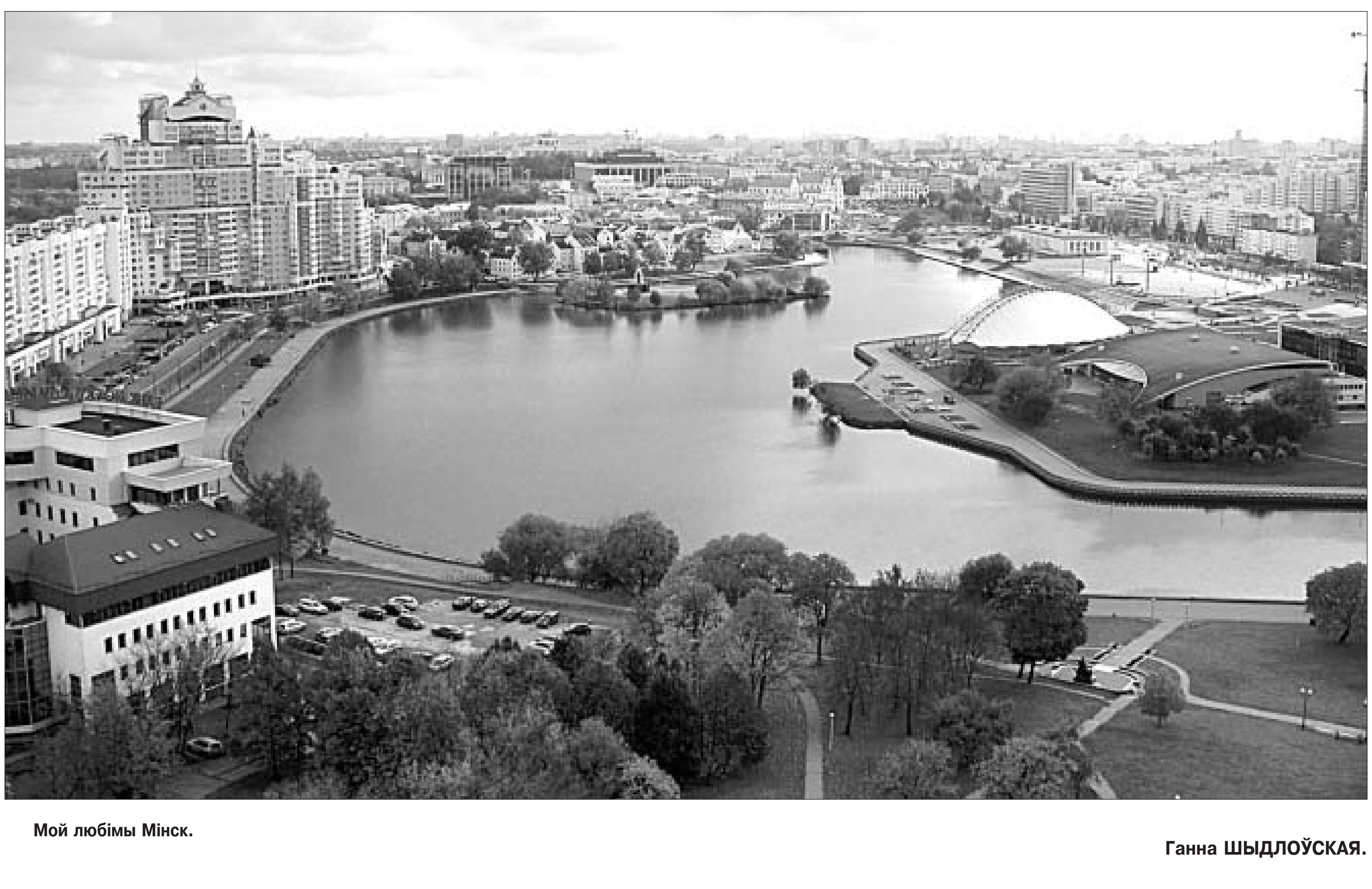
Узнагароджванне прэзідэнтам Беларусі вышэйшага іерарха Рускай праваслаўнай царквы патрыярха Кірыла ордэнам "Дружбы народаў" выклікала такія супярэчлівыя адчуванні, як быццам малодшы ўзнагароджвае старэйшага ці раб свайго гаспадара.

Навошта вышэйшым іерархам мірскія ўзнагароды? Іхнія думкі і дзеянні павінны быць накіраваны да Бога, на бескарыслівае служэнне народу.

Прымаць узнагароды з рук чалавека, якога ў свеце называюць апошнім дыктатарам Еўропы, — гэта значыць падтрымліваць яго рэжым, гэта значыць прынізіць Рускую праваслаўную царкву і, наадварот, узняць нашу дзяржаву, дзе парушаюцца правы чалавека, дзе няма навучальных устаноў на дзяржаўнай беларускай мове, дзе царкоўнае богаслужэнне праводзіцца на мове іншаземцаў.

Вольга Іванаўна
ВАРАКСА,
Аляксандр Эдуардавіч
ВАРАКСА,
жыхары Мінска.

ФОТАКОНКУРС

Мой любімы Мінск.

Ганна ШЫДЛОЎСКАЯ.

ГДЕ ЭТО ВИДАНО...

Не верь глазам своим

И тому, что написано в железнодорожных билетах

Последнее время из-за больших очередей на границе многие белорусы перестали ездить в Вильнюс на своих авто. Но и поезд, оказывается, не надежен. Помнится, Белорусская железная дорога убеждала пассажиров в том, что время в пути тех, кто решил посетить столицу Литвы, сокращено и составляет всего три часа. И в билетах указано: отправление из Минска — 7.45, прибытие — в Вильнюс — 10.45.

Но не случайно один литературный персонаж сказал: не верь глазам своим. Очень часто в редакцию "Народной Воли" звонят читатели и возмущаются: поезд Минск—Вильнюс опоздал на 30—40 минут, а то и более чем на час. Вот и позавчера, в среду, те, кто рассчитывал попасть в Вильнюс к 10.45, прибыли в столицу Литвы только без пятнадцати двенадцать. Опоздание ровно на час! Долго выбирались из Минска — как будто идет ремонт путей. Но основная задержка произошла из-за того, что в Гудогае таможенники обнаружили в шестом вагоне некоего киргиза, который перевозил на пару тысяч долларов больше, чем разрешено нашим законодательством. Много времени ушло на оформление бумаг.

К тому же уже после того, как поезд прибыл в Вильнюс, пассажиры одного из вагонов долго не могли выйти на перрон. Оказалось, что в связи с задержкой состава на белорусской стороне литовские пограничники не успели по ходу движения "обработать" документы всех пассажиров, а потому некоторое время не открывали двери вагона на вильнюсском вокзале.

Пострадали сотни пассажиров. Кто-то не успел на самолет, кто-то — на другой поезд, кто-то — к началу симпозиума, у кого-то сорвалась деловая встреча... И, судя по многочисленным жалобам, подобное повторяется довольно часто. Железнодорожники ссылаются на плохие пути, задержку поезда таможенниками или пограничниками, но что от этого добросовестным пассажирам, купившим билеты и не получившим радости от поездки в соседний Вильнюс? Расстояние в каких-то 160—170 километров и в самом деле можно было бы легко преодолеть за три часа, как написано в билете, но для этого тому же Управлению Белорусской железной дороги нужно найти общий язык с таможенными и пограничными службами и отрегулировать все проблемные вопросы.

Антон КОРЗУН.

КОРОТКО

Дональд Трамп предлагает Бараку Обаме необычную сделку

Он сделал свое обещанное “громкое заявление” в отношении Барака Обамы. Экстравагантный американский миллиардер и медиамагнат разместил на YouTube видеообращение, в котором предложил президенту США необычную сделку. При этом Трамп назвал Обаму самым “непрозрачным президентом в истории страны”. “Я предлагаю президенту сделку, от которой, я думаю, он не сможет отказаться. Все, что ему необходимо сделать, чтобы получить 5 миллионов долларов для любой благотворительной организации на его выбор, это опубликовать документы о своей учебе в колледже и университете, а также заявление на получение паспорта”.

Трамп не пояснил, какую информацию об Обаме он хочет обнаружить. В прошлом году Трамп уже добивался от Обамы обнародования его свидетельства о рождении. Согласно американским законам, главой государства может стать лишь человек, родившийся на территории США. Поводом для сомнений в американском гражданстве Обамы служило то, что его отец — кениец.

Улица фронта

В Ливанском городе Триполи улицы, разделяющие кварталы суннитов и алавитов, превратились в линию фронта. Перестрелки здесь случаются каждый день, а снайперы дежурят едва ли не круглосуточно.

Женщина рассказывает, что ее сын не брал в руки оружия, но стал жертвой снайпера, просто выйдя на улицу: “Мой сын отправился в другой квартал. Там он купил печенья, и на обратном пути в него попал снайпер”. Религиозный конфликт в “северной столице” Ливана тлеет уже давно, и гибель шефа ливанской разведки лишь вновь разожгла его.

Жертвы загадочного менингита

Число погибших от менингита после введения инъекционных стероидов в США возросло до 24 человек, зафиксировано 312 случаев заражения, сообщает агентство Рейтер.

Власти США считают, что источником редкой инфекции, вероятнее всего, являются препараты, произведенные фармацевтической компанией New England Compounding Center (NECC). Причиной заболевания, в частности, могли стать зараженные ампулы с инъекционными стероидами для лечения поясничной боли и некоторые другие препараты компании. Власти срочно отзывают ампулы с препаратом и призывают население не использовать их. Зараженные медикаменты могли употребить около 14 тысяч человек.

Пообещал сохранить стабильность общеевропейской валюты.

Глава Европейского центрального банка (ЕЦБ) Марио Драги на встрече с депутатами бундестага назвал необоснованными опасения по поводу роста инфляции и пообещал сохранить стабильность общеевропейской валюты. Он назвал необоснованными опасения ряда политиков в том, что скупка ЕЦБ гособлигаций может обернуться обесцениванием евро. “Принятые меры призваны способствовать обеспечению стабильности системы ценообразования на всем пространстве еврозоны. В свою очередь национальные правительства должны привести в порядок государственные финансы”, — приводит слова Драги агентство DAPD.

Ученые нашли затонувший город рядом с Бермудским треугольником

Группа канадских ученых нашла подводный город в районе Бермудского треугольника. Специальный робот сделал снимки древних развалин, которые наводят на мысли об Атлантиде - легендарном затонувшем континенте.

Исследователи под руководством Пола Вайнцвейга и Паулин Залицки обнаружили руины города в 700 метрах к северу от восточного побережья Кубы. На сделанных роботом фотографиях можно разглядеть монументальные строения — в том числе четыре гигантские пирамиды. Одна из них даже похожа на сооружение из стекла. Кроме того, ученые обнаружили скульптуру, похожую на сфинкса, и несколько огромных плит с гравировкой.

Тайны Брюссельского двора

Король болен раком, королева была ему неверна, наследника женили насильно, и после свадьбы он не забыл о прежних отношениях с неким графом — вот лишь часть материалов из новой книги о бельгийской королевской семье за авторством журналиста Филиппа Деборсю.

Публикация вызвала громкий скандал, но сам автор надеется, что она поспособствует укреплению монархии. Во дворце назвали книгу “ошибочной и оскорбительной”. На улицах мнения тоже не самые положительные: “Без королевской семьи не будет Бельгии. Кто-то хочет уничтожить королевскую семью, чтобы разрушить страну”.

Бельгийцы в целом уважительно относятся к королю, считая его символом единства страны — особенно в условиях перманентного политического кризиса. А вот наследника часто критикуют.

ВОПРОС ДНЯ

Станет ли Украина второй Беларусью?

28 октября состоятся выборы в парламент Украины. Они вызывают большой интерес не только в Украине, но и в России и Европе. Многие обеспокоены — не станет ли Украина после них второй Беларусью?

Известный украинский боксер, лидер партии “УДАР” (“Украинский демократический альянс за реформы” **Виталий КЛИЧКО** считает, что украинцам необходимо вернуться на европейский путь развития, но если “Партия регионов” останется у власти, *“у нас станет, как в Беларуси”.* Поэтому парламентские выборы — фактически референдум, на котором граждане дадут оценку президентству Януковича.

Янукович в 2010 году победил на свободных и справедливых президентских выборах, признает Кличко, но сейчас многие пессимистично относятся к его обещаниям улучшить состояние экономики. По мнению Кличко, у Януковича две цели — продвижение олигархического капитализма и использование юстиции *“для того, чтобы сажать политических оппонентов, запрещать гражданам акции протеста и душить в СМИ критику спорной политики правительства”.*

Кличко излагает политическую платформу своей партии “УДАР”: европейские демократические ценности, основные экономические свободы, борьба с коррупцией, укрепление гражданского общества, независимые институты, ограничение полномочий центрального правительства.

Австрийская газета **Der Standard** пишет, что прозападная партия чемпиона мира по боксу Виталия Кличко “УДАР”, обещающая бороться против коррупции и недостатка демократии, впервые выходит на общеукраинские выборы и, по результатам опросов, может получить до 20% голосов.

В интервью Der Standard писатель **Максим КИДРУК,** баллотирующийся в Раду от партии Кличко, говорит, что обеспокоен развитием событий в стране: она *“все быстрее движется в сторону автократии и диктатуры”.* По его словам, ситуация еще не стала критической, однако, если направление не сменится и “Партия регионов” останется у власти, *“в конце концов у нас станет, как в Беларуси”.*

Андрей ПЕТРОВ.

У СУСЕДЗЯЎ

Найбольш у Польшчы інвестуюць амерыканцы

Амерыканцы, немцы, брытанцы, а таксама кітайцы з французамі выдаткоўваюць найбольш на новыя інвестыцыйныя праекты ў Польшчы. Паводле звестак Польскага агенцтва інфармацыі і замежных інвестыцый, яны могуць стварыць 24 тысячы новых месцаў працы. У дадзены момант агенцтва каардынуе 134 праекты.

Найбольш у Польшчы інвестуюць амерыканцы. Фірмы з ЗША рэалізуюць 32 праекты на суму амаль 700 мільёнаў еўра. Дзякуючы ім будзе створана амаль 6 тысяч новых месцаў працы. Немцы распачалі амаль два дзясяткі інвестыцый на паўмільярда еўра.

Галоўнымі сектарамі інвестыцый сталі машынабудаванне, даследаванні і тэлеінфарматыка. З пачатку года толькі Польскае агенцтва інфармацыі і замежных інвестыцый рэалізавала 40 праектаў на суму больш за 1 млрд еўра.

ТАМ, У НИХ...

Как живут пенсионеры в Румынии?

Корреспондент “Народной Воли” побывал в гостях у пенсионеров из Бухареста и узнал, чем они живут и дышат.

Сразу надо сказать, что пожилые люди в Румынии мало чем отличаются от своих белорусских “коллег”. То же желание рассказать о своей жизни, пожаловаться на некоторые трудности, поведать о “болячках”. Но и разница есть...

Джордже Илие: «Тысячи долларов пенсии нам с супругой хватает...»

В Минске домов с такой планировкой я еще не видел. Лифт поднимает меня на нужный этаж, выхожу на длинный балкон. Справа от него — улица, слева — квартиры вдоль всего балкона. Никаких блоков на две квартиры и “предбанников”. Нахожу нужную дверь, звоню, мне открывает радушный хозяин. Джордже ИЛИЕ — 82 года, но выглядит значительно моложе.

— Спортом надо заниматься, — смеется он. — А я этому, можно сказать, всю жизнь посвятил.

Хозяин сначала показывает свое жилье (удивило, что в обыкновенной городской квартире комнаты находятся на двух этажах), затем усаживаемся за стол, и мой собеседник вспоминает молодые годы:

— Окончил школу, поступил в лицей железнодорожников. Учился довольно неплохо, позже добровольцем принимал участие в работах на железной дороге. Одним словом, рекомендации были хорошие, и в итоге меня послали на учебу в Москву в Институт физкультуры. Дальше — четыре года жизни и учебы в Белокаменной, работа на посту государственного тренера по баскетболу в Румынии.

— Даже в секторе физкультуры и спорта ЦК партии и комсомола довелось поработать, — добавляет собеседник. — Но затем перешел на преподавательскую должность в Институт физкультуры в Бухаресте, где давал студентам знания по таким видам спорта, как волейбол, лыжи, плавание, теннис...

На пенсию Джордже Илие ушел из института в 63 года. Хотя можно было и в шестьдесят.

— Пенсионных денег нам с супругой хватает, — говорит он и для пущей убедительности показывает пенсионную квитанцию. — У меня ведь стаж — 40 лет, зарплата была неплохая. Это все учитывается. В итоге ежемесячно получаю пенсию в размере 1951 лея (примерно 560 долларов, или 4 миллиона 740 тысяч рублей). Супруга Анжела работала преподавательницей начальных классов в школе, у нее пенсия поменьше — 1100 леев (315 долларов). Но плюс к этому получает надбавку за то, что родилась в Болгарии. В сумме выходит около 450 долларов, а вместе с моими деньгами — тысяча долларов в месяц.

Знакомлюсь с супругой господина Илие, которая угощает нас творожными блинчиками собственного производства.

— У нас есть две дочки, внуки, внучки, — радостно рассказывает она. — Все самостоятельные, живут отдельно. На праздники как надарят нам обуви и одежды, так и в магазине покупать практически ничего не надо. Но примерно на 30 долларов в месяц лекарства себе беру. На некоторые из них есть скидка. Муж болеет диабетом, так ему и вовсе лекарства бесплатные.

Хозяин квартиры добавляет, что основные расходы у них уходят на оплату коммунальных услуг, электроэнергии, телефона и спутникового телевидения:

— В квартире три комнаты. Летом за коммунальные услуги платим 219 леев (62 доллара), за телефон, радио и ТВ — 98 (28), за электроэнергию — 94 лея (26). Итого — 116 долларов в летний период. Зимой сумма выплат доходит до 200 долларов в месяц. Это, безусловно, много, но все равно — 800 долларов остается. К тому же в Бухаресте для пенсионеров в городском транспорте проезд бесплатный. Да еще и в поездах шесть раз в год можно бесплатно прокатиться.

Сейчас для моих собеседников главное — это здоровье. А оно оставляет желать лучшего.

— Прогуливаюсь каждый день, нужно как-то поддерживать себя в форме, — бодрится господин Илие. — С женой стараемся и мир посмотреть, на экскурсии ездим. Последний раз побывали в Израиле; ездили в Румынию на Измаильскй Чатал, дельту Дуная посмотрели. А там — такая красота! Жаль, годы не вернуть. Я бы еще в горы махнул на недельку...

Раиса НЕДЕЛЕСКУ: «Я — жертва революции»

Бухарестская квартира Раисы Михайловны Неделеску, которая родилась в Москве, — своего рода музей. До сих пор в ее комнате стоит шкаф, в 1998 году изрешеченный осколками снаряда.

Раиса Михайловна показывает мне с балкона площадь Революции, откуда велась стрельба, когда Чаушеску пытался сохранить власть, шкаф-”экспонат”, который “как историческая ценность реставрации не подлежит”.

— Я помню, крики начались на площади, собралась толпа, — вспоминает она. — Первые колонны студентов, которые протестовали против режима Чаушеску, прошли прямо под балконом моего дома. У них были плакаты — “Хотим демократию”, “Долой диктатуру Чаушеску”. Началась стрельба, пришли танки. Церковь напротив всю осколками побило. Я сидела у окна, была дома одна. Честно скажу — очень страшно пришлось, когда стекло посыпалось в окне и осколки полетели...

От эпохи коренного перелома в истории Румынии Раиса Михайловна плавно переходит к истории своей жизни:

— Родилась в Москве, там же закончила технологический факультет Института рыбного хозяйства и промышленности. В вузе познакомилась с румыном, поженились. Через некоторое время супруга отправили работать на родину, переехали в Румынию. Там на Дунае работала на рыбопромышленном комбинате заведующим лабораторией, заведующим производством, в Констанце руководила предприятием. Но из-за болезни на пенсию пришлось уйти раньше положенного срока — в 48 лет. Стаж — всего 27 лет.

— Из-за этого у меня и пенсия не очень большая — 1500 леев (430 долларов, или 3 миллиона 655 тысяч рублей. — **Авт.**), — говорит моя собеседница. — Много уходит на оплату квартиры, перенесла пять операций, так что на медикаменты тоже приходится тратиться — примерно 150 леев (40 долларов) в месяц. Но и скидки на лекарства есть. Продукты сама покупаю, но мы с дочкой особо не экономим. Хотя знаю, что многие, у кого пенсии поменьше, ищут товары подешевле, продукты стараются покупать на рынках, делают закатки на зиму.

Раиса Михайловна вспоминает некоторые цены в магазинах: яблоки — 4 лея (примерно 9500 рублей), апельсины — 6 (14.400), картошка — 2 (4800), капуста — 1,5—2 (3600—4800), морковка — 2 (4800), баклажаны - 3—4 (7200—9600), яйца — 5 леев за десяток (12.000), хлеб — 1,2—2 (2880—4800), сахар — 4 (9600), подсолнечное масло — 7 леев (16.800). Но говорит, что это условные цены. Где-то можно купить дешевле, где-то дороже. И добавляет, что из каждой пенсии откладывает деньги.

— Мне уже 80 лет, на смерть тоже должна быть “заначка”, — объясняет она, но тут же приглашает в гости: — Обязательно приезжайте к нам летом. У нас есть домик возле курорта Синая. Боже, какая там красота! Лес, горы... Воздух такой, что заново рождаешься! Правда, в этом году возле деревни медведь задрал двух людей, но вы все равно приезжайте. Говорят, что медведя уже поймали...

Валентина МОРОЗОВА: «У меня дух захватывает, когда подъезжаю к Беларуси»

Румынская пенсионерка Валентина Захаровна Морозова родилась в России, жила в Беларуси, вышла замуж за венгра, а живет в Румынии.

— Пока Бог спал, черт меня попутал, — шутит она. — Родители жили в Подмосковье, но роды у мамы были тяжелыми, и родилась я в столице. Когда мне было лет пять, переехали в Белоруссию. Жили в Витебске, затем осели в Городке... Детство там и прошло. Затем поступила в Ленинград в мединститут, на 5-м курсе вышла замуж за венгра Томаша Гусара, который был гражданином Румынии. Честно говоря, никуда уезжать особо не хотелось, но муж меня уговорил. Мол, он — стипендиат страны, нужно непременно возвратиться хотя бы на два года. Но сначала супруг там заболел, потом защищал диссертацию, родился ребенок... Так и остались в Бухаресте. Мама, отец и сестра, естественно, находились в Беларуси. Я же в столице Румынии работала научным сотрудником в институте, оториноларингологом в больнице, клинике. Честно говоря, и на пенсию не хотели отпускать, но муж болел, нужно было ухаживать.

Впрочем, и в 81 год Валентина Захаровна продолжает работать в частной клинике по своей же специальности.

— Раньше я работала пять раз в неделю и две субботы в месяц, но сейчас сократила рабочий график до трех дней в неделю по 4 часа и две субботы в месяц, — рассказывает она. — Естественно, сократилась и зарплата — сейчас получаю около 215 долларов. Плюс пенсия — 2 тысячи леев (570 долларов). Молодым сотрудникам платят лучше, потому что я уже пенсионерка. Но для меня работа — это глоток воздуха. Муж умер, живу одна с котом. Пока ноги держат и варит голова, не хочется чувствовать себя выброшенной за борт жизни. Я могу что-то людям дать, да и те же 215 долларов мне не помешают. Они как раз уходят на оплату “коммуналки”.

Каждый год летом Валентина Захаровна приезжает к родной сестре в Беларусь.

— Она младше меня, работала врачом-лаборантом в больнице, — продолжает собеседница. — Говорит, что пенсия у нее примерно около 120 долларов. Это совсем немного. Тяжело живут, я каждый год вижу, что там творится. В родительском доме нужен ремонт, помогаю чем могу. Да и просто люблю в огороде покопаться, помочь сестре. Цветов у нее много. Мои корни в Беларуси, там прошло мое детство. Она мне очень дорога. Я, когда еду через границу, не сплю. Дух захватывает, когда подъезжаю. Румынские пограничники спрашивают: “Куда едете?” — “Домой”. Белорусские спрашивают: “Куда едете?” Тоже отвечаю: “Домой”. Так уж сложилось, что судьба занесла меня в Румынию. Но, как говорят, все, что ни делается, наверное, делается к лучшему.

— Ла рэведэрэ! — прощаюсь я с Валентиной Захаровной, подбирая слова из своего скудного румынского лексикона.

— Да пабачэння! — отвечает она, вспоминая “мову”. И на ее глазах наворачиваются слезы...

ОФИЦИАЛЬНО

Штефан ДУМИТРЕСКУ, президент Национальной ассоциации пенсионеров Румынии: «Мы не оставляем пенсионеров один на один с их проблемами»

— Конечно, нельзя сегодня говорить о том, что все пенсионеры в Румынии защищены, и наша ассоциация как раз призвана помогать этим слоям населения, — говорит господин Думитреску. — Было время, когда происходили колебания пенсий, хотя надо, чтобы их рост соответствовал инфляционным процессам. Необходимо, чтобы в минимальных цивилизованных условиях находились все пенсионеры.

— Сколько людей входит в вашу ассоциацию?

— Около 800 тысяч пенсионеров. А вообще, в Румынии их примерно 5 миллионов 400 тысяч. У нас есть региональные организации по всей стране, мы помогаем сделать жизнь пенсионеров немного лучше.

— Что дает членство в Ассоциации пенсионеров?

— Это позволяет тем, у кого небольшие пенсии, кто болен или одинок, не оставаться со своими проблемами один на один. Кроме того, четыре раза в год мы выдаем членам нашей организации пакеты с продуктами, а также одежду и обувь. Каждый раз на сумму в 150 леев (43 доллара). Плюс к этому просим разные коммерческие структуры помогать пенсионерам, и многие откликаются. Спонсоры дают молоко, печенье и так далее. У нас контакты с разными аптеками, они тоже помогают поливитаминами, медикаментами от простуды. Одним словом, оказываем помощь за счет спонсорских денег и взносов. Мы сами себе создаем более хорошую жизнь. Организуем походы в театр, кино, чтобы пенсионеры забыли о своей старости и своем положении, у нас есть совместные товарищеские обеды. Люди общаются — это уже прекрасно. Что может быть хуже одиночества? Так, кстати, и узнаем, кто находится в более тяжелом финансовом положении. Есть и волонтерская помощь. Пенсионеры, которые ее оказывают, получают дополнительные пакеты с продуктами и одеждой, но установлена связь и со студентами факультета социологии для того, чтобы они подключались к нашей работе. Молодые люди ходят к старикам, которые не могут перемещаться, помогают им делать покупки, ухаживают. В Бухаресте примерно 300 пенсионеров, которых посещают студенты.

— Как ваша организация взаимодействует с государственными властями?

— Скажем так, мы не даем им, как говорят, спать спокойно, постоянно поднимая проблемы пенсионеров. Наша ассоциация не зависит от политической конъюнктуры, поэтому мы всегда говорим правду в глаза. Живем реальной жизнью и не боимся власти. Если ее бояться, то как тогда сможем помочь людям защитить свои права?

— Какая сейчас минимальная и средняя пенсии в Румынии?

— Минимальная составляет 360 леев (103 доллара), средняя — 780 леев (223 доллара). Но многие получают и по 430—570 долларов. Кстати, в Румынии, если не ошибаюсь, самые низкие пенсии в Евросоюзе. И сегодня мы уже говорим о том, что в стране нужен новый Закон о пенсиях.

Кристина ИФТИМЕСКУ, вице-президент Федерации работников здравоохранения Румынии: «Средняя пенсия у медработника — 430 долларов»

— Пару лет назад в стране был увеличен пенсионный возраст. Женщины стали выходить на пенсию в 63 года, а мужчины — в 65 лет. В 2010 году пенсии сократили, но сейчас ситуация возвращается на прежний уровень. Нужно отметить, что небольшие пенсии, как правило, получают люди, которые живут в отдаленных районах. В деревнях они занимались сельским хозяйством, их доходы были не такими высокими, как в городах. Кстати, многие пенсионеры из городов стали уезжать в деревню. Продают квартиры, покупают недорогой домик — и живут.

— Какие сейчас пенсии у медицинских работников?

— Примерно 1500 леев (430 долларов).

— Могут ли пенсионеры получать пенсию и продолжать работать?

— Могут, но не в государственных структурах, а в частных. Кстати, очень многие так и делают. Правда, некоторые получают такие пенсии, что им вообще нет необходимости работать.

— Государство как-то вовлекает пенсионеров в экономику страны?

— Сложный вопрос, потому что правительству и так нужно изыскивать огромные средства на пенсии. Кстати, на днях премьер-министр Румынии публично заявил, что выплата пенсий — одна из приоритетных задач.

— Румыния известна как страна, где много цыган, и, наверное, некоторые из них никогда не работали. Им положена какая-то пенсия?

— У таких групп населения пенсий нет, но есть социальная помощь — 100 долларов в месяц. Примерно столько же получают и те, у кого стаж всего несколько лет, кто по состоянию здоровья получал помощь, которая превратилась в пенсию, женщины, у которых умерли мужья и они получали за это пособие, не работая.

— Каким образом защищают права пенсионеров профсоюзы?

— Есть достаточно организаций, которые помогают пожилым людям. И на законодательном уровне, и в повседневной жизни. Знаю, например, что цены на лечение на различных курортах для пенсионеров значительно ниже, убытки покрывает государство. Есть специальная программа, которая называется “Туризм для всех”. И многие ездят в Грецию, Турцию, на отечественные курорты.

— Есть ли бюро по предоставлению работы пенсионерам?

— Существует Национальное агентство по трудоустройству, и, безусловно, при желании там можно найти дополнительный заработок. Но, повторюсь, чтобы сохранить пенсию, человек должен искать работу только в частном секторе.

Алесь СИВЫЙ, фото автора.

Бухарест—Минск.

ПРЯМАЯ ЛИНИЯ

Не хлюпать и не кашлять!

*На вопросы читателей "Народной Воли" в ходе прямой линии ответила врач-оториноларинголог высшей категории, заведующая Центром семейной медицины ООО «ЛОДЭ» **Елена ЗАВАДА**.*

Замучил синусит? Возможно, вам поможет стоматолог

— Как избежать сезонных синуситов? Хотя у сына, наверное, он уже хронический…

— Синусит — это воспаление околоносовых пазух: верхнечелюстных — гайморит, лобных — фронтит и т.д. Сильный насморк — это всегда синусит. Если у человека хороший иммунитет, он вовремя лечит простуду, то вместе с насморком уходит и синусит. Если иммунитет ослаблен, человек столкнулся с агрессивной инфекцией, то процесс может развиваться быстро. При наличии анатомических особенностей носа или околоносовых пазух воспаление в пазухе может задерживаться или переходить в хроническую форму.

Основная профилактика синуситов — это своевременное лечение острых респираторных инфекций, закаливание, укрепление иммунитета. Тогда и синусит не разовьется.

Частой причиной синуситов, особенно хронических, являются не вовремя санированные зубы. Корни верхних зубов — с четвертого по шестой — близко прилегают к нижней стенке верхнечелюстной (гайморовой) пазухи, а у некоторых людей могут открываться в пазуху. Из больного зуба инфекция легко попадает в пазухи. Иногда достаточно вылечить зубы, чтобы избавиться от синусита.

Синусит хронический требует хирургического лечения.

— Сыну уже делали два прокола, но нос утром забивается постоянно.

— Почему-то существует такое заблуждение, что если один раз сделать пункцию гайморовой пазухи, которую в народе окрестили проколом, гайморит обязательно будет повторяться. Когда острый синусит мы лечим активно и своевременно, пациент выздоравливает, тогда необходимость в постоянных вмешательствах оториноларинголога не возникает. Пункция необходима, если воспаление приобретает гнойный характер, когда на рентгеновском снимке определяется уровень гноя в пазухе или полное ее затемнение.

Вашего ребенка надо обследовать. Возможно, синуситы повторяются из-за какой-то анатомической особенности, которая поддерживает воспаление в пазухе.

Насморк, который не заканчивается…

— Добрый день! У моей дочери с утра появляется насморк. Появляется внезапно, длится долго, но, когда она выходит на улицу, на свежем воздухе все исчезает. Стоит вернуться домой — опять насморк. И так в течение дня. Мы думали, что это простуда. Она лечились, но все безрезультатно.

— А сколько лет вашей дочери?

— 35.

— Судя по картине, которую вы описываете, похоже, что у вашей дочери аллергический насморк, а не простудный. Скорее всего, в квартире есть что-то, что вызывает у нее аллергию. Обязательно нужно пойти к специалистам, лор-врачу и аллергологу, которые поставят правильный диагноз. Специалист может определить конкретное заболевание даже по цвету и структуре слизистой оболочки носа и виду отека, наличию выделений.

— Петр Егорович беспокоит. Мне 65 лет. Постоянно течет из носа. Капаю капли, но это временная помощь. Сдавал анализы, врач сказала, что ничего страшного, бактерий нет, это старческое. Неужели ничего нельзя сделать?

— Бесконтрольно закапывать нос нельзя. Может быть, это аллергический насморк.

Избыточное выделение слизи из носа может быть связано с работой в неблагоприятных условиях, курением, аллергией и другими причинами. Надо записаться на прием к ЛОР-врачу, чтобы поставить диагноз и назначить правильное лечение. Не стоит запускать болезнь и дожидаться более неприятных и болезненных симптомов.

Не шмыгать носом!

— У сына хронический насморк. Мы обследовались. Ему поставили диагноз "искривление перегородки" и предложили операцию. Скажите, пожалуйста, всегда ли надо прибегать к оперативному вмешательству? Может, можно обойтись консервативным лечением?

— Мне сложно сказать, не видя пациента. Если искривление носовой перегородки значительно выраженное, оно будет все время раздражать слизистую оболочку носа, вызывать насморк, затруднять дыхание. И в конечном итоге вы все равно придете к операции.

— А это опасно? После операции форма носа не изменится?

— Хирургическое лечение носовой перегородки относят к операциям средней сложности. Для пациента это 7 дней госпитализации. В результате ее проведения форма наружного носа не изменяется, при выполнении операции не производится никаких разрезов на коже лица. Операция может выполняться как под местной, так и под общей анестезией.

Гомеопатия или удаление

— Уважаемая Елена Николаевна, подскажите, пожалуйста, обязательно ли удалять аденоиды у ребенка?

Моей внучке 5 лет. Наш участковый ЛОР после осмотра сказал, что нужно удалять аденоиды, они прощупываются через ротовую полость. Но

ребенок свободно дышит носом, только, когда говорит, слышно, что заложен носик. Когда-то аденоиды были и у моей дочери, но с возрастом как бы рассосались. И я отговариваю дочь делать операцию внучке. А что вы посоветуете?

— Посоветовать, делать или нет операцию ребенку по поводу аденоидов, можно только при непосредственном осмотре ребенка. Причем осмотре неоднократном.

Сам факт наличия аденоидов — не показание к их удалению. Показания — это либо заболевание органа, с которым не удается справиться терапевтическим

методом лечения, либо те осложнения, которые возникают в результате его увеличения. Если ребенок не дышит носом, страдает постоянными отитами, у него нарушена осанка, возможны остановки дыхания во время сна, то мучить ребенка не стоит: аденоиды однозначно надо удалять. Если заложенность носа возникает периодически, серьезных осложнений нет, то имеет смысл такого ребенка понаблюдать, возможно, удастся операции избежать.

— А до какого возраста растут аденоиды?

— Иногда бывают врожденные увеличенные аденоиды. Бурный рост аденоидной ткани начинается тогда, когда ребенок начинает активно контактировать с окружающей средой — в полтора-два года. К трем годам, как правило, уже видно, мешают или нет аденоиды ребенку. Активно функционирует аденоидная ткань до 6 лет. Потом ее функция начинает угасать, и в период полового созревания наблюдается некоторое обратное развитие этих тканей, которое длится примерно до 21 года. Но у детей-аллергиков мы наблюдаем бурный рост аденоидной ткани и значительно позже 6 лет. У таких детей высоки шансы их повторного появления.

— А наследственная зависимость может быть?

— Может. Но хотела бы отметить, что последние годы увеличение аденоидов проявляется у детей чаще, раньше и в большей степени. Возможно, причина в ухудшении экологии, в аллергизации населения. Есть работы ученых, которые свидетельствуют, что в сельской местности увеличенные аденоиды у детей встречаются реже, чем в городе.

— Добрый день, моему ребенку 3 года. Аденоиды 3-й степени. Есть ли преимущества при удалении аденоидов лазером? Как выбрать правильный вариант?

— Аденоиды не удаляют лазером. Никто не будет чайной ложкой вычерпывать воду из ведра. Так и аденоиды: зачем прибегать к лазеру, если можно убрать аденоиды одним движением?

— А как вы относитесь к лечению аденоидов гомеопатией?

— Гомеопатические препараты повышают иммунитет человека, снижают воспалительные процессы, но изменить размер аденоидов они не могут.

При аденоидах 3-й степени дыхание ребенка через нос перекрыто полностью. Это тяжелое состояние. Кроме того, отсутствие носового дыхания у детей может привести к нарушению прикуса, деформации челюсти, заболеванию ушей, нарушению осанки. И если при лечении аденоидитов (воспаления аденоидов) степень аденоидов не меняется, это показание к их удалению.

— Правда ли, что осень — лучшее время для удаления аденоидов?

— Удаление аденоидов — это плановое вмешательство, аденоиды удаляются в тот период, когда у пациента нет обострений хронических заболеваний или острых заболеваний. Чаще всего аденоиды увеличены у детей, которые относятся к группе часто и длительно болеющих пациентов, и найти момент в холодное время года — зимой или ранней весной — сложно. В жаркое время года — летом — удалять аденоиды нежелательно: это большая опасность кровотечений, нагноений. Поэтому для удаления аденоидов действительно самое благоприятное время — начало осени, конец лета.

Дискомфорт в горле — проверь позвоночник

— Добрый день. Меня зовут Нелла Ивановна, мне 74 года. Установлен диагноз: субатрофический фарингит, хронический тонзиллит. При очередном воспалении горла и миндалин воспаляется трахея, что приводит к кашлю и затрудненному дыханию. Ингаляции облегчают состояние, но до конца не вылечивают. Терапевт при прослушивании легких и бронхов говорит, что там чисто, но СОЭ в крови повышена.

Елена Николаевна, подскажите, какими средствами лечить трахею и какой специалист "отвечает" за этот орган — отоларинголог или терапевт?

— Трахеит лечит терапевт. Отоларинголог лечит атрофический, субатрофический фарингит и хронический тонзиллит. После 60 лет атрофические процессы возникают в силу возрастных изменений. К сожалению, атрофический фарингит — очень болезненное состояние, проявляется постоянной сухостью в глотке, першением, жжением, вызывает сухой мучительный кашель. Лечить такие фарингиты можно достаточно эффективно, применяя препараты, смягчающие кашель и облегчающие отхождение мокроты.

— Добрый день. Часто, особенно в положении лежа, меня мучает ощущение спазма (комка) в горле. На щитовидке есть узлы, небольшие. Постоянно делаю УЗИ, сдаю кровь на гормоны, эндокринолог говорит, что поводов для беспокойства нет. Отоларинголог в поликлинике тоже не нашла ничего, что бы могло быть причиной таких ощущений. Но отчего-то же возникает такой дискомфорт в горле. Елена Николаевна, что вы посоветуете?

— Чувство кома в горле, дискомфорт, который возникает в горизонтальном положении, часто бывает у пациентов с шейным остеохондрозом. В положении лежа ущемляются нервные окончания, которые отвечают за иннервацию горла. Поэтому я бы посоветовала вам обратиться к невропатологу, ортопеду и внимательно обследовать шею.

Антибиотик и не только

— Здравствуйте, Елена Николаевна! У моей дочери (20 лет) были частые ангины, и у нее теперь обнаружен стрептококк. В диагностическом центре мы сдали анализы, ко всему еще обнаружен золотистый стафилококк. ЛОР-врач назначает антибиотик, но он не помогает. Помогите, пожалуйста. Большое спасибо.

С уважением — Маргарита Будай.

— Если стрептококк не поддается лечению антибиотиками, я бы посоветовала еще раз пройти обследование у ЛОР-врача. Возможно, в вашем случае нужно удалить миндалины. Дело в том, что частые ангины (один и более раз в год) в возрасте после 20 лет являются показаниями для удаления миндалин.

— Здравствуйте, подскажите, пожалуйста, схему лечения стрептококка.

— Обычно стрептококк лечится антибиотиками. Но мы не лечим стрептококк, мы лечим заболевание, которое этот стрептококк вызвал. У вас где он живет?

— В миндалинах.

— В вашем случае лечение должно быть комплексным. Помимо антибиотиков необходимо прицельно пролечить миндалины: пройти специальные процедуры у отоларинголога, пролечивать миндалины курсами два раз в год. Лечение должно быть также направлено и на повышение иммунитета, чтобы не допустить осложнений на сердце и почки. Но по телефону эту схему вам не подскажет ни один врач, только при личном осмотре.

Кашлянул — и оглох?

— Я кашляю почти целый месяц. Обращалась к участковому терапевту, сдала анализы. Лечение, которое он назначил, облегчения не дало. Анализы хорошие. Чем вы можете мне помочь?

— По телефону ничем. Причины длительного кашля могут быть разные: синуситы, заболевания горла, щитовидной железы, шейный остеохондроз. Длительный неизлечимый кашель бывает у пациентов с заболеваниями желудочно-кишечного тракта, при так называемом гастроэзофагеальном рефлюксе. Тогда кроме сухого кашля может появляться изжога. Аллергия также может быть причиной сухого кашля.

Если кашель не поддается лечению, то, возможно, в дыхательных путях поселились микробы из рода хламидий или микоплазм. Определить присутствие этих микроорганизмов можно по анализу крови либо соскобом.

Вам нужно обязательно показаться отоларингологу.

— У меня был сильный кашель, сухой, приступообразного характера, я не могла откашляться. И утром обнаруживаю, что не слышу на одно ухо. Думала, само пройдет, но уже прошел месяц, а все по-прежнему. Это опасно? Может, я глохну? Мне 58 лет, живу в пригороде Минска, до узкого специалиста не доехать.

— На фоне приступообразного кашля могло подскочить давление, и за счет этого оглохнуть ухо. Внезапная глухота наступает на фоне гипертонических кризов. Тогда это процесс необратимый. А может быть, в вашем ухе элементарная серная пробка. Достаточно ее убрать — и слух вернется. В любом случае вам нужна консультация специалиста, и чем раньше, тем лучше.

— А откуда там сера, если я каждое утро мою уши?

— В норме уши человека выделяют от 12 до 20 мг серы в месяц, это совершенно нормальный процесс. Челюстной сустав прилегает к нижней стенке слухового прохода, и в процессе жевания сера продвигается к наружному уху, где мы, умываясь, ее и убираем. Почему серные пробки чаще образовываются у пожилых людей и детей? Потому что зубов нет, жуют они мало, сера застаивается. Хотя эта проблему становится актуальной для всех, потому что мы жуем сейчас мало: пища перетертая, пьем соки и т.д. Отсюда и кариес, и серные пробки.

К слову, сейчас есть препараты для растворения серы. Они достаточно эффективные, ими можно пользоваться, если вы чувствуете, что в ухе появилось какое-то препятствие. Ни в коем случае нельзя манипулировать в ушах ватными палочками и другими твердыми предметами.

Слуховой аппарат подбирает врач

— Скажите, пожалуйста, а есть ли симптомы, которые сигнализируют о том, что у человека начинаются проблемы со слухом?

— То, что у человека снижается слух, он, как правило, замечает последним. Он начинает громко разговаривать по телефону, часто переспрашивать, увеличивать громкость телевизора, на что обращают внимание коллеги по работе или его близкие.

В возрасте после 40 лет и зрительный, и слуховой нервы начинают изнашиваться. Предотвратить процесс врачи не могут, но приостановить его возможно. Поэтому нужно регулярно проходить профилактические осмотры, вовремя обратиться к специалисту.

— Добрый день! Отцу 65 лет, он стал плохо слышать. Подскажите, пожалуйста, какой слуховой аппарат ему лучше купить?

— Подобрать слуховой аппарат самостоятельно невозможно, это необходимо доверить специалисту. Сегодня выбор слуховых аппаратов достаточно широк, они бывают разные по форме, качеству и силе звука .

Вообще, слухопротезирование необходимо, когда у человека социально неадекватный слух, то есть он слышит речь разговорной громкости с расстояния меньше 3 метров. Но лучше не терпеть и подобрать слуховой аппарат, как только появились трудности в общении.

Слуховой нерв не восстанавливается

— Елена Николаевна, скажите, пожалуйста: есть ли какие-то исследования ученых о влиянии мобильного телефона на слух? Моя дочь очень много разговаривает по мобильнику...

— Мобильный телефон — это высокочастотное излучение, и, если им долго пользоваться, это может сказаться на работе нервной системы, сердца.

В моей практике был случай, когда пациентка во время дождя разговаривала по мобильному телефону, случилось замыкание, и она получила острый неврит слухового нерва. Слух снизился. Но девушка своевременно обратилась к врачу, и ее удалось вылечить.

Если разумно пользоваться мобильным телефоном, то, думаю, на слухе это не отразится. Другое дело — увлечение наушниками. Это беда двойная. С одной стороны, наушник закрывает ушной канал, звуковая волна создает повышенное давление в слуховом проходе и барабанной полости, и слух постепенно начинает снижаться. Слуховой нерв, к слову, не восстанавливается. Кроме того, час нахождения наушника в слуховом проходе повышает пребывание микробов в нем в 700 раз. А поскольку подростки любят передавать одни и те же наушники друг другу, то это часто приводит к инфекциям слухового прохода (дерматиты, фурункулы).

Скальпель против храпа

— Скажите, пожалуйста, как избавиться от храпа? Для меня это не просто проблема в том плане, что я мешаю близким. Ночью из-за храпа 2—3 раза бывает остановка дыхания.

— Действительно, храп опасен тем, что во сне может случиться остановка дыхания, иногда достаточно длительная, и это опасно для всех органов: головного мозга, сердечно-сосудистой системы. Надо обследоваться и определить в процессе сна, на каком уровне находится препятствие, вызывающее храп. Это может быть длинный язычок мягкого нёба, искривление носовой перегородки и т.д. Когда причина известна, пациенту стараются помочь хирургическим путем, и опасность остановки дыхания уходит.

В Беларуси этой проблемой занимаются специалисты РНПЦ оториноларингологии.

Не пропустить глухоту

В ходе прямой линии поступило много вопросов. Елена Николаевна обратила внимание на проблему, о которой читатели не спросили, но которая в последнее время стала очень актуальной.

— К сожалению, увеличивается количество детей, родившихся с тяжелыми потерями слуха. Определить патологию слуха в раннем возрасте ребенка очень сложно: пожаловаться он не может. Кроме того, у ребенка до года могут сохраняться врожденные голосовые реакции, даже если он не слышит, и это вводит родителей в заблуждение. Когда потеря слуха обнаруживается в возрасте старше двух лет, помочь такому ребенку сложно.

Сегодня существуют аппараты, которые помогают определить нарушения слуха у детей, начиная с третьего дня их жизни. Если такое обследование ребенку не проводили в родильном доме, то рекомендуется родителям проявить активность и обследовать слух малыша в других медучреждениях.

Кроме того, обязательно надо проверить слух, если у ребенка наблюдается задержка речевого развития. В норме, к году ребенок должен произносить 10 осознанных слов: "мама", "папа", "дай", "мяу" и т.д. В полтора года ребенок уже может говорить простыми предложениями, а к двум годам дети владеют развернутой речью с нарушенным возрастным звукопроизношением.

Сегодня возможности медицины огромны, и родители не должны упускать возможность своевременно помочь своему ребенку.

Потерю слуха у маленьких детей очень трудно выявить, но чем раньше будет поставлен диагноз, тем больше шансов у малыша развиваться соответственно возрасту. Например, если провести кохлеарную имплантацию не слышащему от рождения ребенку в 7 лет, слышать он будет, но понимать речь и говорить не научится, он все равно пойдет дорогой глухих. А если сделать операцию малышу в полтора-два года, то при правильной послеоперационной реабилитации он сможет догнать в речевом развитии своих сверстников и жить в мире слышащих.

Мария ЭЙСМОНТ.

ПЫТАННЕ—АДКАЗ

Узровень радыенуклідаў не такі, як у Расіі

Жонка купіла на Камароўцы лісічкі, праверылі іх на ўтрыманне радыенуклідаў. Выявілася, што ў грыбах цэзію-137 61,37 бекерэля на кілаграм. Спецыялісты сказалі, што норма складае 370 Бк/кг. Але жонка чула, што ў Расіі гэтая норма 40 Бк/кг. Ці так гэта?

А.Кульбіцкі.

Не так. У Беларусі сапраўды дапушчальны ўзровень утрымання цэзію-137 у свежых грыбах складае 370 Бк/кг. Гэта норма вызначана гігіенічным нарматывам Рэспублікі Беларусь "РДУ-99". Дарэчы, згодна з дакументам, у нашай краіне дапушчальны ўзровень утрымання радыенуклідаў цэзію-137 для сухіх грыбоў — 2500 Бк/кг, для дзікарослых ягад — 185 Бк/кг.

У Расіі дадзеныя нарматывы зацверджаны "Гігіенічнымі патрабаваннямі да якасці і бяспекі харчовай сыравіны і харчовых прадуктаў". Супадзенне з беларускімі нормамі ёсць толькі па адной пазіцыі — для сухіх грыбоў. Што да дзікарослых ягад, то ў Расіі дапушчальны ўзровень утрымання цэзію-137 у іх — 160 Бк/кг, г.зн. ніжэй, чым у Беларусі, на 25 бекерэляў на кілаграм. А вось свежыя грыбы ў Расіі лічацца бяспечнымі для здароўя, калі ўзровень утрымання цэзію-137 у іх не перавышае 500 Бк/кг.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

РЭЦЭПТ

Інсулін у картрыджах

Такую форму лекавага прэпарата плануе выпускаць мінскі завод "Белмедпрэпараты".

Спецыялісты адзначаюць, што карыстацца інсулінам у картрыджах зручней, чым калі прэпарат запакаваны ў флакон: "Пацыент не будзе, умоўна кажучы, прывязаны да шпрыца або пэўнага стацыянарнага месца — картрыдж лёгка змесціцца ў кішэні, скарыстацца лекамі можна нават у грамадскім транспарце".

Плануецца, што першыя картрыджы ў форме in bulk будуць выпушчаны ў Беларусі ў 2013 годзе. У канцы 2014-га — на пачатку 2015-га года на рынак плануецца пастаўляць інсулінавыя прэпараты ў картрыджах, выраблены па поўным тэхналагічным цыкле.

РАЦЫЁН

Ці ядуць беларусы геннамадыфікаваныя прадукты?

У нашай краіне няма закона, які забараняў бы прадаваць такія прадукты. Адзіная ўмова, якая павінна выконвацца, — адзнака на ўпакоўцы аб тым, што прадукт змяшчае ГМА.

Праўда, запэўніваюць спецыялісты, геннамадыфікаваных прадуктаў у нашых крамах і на рынках няма.

"Справа ў тым, што пры ўвозе ў нашу краіну прадуктаў, імпарцёры павінны паведамляць Міністэрству прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя аб утрыманні ГМА, — распавядае намеснік начальніка ўпраўлення біялагічнай разнастайнасці Мінпрыроды **Наталля Жаркіна**. *— Я ўжо нават і не ўзгадаю, калі такія дакументы паступалі".*

Намеснік дырэктара па навуковай рабоце Інстытута генетыкі і цыталогіі НАН Беларусі **Валянціна Лемеш** падкрэслівае, што на наяўнасць ГМА ў Беларусі правяраюць прадукты харчавання, у якіх змяшчаецца соя і кукуруза. *"Аналіз атрыманых вынікаў паказвае, што ў сярэднім па краіне геннамадыфікаваныя крыніцы ёсць толькі ў прыкладна 1 працэнце прадукцыі,* — кажа вучоны, *— і ў пераважным ліку выпадкаў гэта генетычна мадыфікаваная соя".*

ДАРЭЧЫ

Трансгеннай бульбы на патоку не будзе

Спецыялісты падкрэсліваюць: у Беларусі не стаіць задача ў бліжэйшыя год-два перайсці на геннамадыфікаваную прадукцыю, але выпрабаванні ў краіне праводзяцца. У гэтым годзе з'явіўся ўжо другі па ліку палігон для выпрабавання трансгенных раслін. Вырошчваюць на палігонах трансгенныя бульбу, лён-даўгунец, рапс, а цяпер яшчэ і журавіны з падвышанай цукрыстасцю, а таксама дурніцы. Аднак, як заўважае начальнік упраўлення раслінаводства Мінсельгасхарча **Аляксандр Белавусаў**, *"усе выпрабаванні ў краіне праводзяцца для таго, каб Беларусь не адстала ў параўнанні з іншымі еўрапейскімі краінамі". "Паглядзіце, Еўропа таксама моцна не ідзе на вытворчасць трансгенных прадуктаў, там жорсткія патрабаванні. Але даследаванні яны вядуць, так і мы будзем весці",* — заўважае спецыяліст. Але запэўнівае, што ў пераходзе на прамысловыя маштабы няма неабходнасці: "*У нас ёсць гаспадаркі, якія атрымліваюць 500—600 цэнтнераў добрай таварнай бульбы. Ёсць буйныя сельскагаспадарчыя прадпрыемствы, якія атрымліваюць па 80—90 цэнтнераў збожжа з гектара, у мінулым годзе мы атрымалі па рэспубліцы ў сярэднім 60 цэнтнераў кукурузы".*

Бліжэйшыя год-два, абяцаюць спецыялісты, беларускіх трансгенаў на нашых сталах не будзе. А потым?

Ігар ЗАЛЕСКІ.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

27 кастрычніка — 4 лістапада

МІНСК

Тэатры

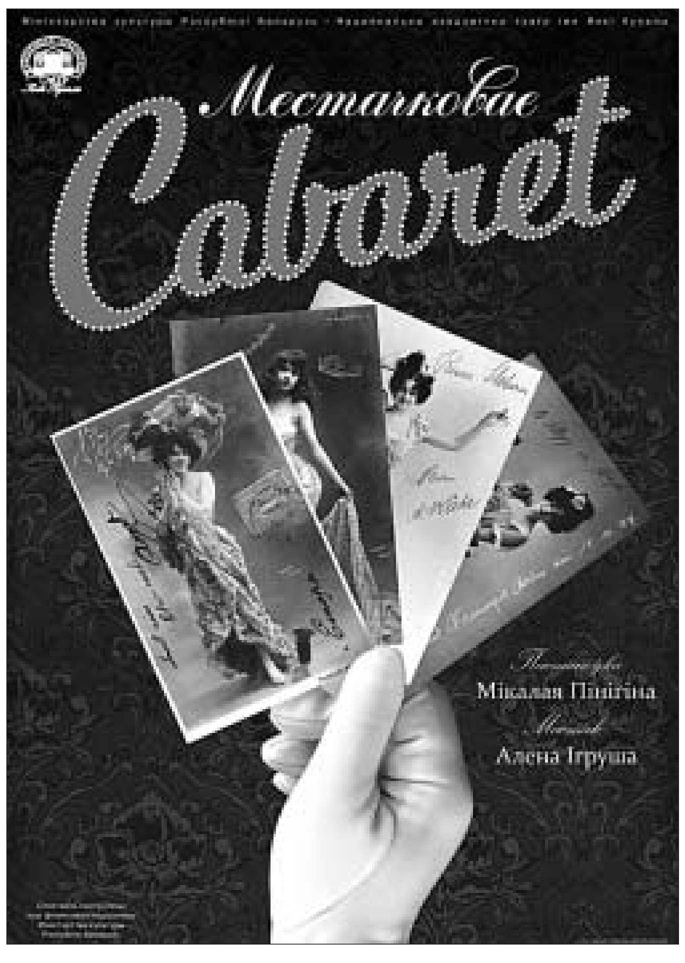
Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Янкі Купалы
29 — "Беларусь у фантастычных апавяданнях".
31, 1, 2, 3 — **ПРЭМ'ЕРА!** "Местачковае кабарэ".

Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі
27 — "Воўк-мараплавец", "Адамавы жарты".
28 — "Дамавічкі", "Шчаслівы муж".
30, 2 — "Ліфт".
31 — "Адвечная песня".
1, 2, 3 — "Стойкі алавяны салдацік".
3 — "Адамавы жарты".
4 — "Дамавічкі", "Дажыць да прэм'еры".

Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета
28 — "Белоснежка и семь гномов".
30 — "Вечер романсов".
31 — "Рита, или Пиратский треугольник".
2 — "Золушка".
3 — "Мадам Баттерфляй".
4 — "Терем-теремок", "Лебединое озеро".

Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя М.Горкага
27 — "Бег".
28 — "Царевна-лягушка", "Сладкоголосая птица... с человеческим голосом".
30 — "Загадочный визит".
31 — "Дядюшкин сон".
1 — "Горе от ума".
2 — "Пигмалион".
3 — "Ниночка".
4 — "Русские водевили".

Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр
29 — "Голубая камея".

Тэатр-студыя кінаакцёра
27, 28, 30, 31 — "Кто смеется последним".
1, 3 — "Пигмалион".
4 — "...Забыть Герострата!".

Беларускі дзяржаўны маладзёжны тэатр
27 — "Забавная история", "Карьера Челестино".
30 — "Любовь втроем".

Беларускі дзяржаўны тэатр лялек
27 — "Мойдодыр".
28 — "Пеппи-Длинныйчулок".
2 — "Дзяды".
3 — "Красная Шапочка".
4 — "Веселый цирк".

Новы тэатр
28 — "Лафонтен, или Белая рубашка с черным воротником".
30 — "Каралева прыгажосці".
2 — "Счастье мое...".
3 — "Волшебная скрипка".
4 — "Не бойся быть счастливым".

Сучасны мастацкі тэатр
27 — "Турандот".
28 — "Золушка", "Пора По Парам".
2 — "Кастинг".
3 — "Минск, я люблю тебя!".
4 — "Просто Карлсон".

Тэатр юнага гледача
30, 31, 1 — "Царэўна Жабка".
1 — "Синий автомобиль".
2 — "Беласнежка і сем гномаў".
3 — "Дзюймовачка".
4 — "Приключения Бибигона".

Тэатр сатыры і гумару "Хрыстафор"
27 — "Смешной концерт".

БРЭСТ

Брэсцкі акадэмічны тэатр драмы
31 — "Играем в семью, или Гарнир по-французски".
2 — "Очень простая история".
3 — "Палата бизнес-класса".
4 — "Барские причуды".

ВІЦЕБСК

Беларускі акадэмічны драматычны тэатр імя Якуба Коласа
27 — "Палёты з анёлам".
28 — "Легенда пра каханне".

"Лялька"
27 — "Жыў-быў Заяц".
28, 30 — "Волк и раз, два, три".
31 — "Отважные братья".
1 — "Морозко".
2 — "Жураўлінае пяро".
3 — "Церам-царамок".
4 — "Кветачка-вясёлка".

ГРОДНА

Гродзенскі абласны драматычны тэатр
27 — "Танго".
28 — "Оранжевый ежик", "Полет над гнездом кукушки".
30 — Театр танца "Искушение", "Между мной и тобой".
31 — "Будьте здоровы!".

Гродзенскі абласны тэатр лялек
3 — "Три поросенка".
4 — "Маша и медведь".

ГОМЕЛЬ

Гомельскі абласны драматычны тэатр
27 — "Финист Ясный Сокол", "Между небом и землей".
28 — "Слишком женатый таксист".
30 — "Спакушэнне Францыска Скарыны".
31 — "Крестная мать".

Гомельскі гарадскі маладзёжны тэатр
27 — Тэатральны праект "АртПроба". "Город счастья".
30, 31 — "Любовь, семья и третий лишний".

МАГІЛЁЎ

Магілёўскі абласны тэатр лялек
27, 28 — "Прыгающая принцесса".
2 — "Волшебное оружие Кендзо".
Бард-рынг.
3 — "Пчелка Зуза"
4 — "Морозко".

Кашпировскому не разрешили выступать в Минске

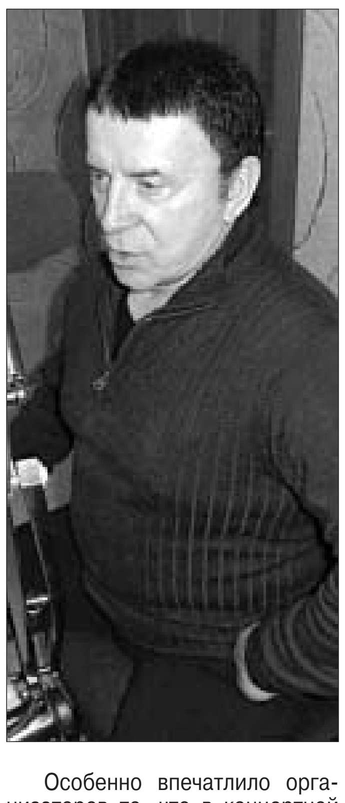
В Мингорисполкоме считают, что встречи Кашпировского с населением — это не культурно-зрелищное мероприятие, а оказание медицинских услуг, на что у российского психотерапевта разрешения в Беларуси нет.

Изначально Кашпировский планировал выступить в Минске еще в сентябре, но поездка в белорусскую столицу была перенесена на октябрь. Сам Кашпировский говорил, что так решил его менеджмент. Реклама была запущена по второму разу — всех страждущих приглашали в ДК "Солнечный парк" с 21 по 30 октября: большую часть сеансов Кашпировский планировал провести бесплатно.

В Минск знакомый белорусам еще с перестроечных времен психотерапевт приехал загодя — 19 октября, и в тот же день встретился с местными журналистами.

В первый день планируемых выступлений — в воскресенье 21 октября — около Дворца культуры собралось несколько десятков человек. Однако ни их, ни самого психотерапевта внутрь так и не пустили. Руководство ДК сообщило, что все выступления Кашпировского отменены по административным и техническим причинам.

"Сеансы не прошли 21 октября, не пройдут и позже, поскольку у Кашпировского нет разрешения Мингорисполкома", — подчеркнул в комментарии для "Белорусских новостей" представитель администрации дворца культуры.

Особенно впечатлило организаторов то, что в концертной площадке отказали буквально перед выступлением. *"Это ведь не митинг или демонстрация, это культурно-зрелищное мероприятие, которое не нужно согласовывать с властями, а достаточно просто уведомить не позднее, чем за пять дней до проведения",* — отметили организаторы.

Не под запись администрация Дворца культуры объяснила нежелание пускать Кашпировского на свою сцену тем, что *"им не рекомендовано давать площадку под гастроли психотерапевта".* В связи с чем — не уточнялось.

Однако Кашпировский из Минска уезжать не спешил, хотя и пребывал в недоумении, как могло такое случиться. Его команда пыталась выяснить причины запрета и как-то повлиять на ситуацию. По нашей информации, у представителей Кашпировского было несколько встреч на разных уровнях белорусской власти. Одна из них прошла в Мингорисполкоме, и это, похоже, была последняя инстанция.

Как сообщили в команде Кашпировского, Мингорисполком не разрешил российскому психотерапевту проводить свои сеансы в белорусской столице, так как расценил их не как культурно-зрелищное мероприятие, а как оказание медицинских услуг, на что требуется лицензия, которой у Кашпировского, естественно, нет.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 29 ОКТЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.15, 08.20 "Доброе утро, Беларусь!".
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 23.50 "Новости".
07.05, 08.05 "Деловая жизнь".
07.10, 08.10, 18.45, 23.40 "Зона Х".
09.10 "В центре внимания".
10.05 "Клуб редакторов".
10.45 "Вокруг планеты".
11.25 "Журналистское расследование".
12.10, 00.20 "Страна садов". Худ.фильм.
14.05 Мультфильм.
14.25 "Мастер путешествий".
15.15, 19.20 "Новости региона".
15.30 "Звездная жизнь".
16.35 "Мистические истории".
17.35 "Моя правда".
18.30 "Командировка".
19.40 "Калыханка".
19.50 "Мамочки". Сериал.
21.00 "Панорама".
21.45 "Форум".
22.45 "Звездные врата. Первый отряд". Сериал.
00.05 "День спорта".

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 "Наши новости".
06.05 "Наше утро".
09.05 "Контуры".
10.05 "Жить здорово!".
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 "Новости спорта".
11.10 "Добро пожаловать в Беларусь!".
12.00 "Неравный брак". Сериал.
13.10 "Время обедать!".
13.50 "Модный приговор".
14.55 "Обручальное кольцо". Сериал.
16.15 "Самая обаятельная и привлекательная". Худ.фильм.
18.20 "Обратный отсчет".
18.55 "Жди меня".
20.00 "Время".
21.05 "Открытый формат".
22.10 "Закрытая школа". Сериал.
23.15 "Вечерний Ургант".
23.55 "Без свидетелей".
00.25 "Убойная сила". Сериал.
01.25 "Ночные новости".

РТР-Беларусь

07.00 "Утро России".
10.00 "Картина мира".
10.55 "Погода на неделю".
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 "Вести".
11.30 "Утренняя почта".
12.00 "Прямой эфир".
12.50 "Все будет хорошо!".
13.50, 16.50, 19.50, 00.15 "Новости — Беларусь".
14.30 "1000 мелочей".
15.10 "О самом главном".
15.55 "Искатели".
17.30 "Местное время. Вести — Москва".
17.45 "Институт благородных девиц". Сериал.
18.45 "Ефросинья. Таежная любовь". Сериал.
20.30 "На солнечной стороне улицы". Сериал.
22.20 "Санта Лючия". Сериал.
00.25 "Рисовать, потом петь". Муслим Магомаев.

НТВ-Беларусь

06.00 "НТВ утром".
08.35 "Программа максимум. Расследования, которые касаются каждого".
09.40, 15.30, 18.30 "Обзор. Чрезвычайное происшествие".
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.10 "Сегодня".
10.20 "Русские сенсации".
11.10 "До суда".
12.05 "Суд присяжных".
13.25 "Улицы разбитых фонарей". Сериал.
15.05 "Дело вкуса".
16.25 "Прокурорская проверка".
17.35 "Говорим и показываем".
19.35 "Братаны-3". Сериал.
21.20 "Пятницкий. Глава вторая". Сериал.
23.35 "Основная версия". Сериал.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".
06.10, 17.20 "Минщина".
06.20, 07.45 "Утро. Студия хорошего настроения".
07.40, 20.10, 23.05 "СТВ-спорт".
08.30 "Неделя".
09.40 "Большой завтрак".
10.20 "Поющие города". Дневник. Гродно.
10.40 "Семейные драмы".
11.35, 17.30 "Званый ужин".
12.35, 18.30 "Слово женщине". Сериал.
13.50 "Большой город".
14.30 "Другая страна".
15.10 Концерт Михаила Задорнова.
16.50 "Репортерские истории".
17.10 "Наше дело".
20.00 "Столичные подробности".
20.15 "Добрый вечер, малыш!".
20.25 "Охота за тенью". Худ.фильм.
22.20 "Поющие города". Дневник. Горки.
22.55 "Поговорим".
23.10 "Тайны мира".
00.05 "Адская кухня".

Беларусь 2

07.00 "Утро".
09.00, 21.20 "Телебарометр".
09.05, 17.50 "Следствие ведет Да Винчи". Сериал.
10.10 "Навіны надвор'я".
10.40 "Экстрасенсы ведут расследование".
11.55 "Дети Дон Кихота". Худ.фильм.
13.30 "Высшая мера".
14.15 "Под грифом "Известные".
14.50, 22.40 "Деффчонки". Сериал.
15.30, 21.30 "Развод и девичья фамилия". Сериал.
16.40 "Белорусское "Времечко".
18.55 Хоккей. КХЛ. "Металлург" (Магниторск) — "Динамо" (Минск).
21.25 "КЕНО".
23.15 "Овертайм".
23.50 Футбол. Чемпионат Англии. Премьер-лига. Обзор тура.

Мир

05.00, 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 12.20, 17.00, 18.00, 21.00, 22.00, 23.00, 00.00, 01.00 "Новости Содружества".
05.05, 06.05 "Исцеление любовью". Сериал.
07.05 "Тик-так".
07.25 "Приключения мастера кун-фу". Мультсериал.
08.05, 09.05 "Сестры по крови". Сериал.
10.05 "Все включено". Сериал.
11.05 "Вместе".
13.20, 02.40 "Моя Анфиса". Худ.фильм.
15.25 "Обручальное кольцо". Сериал.
17.05, 23.05 "Слово за слово".
18.25 "Акценты".
18.40 "Союзники".
19.20 "Всюду жизнь".
19.50 "Добро пожаловать".
20.30 "Беларусь сегодня".
21.30, 04.25 "Мир спорта".
22.05 "В мире секретных знаний". Док.сериал.
00.05, 01.05 "Комиссар Наварро". Сериал.
02.00 "Сделано в СССР".

Белсат

07.00 "ПраСвет".
07.20 "Зона "Свабоды".
07.55 "Навігатар".
08.10 "Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча".
08.35 "Дакументальная гадзіна": "Молатаў: цень Сталіна". Дак.фільм.
09.30 "Два на два".
09.55 "Euromaxx".
18.00 "Назад у будучыню".
18.10 "Вагон".
18.20 "Еўропа сёння".
18.45 "Калыханка для самых маленькіх".
19.00, 20.00 "Студыя "Белсат".
19.30 "Апантаныя". Дак.цыкл.
19.45 "Беларусь — адзін верш". Дак.цыкл.
20.25 "Эксперт".
21.00, 23.50 "Аб'ектыў".
21.25 "Не прапусці!".
21.45 "Грамадзянін Гавел". Маст.фільм.
00.15 "Маю права".
00.35 "Калыханка" ад Сашы і Сірожы".

ВТОРНИК, 30 ОКТЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.15, 08.20 "Доброе утро, Беларусь!".
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.05 "Новости".
07.05, 08.05 "Деловая жизнь".
07.10, 08.10, 18.45, 23.55 "Зона Х".
09.15, 19.50 "Мамочки". Сериал.
10.20 "Командировка".
10.35 "Тайны следствия".
11.05 "Все путем!".
11.35 "Земельный вопрос".
12.10 "Валентин Елизарьев. Зеркало времени".
13.25 "Будь в тонусе!".
14.00, 23.05 "Звездные врата. Первый отряд". Сериал.
15.15, 19.20 "Новости региона".
15.25 "Здравствуй, мама!". Сериал.
16.20 "Врачебные тайны".
16.45 "Невероятные истории любви".
17.35 "Маруся. Испытания". Сериал.
18.25 "Сфера интересов".
19.40 "Калыханка".
21.00 "Панорама".
21.45 "Актуальное интервью".
21.55 "При загадочных обстоятельствах". Сериал.
00.20 "День спорта".
00.35 "Реальный мир".

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 "Наши новости".
06.05 "Наше утро".
09.05 "Жить здорово!".
10.20 "Понять. Простить".
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 "Новости спорта".
11.10 "Дешево и сердито".
12.00 "Неравный брак". Сериал.
13.10 "Время обедать!".
13.50 "Модный приговор".
14.55 "Обручальное кольцо". Сериал.
16.15 "Контрольная закупка".
16.55 "Давай поженимся".
18.20 "Смеха ради".
18.55 "Пусть говорят".
20.00 "Время".
21.05 "Развод". Сериал.
22.15 "Тема дня".
22.25 "Закрытая школа". Сериал.
23.35 "Вечерний Ургант".
00.15 "Без свидетелей".
00.45 "Убойная сила". Сериал.
01.45 "Ночные новости".

РТР-Беларусь

07.00 "Утро России".
10.00 "Все будет хорошо!".
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 "Вести".
11.30 "Комната смеха".
12.00 "Прямой эфир".
12.50 "Опера. Хроники убойного отдела". Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 00.15 "Новости — Беларусь".
14.30 "1000 мелочей".
15.10 "О самом главном".
15.55 "Чужое лицо". Сериал.
17.30 "Местное время. Вести — Москва".
17.45 "Институт благородных девиц". Сериал.
18.45 "Ефросинья. Таежная любовь". Сериал.
20.30 "На солнечной стороне улицы". Сериал.
22.20 "Санта Лючия". Сериал.
00.25 "Серп против свастики. Схватка гигантов".

НТВ-Беларусь

06.00 "НТВ утром".
08.35 "Возвращение Мухтара". Сериал.
09.35, 15.35, 18.30 "Обзор. Чрезвычайное происшествие".
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.10 "Сегодня".
10.20 "Чистосердечное признание".
11.05 "До суда".
12.00 "Суд присяжных".
13.25 "Улицы разбитых фонарей". Сериал.
15.10 "Дело вкуса".
16.25 "Прокурорская проверка".
17.35 "Говорим и показываем".
19.35 "Братаны-3". Сериал.
21.20 "Пятницкий. Глава вторая". Сериал.
23.35 "Основная версия". Сериал.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".
06.10, 17.20 "Минщина".
06.20, 07.45 "Утро. Студия хорошего настроения".
07.40, 20.10, 23.05 "СТВ-спорт".
08.30 "Поющие города". Дневник. Горки.
08.40 "Охота за тенью". Худ.фильм.
10.40 "Семейные драмы".
11.35, 17.30 "Званый ужин".
12.35, 18.30 "Слово женщине". Сериал.
13.50 "Соломон Кейн". Худ.фильм.
15.45 "Дороги судьбы: Николай Чергинец".
16.50 "Следаки". Сериал.
20.00 "Столичные подробности".
20.15 "Добрый вечер, малыш!".
20.30 "Человек ниоткуда". Сериал.
22.20 "Поющие города". Дневник. Шклов.
22.55 "Поговорим".
23.10 "Автопанорама".
23.30 "Детективные истории".
00.00 "Доктор Тырса". Сериал.
00.50 "Жадность".

Беларусь 2

07.00 "Утро".
09.00, 21.20 "Телебарометр".
09.05, 17.50 "Следствие ведет Да Винчи". Сериал.
10.10 Футбол. Чемпионат Англии. Премьер-лига. Обзор тура.
11.05 "Овертайм".
11.35 "Тело человека".
12.15 "Репортер "Белорусского времечка".
13.10 "Школа ремонта".
14.50, 22.40 "Деффчонки". Сериал.
15.30, 21.30 "Развод и девичья фамилия". Сериал.
16.40 "Белорусское "Времечко".
18.55 "Подружка осень". Сериал.
21.25 "КЕНО".
23.20 "Дюба-дюба". Худ.фильм.

Мир

05.00, 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 17.00, 18.00, 21.00, 22.00, 23.00, 00.00, 01.00 "Новости Содружества".
05.05, 06.05 "Исцеление любовью". Сериал.
07.05 "Тик-так".
07.25 "Приключения мастера кун-фу". Мультсериал.
08.05, 09.05 "Сестры по крови". Сериал.
10.05 "Все включено". Сериал.
11.05 "Общий рынок".
11.25 "Общий интерес".
12.20 "Трое сверху". Сериал.
13.20, 02.40 "Куда исчез Фоменко?". Худ.фильм.
15.25 "Обручальное кольцо". Сериал.
17.05, 23.05 "Слово за слово".
18.25 "Акценты".
18.40 "Туман рассеивается". Сериал.
20.45 "Прямая речь".
21.25, 04.25 "Диаспоры".
22.05 "В мире прошлого". Док.сер.
00.05, 01.05 "Комиссар Наварро". Сериал.
02.00 "Всюду жизнь".

Белсат

07.00, 08.00, 19.00, 20.00, 21.25 "Студыя "Белсат".
07.30, 17.55 "Апантаныя". Дак.цыкл.
07.45, 18.05 "Беларусь — адзін верш". Дак.цыкл.
08.30 "Эксперт".
09.00, 21.00, 23.15 "Аб'ектыў".
09.25 "Не прапусці!".
09.45 "Еўропа сёння".
18.15 "На колах".
18.45 "Калыханка для самых маленькіх".
19.20 "Відзьмо-невідзьмо".
20.30 "Асабісты капітал".
20.50 "Вагон".
21.40 "Глыбокая вада". Серыял.
22.30 "Форум".
23.45 "Невядомая Беларусь": "Небяспечны архіў. Рэабілітацыя". Дак.фільм.
00.25 "Калыханка" ад Сашы і Сірожы".

СРЕДА, 31 ОКТЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.15, 08.20 "Доброе утро, Беларусь!".
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.05 "Новости".
07.05, 08.05 "Деловая жизнь".
07.10, 08.10 18.45, 23.55 "Зона Х".
09.10, 19.50 "Мамочки". Сериал.
10.10 "Сфера интересов".
10.30 "Требуется".
10.45, 21.45 "Актуальное интервью".
11.00, 21.55 "При загадочных обстоятельствах". Сериал.
12.15, 00.35 "Реальный мир".
13.25 "Самобытные культуры".
14.00, 23.05 "Звездные врата. Первый отряд". Сериал.
15.15, 19.20 "Новости региона".
15.30 "Здравствуй, мама!". Сериал.
16.25 "Коробка передач".
17.00 "Завтра — это мы!".
17.35 "Маруся. Испытания". Сериал.
18.30 "Специальный репортаж".
19.40 "Калыханка".
21.00 "Панорама".
00.20 "День спорта".

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 "Наши новости".
06.05 "Наше утро".
09.05 "Жить здорово!".
10.20 "Понять. Простить".
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 "Новости спорта".
11.10 "Дешево и сердито".
12.00 "Неравный брак". Сериал.
13.10 "Время обедать!".
13.50 "Модный приговор".
14.55 "Обручальное кольцо". Сериал.
16.15 "Контрольная закупка".
16.55 "Давай поженимся!".
18.20 "Смеха ради".
18.55 "Пусть говорят" с Андреем Малаховым".
20.00 "Время".
21.05 "Развод". Сериал.
22.15 "Тема дня".
22.25 "Закрытая школа". Сериал.
23.35 "Вечерний Ургант".
00.15 "Без свидетелей".
00.45 "Убойная сила". Сериал.
01.45 "Ночные новости".

РТР-Беларусь

07.00 "Утро России".
10.00 "Все будет хорошо!".
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 "Вести".
11.30 "Комната смеха".
12.00 "Прямой эфир".
12.50 "Опера. Хроники убойного отдела". Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 00.15 "Новости — Беларусь".
14.30 "1000 мелочей".
15.10 "О самом главном".
15.55 "Чужое лицо". Сериал.
17.30 "Местное время. Вести — Москва".
17.45 "Институт благородных девиц". Сериал.
18.45 "Ефросинья. Таежная любовь". Сериал.
20.30 "На солнечной стороне улицы". Сериал.
22.20 "Санта Лючия". Сериал.
00.25 "Неоконченная война Анатолия Папанова".

НТВ-Беларусь

06.00 "НТВ утром".
08.35 "Возвращение Мухтара". Сериал.
09.40, 15.40, 18.30 "Обзор. Чрезвычайное происшествие".
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.10 "Сегодня".
10.20 "Развод по-русски".
11.10 "До суда".
12.05 "Суд присяжных".
13.25 "Улицы разбитых фонарей". Сериал.
15.10 "Дело вкуса".
16.25 "Прокурорская проверка".
17.35 "Говорим и показываем".
19.35 "Братаны-3". Сериал.
21.20 "Пятницкий. Глава вторая". Сериал.
23.35 "Основная версия". Сериал.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".
06.10, 17.20 "Минщина".
06.20, 07.45 "Утро. Студия хорошего настроения".
07.40, 20.10, 23.05 "СТВ-спорт".
08.30 "Автопанорама".
08.50 "Поющие города". Дневник. Шклов.
09.00 "Человек ниоткуда". Худ.фильм.
10.40 "Семейные драмы".
11.35, 17.30 "Званый ужин".
12.35, 18.30 "Слово женщине". Сериал.
13.50 "Не ври мне!".
14.45, 00.00 "Доктор Тырса". Сериал.
15.35 "Час суда".
16.50 "Следаки". Сериал.
20.00 "Столичные подробности".
20.15 "Добрый вечер, малыш!".
20.30 "Птица счастья". Худ.фильм.
22.20 "Поющие города". Дневник. Кричев.
22.55 "Поговорим".
23.10 "Добро пожаловаться".
23.30 "Минск и минчане".
00.50 "Странное дело".

Беларусь 2

07.00 "Утро".
09.00, 21.20 "Телебарометр".
09.05, 17.50 "Следствие ведет Да Винчи". Сериал.
10.10 "Наперад у мінулае".
10.45 "Магила льва". Худ.фильм.
12.25 "Тело человека".
13.00 "Подружка осень". Сериал.
14.55, 22.45 "Деффчонки". Сериал.
15.30, 21.35 "Развод и девичья фамилия". Сериал.
16.40 "Белорусское "Времечко".
18.55 Хоккей. КХЛ. "Трактор" — "Динамо" (Минск).
21.25 "Спортлото 5 из 36".
21.30 "КЕНО".
23.20 Гандбол. Чемпионат Европы-2014. Мужчины. Отборочный раунд. Исландия—Беларусь.

Мир

05.00, 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 17.00, 18.00, 21.00, 22.00, 23.00, 00.00, 01.00 "Новости Содружества".
05.05, 06.05 "Исцеление любовью". Сериал.
07.05 "Тик-так".
07.25 "Приключения мастера кун-фу". Мультсериал.
08.05, 09.05 "Сестры по крови". Сериал.
10.05 "Все включено". Сериал.
11.05, 20.45, 04.25 "Кыргызстан в лицах".
11.25 "Путеводитель".
12.20 "Трое сверху". Сериал.
13.00, 02.40 "Служили два товарища". Худ.фильм.
15.25 "Обручальное кольцо". Сериал.
17.05, 23.05 "Слово за слово".
18.25 "Акценты".
18.40 "Туман рассеивается". Сериал.
21.25 "Секретные материалы".
22.05 "В мире людей". Док.сериал.
00.05, 01.05 "Комиссар Наварро". Сериал.
02.00 "Добро пожаловать".

Белсат

07.00, 08.00, 09.25, 19.00, 20.00, 21.25 "Студыя "Белсат".
07.30, 22.30 "Відзьмо-невідзьмо".
08.30, 18.00 "Асабісты капітал".
08.50 "Вагон".
09.00, 21.00, 23.00 "Аб'ектыў".
09.40 "На колах".
18.15 "Праект "Будучыня".
18.45 "Калыханка для самых маленькіх".
19.30 "Беларусы ў Польшчы".
19.45 "Гісторыя пад знакам "Пагоні".
20.30 "Маю права".
20.50 "Моўнік".
21.45 "Праведнікі". Серыял.
23.25 "Рэпартэр".
23.50 "Калыханка" ад Сашы і Сірожы".

Народная Воля
http://www.nv-online.info
26 КАСТРЫЧНІКА 2012 г.

ЧЕТВЕРГ, 1 НОЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.15, 08.20 "Доброе утро, Беларусь!".
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.05 "Новости".
07.05, 08.05 "Деловая жизнь".
07.10, 08.10, 18.45, 23.55 "Зона Х".
09.10, 19.50 "Мамочки". Сериал.
10.10 "Специальный репортаж".
10.30 "Требуется".
10.45, 21.45 "Актуальное интервью".
11.00, 21.55 "При загадочных обстоятельствах". Сериал.
12.10, 00.35 "Реальный мир".
13.20, 15.30 Мультфильм.
13.30 "Культурные люди +".
14.05, 23.05 "Звездные врата. Первый отряд". Сериал.
15.15, 19.20 "Новости региона".
15.40 "Здравствуй, мама!". Сериал.
16.40 "Перезагрузка".
17.25 "Маруся. Испытания". Сериал.
18.25 "Сфера интересов".
19.40 "Калыханка".
21.00 "Панорама".
00.20 "День спорта".

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 "Наши новости".
06.05 "Наше утро".
09.05 "Жить здорово!".
10.20 "Понять. Простить".
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 "Новости спорта".
11.10 "Дешево и сердито".
12.00 "Неравный брак". Сериал.
13.10 "Время обедать!".
13.50 "Модный приговор".
14.55 "Обручальное кольцо". Сериал.
16.15 "Контрольная закупка".
16.55 "Давай поженимся!".
18.20 "Смеха ради".
18.55 "Пусть говорят".
20.00 "Время".
21.05 "Развод". Сериал.
22.15 "Тема дня".
22.25 "Закрытая школа". Сериал.
23.35 "Вечерний Ургант".
00.15 "Без свидетелей".
00.45 "Убойная сила". Сериал.
01.45 "Ночные новости".

РТР-Беларусь

07.00 "Утро России".
10.00 "Все будет хорошо!".
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 "Вести".
11.30 "Комната смеха".
12.00 "Прямой эфир".
12.50 "Опера. Хроники убойного отдела". Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 00.15 "Новости — Беларусь".
14.30 "1000 мелочей".
15.10 "О самом главном".
15.55 "Чужое лицо". Сериал.
17.30 "Местное время. Вести—Москва".
17.45 "Институт благородных девиц". Сериал.
18.45 "Ефросинья. Таежная любовь". Сериал.
20.30 "На солнечной стороне улицы". Сериал.
22.20 "Санта Лючия". Сериал.
00.25 "Характер и болезни. Кто кого?".

НТВ-Беларусь

06.00 "НТВ утром".
08.35 "Возвращение Мухтара". Сериал.
09.35, 15.35, 18.30 "Обзор. Чрезвычайное происшествие".
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.10 "Сегодня".
10.20 "Следствие вели...".
11.10 "До суда".
12.05 "Суд присяжных".
13.25 "Улицы разбитых фонарей". Сериал.
15.05 "Дело вкуса".
16.25 "Прокурорская проверка".
17.35 "Говорим и показываем".
19.35 "Братаны-3". Сериал.
21.20 "Пятницкий. Глава вторая". Сериал.
23.35 "Основная версия". Сериал.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".
06.10, 17.20 "Минщина".
06.20, 07.45 "Утро. Студия хорошего настроения".
07.40, 20.10, 23.05 "СТВ-спорт".
08.30 "Добро пожаловаться".
08.50 "Поющие города". Дневник. Кричев.
09.00 "Птица счастья". Худ.фильм.
10.40 "Семейные драмы".
11.35, 17.30 "Званый ужин".
12.35, 18.30 "Слово женщине". Сериал.
13.50 "Не ври мне!".
14.45, 00.00 "Доктор Тырса". Сериал.
15.35 "Час суда".
16.50 "Следаки". Сериал.
20.00 "Столичные подробности".
20.15 "Добрый вечер, малыш!".
20.30 "Обнаженное оружие". Худ.фильм.
22.20 "Поющие города". Дневник. Быхов.
22.55 "Поговорим".
23.10 "Автопанорама".
23.30 "Центральный регион".
00.50 "Красиво жить".

Беларусь 2

07.00 "Утро".
09.00, 21.20 "Телебарометр".
09.05, 17.50 "Следствие ведет Да Винчи". Сериал.
10.10 "Выше крыши".
10.45 "Страсці па культуры".
11.30 "Высшая мера".
12.20 "Тело человека".
12.55, 23.55 "В Америке". Худ.фильм.
14.50, 23.25 "Деффчонки". Сериал.
15.30, 22.15 "Развод и девичья фамилия". Сериал.
16.40 "Белорусское "Времечко".
18.55 "Подружка осень". Сериал.
21.25 "КЕНО".
21.30 "Время футбола".

Мир

05.00, 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 17.00, 18.00, 21.00, 22.00, 23.00, 00.00, 01.00 "Новости Содружества".
05.05, 06.05 "Исцеление любовью". Сериал.
07.05 "Тик-так".
07.25 "Приключения мастера кун-фу". Мультсериал.
08.05, 09.05 "Сестры по крови". Сериал.
10.05 "Все включено". Сериал.
11.05, 20.45 "Прямая речь".
11.25 "Добро пожаловать".
12.20 "Трое сверху". Сериал.
13.20, 02.40 "Найти и обезвредить". Худ.фильм.
15.25 "Обручальное кольцо". Сериал.
17.05, 23.05 "Слово за слово".
18.25 "Акценты".
18.40 "Туман рассеивается". Сериал.
21.25, 04.25 "По душам".
22.05 "В мире чудес". Док.сериал.
00.05, 01.05 "Комиссар Наварро". Сериал.
02.00 "Беларусь сегодня".

Белсат

07.00, 08.00, 09.25, 19.00, 20.00, 21.25 "Студыя "Белсат".
07.30 "Беларусы ў Польшчы".
07.50 "Гісторыя пад знакам "Пагоні".
08.30, 17.55 "Маю права".
08.50, 19.45 "Моўнік".
09.00, 21.00, 23.15 "Аб'ектыў".
09.40 "Праект "Будучыня".
18.15 "Euromaxx".
18.45 "Калыханка для самых маленькіх".
19.30 "Пераемнікі". Дак.цыкл.
20.30 "Рэпартэр".
21.40 "Дом ля поплаву". Серыял.
22.30 "Палітычныя забойствы". Дак фільм.
23.40 "Два на два".
00.10 "Калыханка" ад Сашы і Сірожы".

ПЯТНИЦА, 2 НОЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.15, 08.20 "Доброе утро, Беларусь!".
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.55 "Новости".
07.05, 08.05 "Деловая жизнь".
07.10, 08.10, 18.25, 00.25 "Зона Х".
09.10 "Мамочки". Сериал.
10.10 "Сфера интересов".
10.25 "Требуется".
10.45 "Актуальное интервью".
10.55 "При загадочных обстоятельствах". Сериал.
12.10, 01.25 "Реальный мир".
13.20 Мультфильм.
13.30 "Завтра — это мы!".
14.00 "Звездные врата. Первый отряд". Сериал.
15.15, 19.20 "Новости региона".
15.25 "Здравствуй, мама!". Сериал.
16.20 "Католические святыни Беларуси".
16.45 "Здоровье".
17.30 "Маруся. Испытания". Сериал.
19.40 "Калыханка".
19.55 "Звездная жизнь".
21.00 "Панорама".
21.45 "Судьба гигантов".
22.20 "Мистические истории".
23.25 "Мастера ужасов". Сериал.
01.10 "День спорта".

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 "Наши новости".
06.05 "Наше утро".
09.05 "Жить здорово!".
10.20 "Понять. Простить".
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 "Новости спорта".
11.10 "Дешево и сердито".
12.00 "Неравный брак". Сериал.
13.10 "Время обедать!".
13.50 "Модный приговор".
14.55 "Обручальное кольцо". Сериал.
16.15 "Контрольная закупка".
16.55 "Давай поженимся!".
18.20 "Жди меня". Беларусь".
18.55 "Поле чудес".
20.00 "Время".
21.05 "Сегодня вечером".
22.50 "Что? Где? Когда?" в Беларуси".
00.15 "Дорз". Худ.фильм".
02.30 "Ночные новости".

РТР-Беларусь

07.00 "Утро России".
10.00 "Все будет хорошо!".
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 "Вести".
11.30 "Комната смеха".
12.00 "Прямой эфир".
12.50 "Опера. Хроники убойного отдела". Сериал.
13.50, 16.50, 19.50, 22.25 "Новости — Беларусь".
14.30 "1000 мелочей".
15.10 "О самом главном".
15.55 "Чужое лицо". Сериал.
17.30 "Местное время. Вести—Москва".
17.45 "Институт благородных девиц". Сериал.
18.45 "Ефросинья. Таежная любовь". Сериал.
20.30 "На солнечной стороне улицы". Сериал.
22.35 "Юрмала-2012".

НТВ-Беларусь

06.00 "НТВ утром".
08.45 "Возвращение Мухтара". Сериал.
09.40, 15.30, 18.30 "Обзор. Чрезвычайное происшествие".
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 "Сегодня".
10.20 "И снова здравствуйте!".
11.10 "До суда".
12.05 "Суд присяжных".
13.30 "Суд присяжных. Окончательный вердикт".
14.35 "Таинственная Россия".
16.25 "Прокурорская проверка".
17.35 "Говорим и показываем".
19.35 "Братаны-3". Сериал.
23.05 "Вызов". Худ.фильм.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".
06.10, 17.20 "Минщина".
06.20, 07.45 "Утро. Студия хорошего настроения".
07.40, 20.10, 23.05 "СТВ-спорт".
08.30 "Автопанорама".
08.50 "Поющие города". Дневник. Быхов.
09.00 "Обнаженное оружие". Худ.фильм.
10.40 "Семейные драмы".
11.35, 17.30 "Званый ужин".
12.35, 18.30 "Слово женщине". Сериал.
13.50 "Не ври мне!".
14.45 "Доктор Тырса". Сериал.
15.35 "Час суда".
16.50 "Следаки". Сериал.
20.00 "Столичные подробности".
20.15 "Добрый вечер, малыш!".
20.30 "Дюплекс". Худ.фильм.
22.20 "Поющие города". Дневник. Осиповичи.
22.55 "Поговорим".
23.10 "Секретные территории".
00.05 "Победи ПокерСтарз ПРО".
00.55 "Бабник". Худ.фильм.

Беларусь 2

07.00 "Утро".
09.00, 21.20 "Телебарометр".
09.05, 18.15 "Следствие ведет Да Винчи". Сериал.
10.10 "Время футбола".
11.00 "Страсці па культуры".
11.40 "Закон Лос-Анджелеса". Худ.фильм.
13.25 "Подружка осень". Сериал.
15.20 "Белорусская кухня".
15.55 Хоккей. КХЛ. "Автомобилист" — "Динамо" (Минск). Прямая трансляция.
19.20 "Арена".
19.50 "Фактор силы".
20.25 "Репортер "Белорусского времечка".
21.25 "КЕНО".
21.30 "Экстрасенсы ведут расследование".
22.40 "Суета и движение". Худ.фильм.

Мир

05.00, 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 17.00, 18.00, 21.00 "Новости Содружества".
05.05, 06.05 "Исцеление любовью". Сериал.
07.05 "Тик-так".
07.25 "Приключения мастера кун-фу". Мультсериал.
08.05, 09.05 "Сестры по крови". Сериал.
10.05 "Все включено". Сериал.
11.05 "По поводу. Минин и Пожарский. Агония смуты". Док.фильм.
12.20 "Трое сверху". Сериал.
13.00, 02.10 "Ход белой королевы". Худ.фильм.
15.25 "Обручальное кольцо". Сериал.
17.05 "Преступление и наказание".
17.35 "Прямая речь".
18.25 "Акценты".
18.40 "Столицы в лицах". Док.фильм.
19.10, 21.20 "Любовь на асфальте". Худ.фильм.
22.00 "Любимые актеры". Евгений Стеблов".
22.25 "Макаров". Худ.фильм.
00.25 "Хорошие шутки".
03.55 "Тюрки России".

Белсат

07.00, 08.00, 09.25, 19.00, 20.00, 21.25 "Студыя "Белсат".
07.30 "Пераемнікі". Дак.цыкл.
07.50 "Моўнік".
08.30 "Рэпартэр".
09.00, 21.00, 23.00 "Аб'ектыў".
09.40 "Euromaxx".
17.50 "Відзьмо-невідзьмо".
18.15 "На колах".
18.45 "Калыханка для самых маленькіх".
19.30 "ПраСвет".
20.30 "Невядомая Беларусь": "Выбары без выбару". Дак.фільм.
21.40 "Усе святыя". Маст. фільм.
23.25 "Эксперт".
00.00 "Вагон".

СУББОТА, 3 НОЯБРЯ

Беларусь 1

06.25 "Існасць".
06.50 "Слово Митрополита Филарета на Дмитриевскую субботу".
07.00 "Доброе утро, Беларусь!".
09.00, 12.00, 15.00, 19.00 "Новости".
09.10 "Здоровье".
10.00, 01.10 "Участок". Сериал.
11.05 "Все путем!".
11.35 "Земельный вопрос".
12.10 "Свадьба с приданым". Худ.фильм.
14.15 "Вокруг планеты".
15.10 "Новости региона".
15.35 Мультфильм.
15.45 "Неуловимые мстители". Худ.фильм.
17.20 "Невероятные истории любви".
18.20 "Тайны следствия".
19.10 "На спине у черного кота". Худ.фильм.
21.00 "Панорама".
21.40 "Мулен руж". Худ.фильм.
23.55 "Лістапад-2012". Торжественное открытие XIX Минского международного кинофестиваля.
01.00 "День спорта".
02.05 "Перезагрузка".

ОНТ

07.00 "Субботнее утро".
08.00, 09.00, 16.00, 20.30 "Наши новости".
09.05 "Смешарики".
09.25 "Здоровье".
10.35 "Смак".
11.15 "Умницы и умники".
12.00 Мультфильмы.
12.35 "Семь стариков и одна девушка". Худ.фильм.
14.10 "Минута славы" шагает по стране".
16.15, 21.00 "Новости спорта".
16.20 "Большие гонки. Братство колец".
18.00 "Один против всех".
18.50 "Да ладно!".
19.30 "Добро пожаловать в Беларусь!".
21.05 "Служебный роман. Наше время". Худ.фильм.
22.45 "Коломбиана". Худ.фильм.
00.40 "Мы с вами где-то встречались". Худ.фильм.

РТР-Беларусь

07.00 "Юрмала-2012".
08.40 "Добровольцы". Худ.фильм.
10.25 "Утренняя почта".
11.00, 14.00, 20.00 "Вести".
11.15 "Субботник".
11.55 "ХА!". Маленькие комедии.
12.10 "Семейный очаг". Сериал.
14.15 "Сильнее смерти. Молитва".
15.15 "Жена Штирлица". Худ.фильм.
17.05 "Субботний вечер".
19.00 "Картина мира".
19.55 "Погода на неделю".
20.40 "Танцы со звездами".
23.35 "Любовь и немного перца". Худ.фильм.

НТВ-Беларусь

07.10 "Супруги". Сериал.
08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 "Сегодня".
08.20 "Живут же люди!".
08.50 "Их нравы".
09.25 "Дело вкуса".
10.20 "Главная дорога".
10.55 "Кулинарный поединок".
11.55 "Квартирный вопрос".
13.20 "Погоня за тенью". Сериал.
15.05 "Женский взгляд".
15.55 "Поедем, поедим!".
16.25, 19.25 "Брат за брата". Сериал.
22.55 "Фирма". Худ.фильм.

СТВ

06.10 "Секретные территории".
07.00 "Анфас".
07.15 "Поющие города". Дневник. Осиповичи.
07.25 "Солдаты. Дембель неизбежен". Сериал.
09.05 "Представьте себе!".
09.35 "Чистая работа".
10.25 "Минск и минчане".
11.00 "Поющие города". Дневник. Бобруйск.
11.10 "Дюплекс". Худ.фильм.
12.50 "Приключения дилетанта".
13.25 "Валентин и Валентина". Худ.фильм.
15.05 "Военная тайна".
16.00 "Женщины XX века".
16.30, 19.30 "24 часа".
16.45 "Наше дело".
17.00 "Большой город".
17.40 "Вернуть Веру". Худ.ф.
20.00 "СТВ-спорт".
20.10 "Сайлент-Хилл". Худ.фильм.
22.30 "Хозяйка тайги". Сериал.

Беларусь 2

07.55 "Благовест".
08.20 "Я — часовы вандроўнік. Якуб Колас. Паэт і чалавек". Док.фильм.
08.50 "Закон Лос-Анджелеса". Худ.фильм.
10.30, 21.05 "Телебарометр".
10.35 "Альбарутения".
11.10 "Наперад у мінулае".
11.45 "Под грифом "Известные".
12.20, 01.25 "Суперинтуиция".
13.25 "Белорусская кухня".
14.00 "Подкидыш". Худ.фильм.
15.40 Футбол. Чемпионат Англии. Премьер-лига. "Манчестер Юнайтед" — "Арсенал". Прямая трансляция.
18.05 "Высшая мера".
19.00 "Ваше лото".
19.40 "Пятерочка".
19.50 "Империя песни".
21.00 "КЕНО".
21.10 "Экстрасенсы ведут расследование".
23.25 "Лихорадка субботнего вечера". Худ.фильм.

Мир

05.00 "Проданный смех". Худ.фильм.
07.45 Мультфильмы.
08.35 "Смешарики". Мультсериал.
09.00, 15.00 "Новости Содружества".
09.15 "Семнадцать мгновений весны". Сериал.
15.10 "Пуля-дура". Сериал.
22.20 "Парк советского периода". Худ.фильм.
00.50 "Хорошие шутки".
02.40 "Любовь на асфальте". Худ.фильм.

Белсат

07.00, 08.00, 09.25 "Студыя "Белсат".
07.30 "ПраСвет".
08.30 "Невядомая Беларусь": "Выбары без выбару". Дак.фільм.
09.00, 21.00, 00.10 "Аб'ектыў".
09.40 "На колах".
10.10 "Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча".
10.35 "Маю права".
11.00 "Форум".
11.45 "Казкі для дзетак".
12.10 "Школа на санцапёку". Серыял.
12.35 "Таямніца Сагалі". Серыял.
13.05 "Дом ля поплаву". Серыял.
13.55 "Сенсацыі XX стагоддзя". Серыял.
14.50 "Праведнікі". Серыял.
15.40 "Палітычныя забойствы". Дак.фільм.
16.35 "Усе святыя". Маст.фільм.
18.00 "Пераемнікі". Дак.цыкл.
18.10 "Еўропа сёння".
18.40 "Калыханка для самых маленькіх".
19.00 "Рэвалюцыя". Дак.фільм.
19.55 "Навігатар".
20.10 "Зона "Свабоды".
20.40 "Назад у будучыню".
21.15 "Два на два".
21.45 "Маўчанне Лорны". Маст.фільм.
23.25 "Інстынкт". Серыял.
00.25 "Жаўтуха".

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 4 НОЯБРЯ

Беларусь 1

06.10 "Свадьба с приданым". Худ.фильм.
07.55 "Мастер путешествий".
08.30 "Врачебные тайны".
09.00, 12.00, 15.00 "Новости".
09.10 "Арсенал".
09.40 "Зямля беларуская".
09.55, 00.25 "Участок". Сериал.
10.55 "Судьба гигантов".
11.30 "Зона Х. Итоги недели".
12.20, 17.15 Мультфильмы.
12.40 "Культурные люди+".
13.15 "Моя правда".
14.15 "Клуб редакторов".
15.10 "Новости региона".
15.35 "Новые приключения неуловимых". Худ.фильм.
17.35 "Коробка передач".
18.05 "25 лет на сцене". Концерт Александра Солодухи.
19.10 "Двойная сплошная. Любовь". Худ.фильм.
21.00 "В центре внимания".
21.55 "Журналистское расследование".
22.30 "Законопослушный гражданин". Худ.фильм.

ОНТ

07.00 "Воскресное утро".
08.00, 09.00, 16.00 "Наши новости".
09.05 "Воскресная проповедь".
09.20 "Вокзал для двоих". Худ.фильм.
12.00 "Брэйн-ринг".
13.00 "Участок". Сериал.
16.15 "Новости спорта".
16.20 "Народная медицина".
17.10 "Анатолий Папанов. От комедии до трагедии".
18.10 "Бриллиантовая рука". Худ.фильм.
20.00 "Контуры".
21.05 "Август. Восьмого". Худ.фильм.
23.35 "Пассажирка". Худ.фильм.

РТР-Беларусь

07.00 "Белый налив". Сериал.
10.15 "Сам себе режиссер".
11.00, 14.00, 20.00 "Вести".
11.15 "Смехопанорама".
11.45 "В мире животных".
12.15 "Семейный очаг". Сериал.
14.15 "Возрожденный шедевр. Из истории Константиновского дворца".
15.15 "Русская смута. История болезни".
16.20 "Родная кровь". Худ.фильм.
18.05 "Измайловский парк".
20.40 "Шпион". Худ.фильм.
23.45 "Елена". Худ.фильм.

НТВ-Беларусь

07.10 "Супруги". Сериал.
08.00, 10.00, 13.00, 19.00 "Сегодня".
08.20 "Живут же люди!".
08.50 "Их нравы".
09.25 "Едим дома!".
10.20 "Первая передача".
10.55 "Дачный ответ".
12.00 "Еда без правил".
13.15 "Погоня за тенью". Сериал.
15.00 "Свадьба в подарок!".
16.00 "Бывает же такое".
16.30, 19.30 "Брат за брата". Сериал.
23.00 "Квартал". Худ.фильм.

СТВ

06.15 "Тайны мира".
07.05 "Поющие города". Дневник. Бобруйск.
07.15 "Солдаты. Дембель неизбежен". Сериал.
09.00, 19.00 "Автопанорама".
09.30 "Жить будете".
09.55 "100 процентов".
10.20 "Большой завтрак".
11.00 "Поющие города". Дневник. Могилев.
11.10 "Сайлент-Хилл". Худ.фильм.
13.30 "Здравствуйте, доктор!"
14.05 "Сказ про то, как царь Петр арапа женил". Худ.фильм.
16.00 "Центральный регион".
16.30 "24 часа".
16.50 Концерт Михаила Задорнова.
18.30 "Поющие города". Итоговый дневник. Могилевская область.
19.30 "Неделя".
20.40 "Одноклассники". Худ.фильм.
22.40 "Адская кухня".
23.40 "Это случилось в долине". Худ.фильм.

Беларусь 2

08.00 "Таямніца душы".
08.25 "Подкидыш". Худ.фильм.
09.55 "Телебарометр".
10.00 "Альбарутения".
10.35 "Выше крыши".
11.10 "Школа ремонта".
12.20, 01.15 "Суперинтуиция".
13.25 "Пра мастацтва".
13.55 Гандбол. Чемпионат Европы-2014. Мужчины. Отборочный раунд. Беларусь—Словения. Прямая трансляция.
15.55 Футбол. Альфа-Банк. Чемпионат Республики Беларусь. "Шахтер" — "Динамо" (Минск). Прямая трансляция.
17.55 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Видеожурнал.
18.35 "Суперлото".
19.25 Хоккей. КХЛ. "Динамо" (Рига) — "Динамо" (Минск).
21.25 "Спортлото 5 из 36".
21.30 "КЕНО".
21.35 "Навіны надвор'я".
22.10 "Спорт-кадр".
22.55 "Цена страха". Худ.фильм.

Мир

05.00 "Волшебный голос Джельсомино". Худ.фильм.
07.45 Мультфильм.
08.45 "Смешарики". Мультсериал.
09.00, 15.00 "Новости Содружества".
09.15 "Семнадцать мгновений весны". Сериал.
15.10, 21.00 "Пуля-дура". Сериал.
20.00 "Вместе".
21.30 Концерт Григория Лепса.
00.10 "Сангам". Худ.фильм.

Белсат

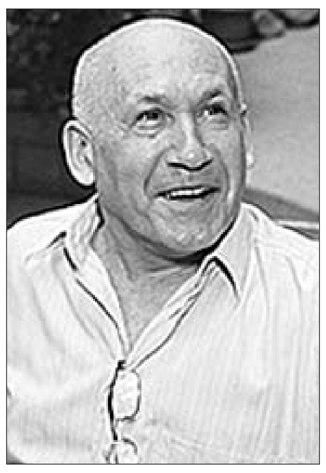
07.00 "Аб'ектыў".
07.15, 12.15 "Казкі для дзетак".
07.45, 12.45 "Школа на санцапёку". Серыял.
08.15, 13.10 "Таямніца Сагалі". Серыял.
08.40 "Гісторыя пад знакам "Пагоні".
08.50 "Відзьмо-невідзьмо".
09.15 "Зона "Свабоды".
09.45 "Еўропа сёння".
10.15 "Пераемнікі". Дак.цыкл.
10.30 "Апантаныя". Дак.цыкл.
10.40 "Беларусь — адзін верш". Дак.цыкл.
10.50 "Асабісты капітал".
11.10 "Рэпартэр".
11.35 "Навігатар".
11.50, 21.00, 00.15 "ПраСвет".
13.40 "Моўнік".
13.50 "Глыбокая вада". Серыял.
14.35 "Рэвалюцыя". Дак.фільм.
15.25 "Назад у будучыню".
15.35 "Невядомая Беларусь": "Выбары без выбару". Дак.фільм.
16.00 "Маўчанне Лорны". Маст.фільм.
17.45 "Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча".
18.10 "Два на два".
18.35 "Калыханка для самых маленькіх".
18.55 "Сенсацыі XX стагоддзя". Серыял.
19.40, 00.40 "Прэс-экспрэс".
19.55 "Дакументальная гадзіна": "Джазмэн з ГУЛАГу". Дак.фільм.
21.25 "Эксперт".
21.55 "Форум".
22.45 "Я, Дон Джавані". Маст.фільм.
00.55 "Бульбаны". Мультсерыял.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Канцэрты

Палац Рэспублікі
27 — **"Чиж & Co".**
Палац спорту
31 — **Юбілей Мікалая Растаргуева**, канцэрт гурта ***"Любэ".***
1 — Канцэрт франка-канадскага спевака **Гару** "The Best".
Гару — знакаміты французскі спявак, пачынаў сваю кар'еру з выступленняў у барах Канады. Сусветную вядомасць ён набыў, сыграўшы ў знакамітым мюзікле "Сабор Парыжскай Божай Маці" ў 1998 годзе. Бліскучае выкананне ролі Квазімоды прынесла яму сусветную вядомасць. Цяпер Гару — гэта прызнаная зорка двух кантынентаў! На выступленні гэтага артыста ва ўсім свеце збіраюцца поўныя залы фанатаў яго творчасці.
Сапраўднае імя Гару — П'ер Гаран. Яго незвычайны музычны талент выявіўся яшчэ ва ўзросце трох гадоў. Ужо тады яго бабуля казала, што калі-небудзь голас унука прымусіць плакаць шмат жаночых сэрцаў! І яна мела рацыю...
Канцэртная зала "Мінск"
27 — Вечар гумару ***"Из России со смехом".***
28, 29 — 1/2 фіналу Першай лігі міжнароднага саюза КВЗ.
31 — Канцэрт **Канстанціна Нікольскага**.
3 — 2-гі фестываль душэўнага шансону.
4 — Канцэрт **Аніты Цой.**
Белдзяржфілармонія
27 — Дзяржаўны камерны аркестр Рэспублікі Беларусь.
28 — Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр Рэспублікі Беларусь. ***"Джазавыя вечары ў філармоніі".***
30 — *Да 100-годдзя Максіма Танка.* Нацыянальны акадэмічны народны аркестр Рэспубліку Беларусь ім. І.Жыновіча.
31 — Мінскі струнны квартэт. Новы рускі квартэт.
1 — Канцэрт, прысвечаны 75-годдзю Белдзяржфілармоніі. Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр Рэспублікі Беларусь.

4 — Творчая сустрэча. Народны артыст Беларусі, кампазітар **Эдуард Ханок** запрашае на праграму ***"То ли еще было!".*** У канцэрце прымаюць удзел:
Ядвіга Паплаўская, Аляксандр Ціхановіч, Аляксандр Саладуха, Іна Афанасьева, Іскуі Абалян, ансамбль "Палескія Зорачкі" і іншыя.
Малая зала
26 — "Духоўны свет Срэбнага стагоддзя".
3 — *Да 200-годдзя Барадзінскай бітвы.* Ансамбль салістаў "Класік-Авангард".

ИМЕЙТЕ В ВИДУ

9—11 ноября в столице Литвы пройдет фестиваль шоппинга "OZAS Grand Shopping marathon 2012". Планируется, что за три дня его посетят около 150 тысяч человек.

На фестивале будет представлено около 5—7 тысяч всемирно известных брендов. Более 300 компаний Литвы, Финляндии, Швеции, Латвии, Эстонии, Израиля, Германии, Чехии, Франции, Италии, США, Польши, Великобритании, Турции, Индии, Китая, сферы деятельности которых — мода, стиль, красота, продукты питания, услуги, туризм, культура, спорт, здоровье, товары для быта и дома, развлечения, примут участие в настоящем празднике шопоголиков.

Во время фестиваля шоппинга покупатели смогут бесплатно пользоваться услугами лучших стилистов Балтии из школы имиджа Константина Богомолова. Персональные "шопперы" помогут подобрать одежду, обувь, аксессуары и другие товары, будут консультировать покупателей о цветах, трендах и новинках сезона.

Пройдет фестиваль в Вильнюсе в торговом комплексе "OZAS".

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл. (017) 3286871.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286904, 3286906
nv@promedia.by
http://www.nv-online.info http://twitter.com/narodnaya_volya

ISSN 2071-9647

Падпісныя індэксы: 63222, 632222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/0494179 ад 03.04.2009. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 25.10.2012 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 27100 экз. Заказ №4474.